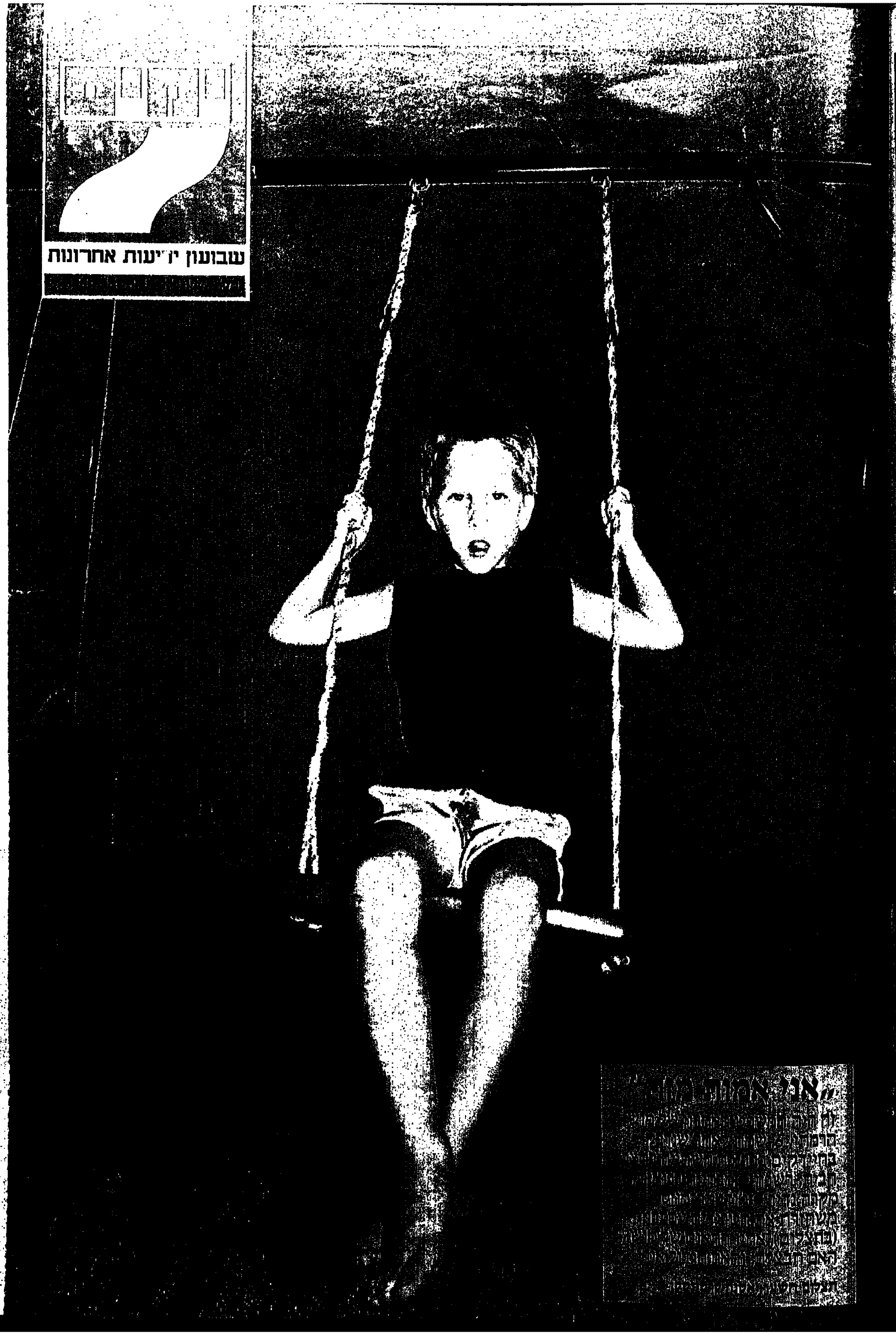

שבועון ידיעות אחרונות

סיידר הגליל
סיידר
100% טבעי. ללא תוספת סוכר, חומרי שימור או צבעי מאכל.
הסיידר לא נופל רחוק מה

מבצע יצרן ברשת "רים"

השבוע מרוויחים פעמיים:

- מחירי הזדמנות
- הספקה מהירה

חדרי ילדים קומבי

מוצר החודש
30% הנחה

למזמינים השבוע הספקה לפני תחילת שנת הלימודים

דגמי קומבי עם מפל בהנחה של 30%, יחידת ספריה 198 ס"מ × 82 ס"מ עם 2 דלתות עליונות ושולחן בנוי, במקום 546 ש"ח

עכשיו ב-**382** ש"ח

מבצע: תיק חדיש לבית הספר לכל הרוכש פריטי ריהוט לחדר ילדים בסכום של 750 ש"ח ומעלה.

ארונות קיר

ארון תריס "לונגדור" דקור, 4 דלתות 242 ס"מ × 156 ס"מ בגוונים לבן, אלון וחום.
במקום 1570 ש"ח
עכשיו ב-**999** ש"ח
בתשלומים: 12 - 102 ש"ח

אפשרות רכישה ב-12 תשלומים*

VISA ויזה · דיינרס · ישראכרט

רים, רשת הריהוט הגדולה בישראל, מביאה אליך את הסגנון האמריקאי ביצור, עיצוב ומכירת רהיטים. וסגנון אמריקאי פירושו - ללא פשרות. חומרים מהטיב המעולה ביותר. פיתוח מוצרים מתקדמים. עיצוב בסטנדרטים בינלאומיים - ויותר. ברשת חנויות רים מאמינים כי שירות טוב צריך להמשיך גם אחרי הקניה. ברשת רים אתה מקבל 5 שנות אחריות על מטבחים, ארונות קיר, חדרי שינה וחדרי ילדים.

מטבחי "פרובנס"

מטבח דגם פרובנס
בהנחה של **33%**
אפשרות ב-12 תשלומים

סט לסלון "מילאנו"

ספה תלת מושבית + דו מושבית + כורסא. במבחר בדים
במקום 2211 ש"ח
עכשיו **1658** ש"ח
בתשלומים: 12×169 ש"ח

חנויות רים: ■ **ירושלים:** כורש 7 • שלומציון המלכה 14 • חנות המפעל, אזור התעשיה גבעת שאול ב' ■ **תל-אביב:** בן יהודה 106 • הרצל 102 • הרצל 32 • בוגרשוב 22 ■ **חיפה:** הרצל 67 • דרך הטיבת טלני 23 ■ **מפרץ חיפה:** "רים" צומת קרית אתא ■ **באר-שבע:** דרך חברון 4 ליד נעלי גלי ■ **אילת:** הוכבן שד' מדיין ■ **אשדוד:** רח' רוגוזין 25 ■ **אשקלון:** צה"ל 29 ■ **הרצליה:** ויצמן 20, פינת היובל ■ **חדרה:** הרברט סמואל 25 ■ **כפר-סבא:** שד' ירושלים 50 ■ **נהריה:** שד' געתון ■ **נצרת:** נמסוואי 627 ■ **נתניה:** שמואל הנציב 30 ■ **עפולה:** רח' מנחם פינת ארלוזורוב ■ **פתח-תקוה:** בית "רים", בר כוכבא 23 ■ **צפת:** רח' ירושלים 18 ■ **קרית-שמונה:** מרכז מסחרי אחים אושרי ■ **רחובות:** אחד העם 27 ■ **רמלה:** הרצל 19 ליד התחנה המרכזית ■ **רמת גן:** ז'בוטינסקי 106.
כל המחירים כוללים מע"מ, הרכבה ואינם כוללים הובלה.
* במסגרת הרכישה בתשלומים כלומה ריבית של 88%.

פום ספרדייז

דגמים חדשים במחירים מיוחדים, לדוגמא: "פום ספרדייז" בודדת + ארגז + גב מרופד במבחר בדים אופנתיים.
במקום 763 ש"ח
עכשיו ב-**613** ש"ח
בתשלומים: 12×62 ש"ח

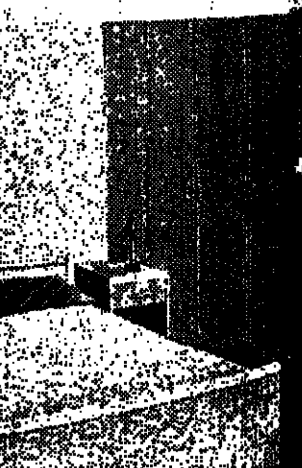

חדרי שינה דגם "ניו יורק"

ארון 4 דלתות 242 ס"מ × 156 ס"מ, מיטה, 2 שידות, בגוונים לבן, חום ואלון.
30% הנחה
במקום 2141 ש"ח
עכשיו ב-**1499** ש"ח
בתשלומים: 12×152 ש"ח

חוRים

רשת הריהוט הגדולה בישראל

"רים" - קו של איכות

Grand Prix
RALEIGH
אופני היוקרה של כל הזמנים

קח אותם בקלות

במבצע שמשיג את כולם!

10 תשלומים שווים!*

על דיגמי: ספורט, "הרים" BMX
לדוגמא: דגם "גראנד-פרי"
רק 54 ש"ח X 10

חינם לכל קונה: משאבה ומימיית מרוצים עם התקן!

אופני ראלי - הרבה יותר שנות כביש!

■ 100 שנות יצור במפעלי ראלי אנגליה ■ 60 שנות שיווק בארץ ■ 15 שנות אחריות על השילדה ■ 4 שלבים בתהליך הצביעה המשוכלל מסוגו בעולם המעניק גימור מושלם לאורך שנים והגנה בפני חלודה.

והלהיט הגדול

אופני BMX וקטר דגם שנות ה-2000
מחשב ביצועים
3 הילוכים
8 סירנות

*מבצע התשלומים עד 30.8.88 או עד גמר המלאי למחזיקי ישראכרט VISA וכולל עלות האשראי הבנקאי.

RALEIGH OF ENGLAND

היבואן הבלעדי - טכניקה י. בוקשטיין חב' בע"מ, בן יהודה 126 ת"א טל. 5440550-1
המפיץ מ. מצמן: דרך פתח-תקוה 110, תל-אביב, טל. 251789

רשימת חנויות: **אילת:** ציון כהן - מרכז אופיר. **אשקלון:** אופני סעדון יהודה - רח' צה"ל 5. **אשדוד:** אופני גל - מרכז מסחרי ד'. **באר-שבע:** אופני החלוץ רח' החלוץ 26. **הרצליה:** שרות כל-בו אופניים - רח' סוקולוב 81. **חולון:** שרות אופניים ניסו - כיכר ויצמן 11. **חדרה:** מרכז האופניים, דואני - רח' הרברט סמואל 50. **חיפה:** מרכז האופניים - רח' יפו 141. **טבריה:** גלקל - התחנה המרכזית. **ירושלים:** מרכז האופניים, ציון לוי - רח' יפו 50 * מוטובקאן - מרכז כלל. **כפר סבא:** מרכז האופניים שמעוני - רח' ויצמן 152. **נהריה:** וולפוביץ - רח' הרצל 63. **נתניה:** "בסידן" - רח' הרצל 42. **עפולה:** מרכז האופניים מזרחי - רח' חוז 1. **קרית אתא:** פרגי - רח' הציונות 5. **רמת השרון:** כלנוע - רח' סוקולוב 37. **רעננה:** בן דוד - רח' רמב"ם 10. **רחובות:** אופני הדרום - רח' הרצל 136. **ראשל"צ:** אופני עידית - כיכר המוסדות 4. **ת"א:** אורדי מצמן - דרך פ"ת 110.

...דו קלאסיק פותח שעריו.
...דו קלאסיק - רהיטים
...אי אפשר שלא להתפעל מהם.
...יטים בלי פשרות שתהייה
...ה להכניס אליך הביתה.

בואו לחגוג אתנו בפתיחה חגיגית
שתערך במוצ"ש 6/8
החל משעה 20.30.
כיבוד, הרמת כוסית, ליצנים,
הפתעות והנחות מיוחדות
רק לערב הפתיחה!
לכל ידידינו ומברכינו -
אנא ראו זאת כהזמנה אישית.

בואו ונרים כוסית... הזמנה לפתיחה חגיגית

רנדו קלאסיק
תצוגת רהיטים
RANDU Classic
FURNITURE . EXHIBITION
רח' מודיעין 17 רמת־גן טל. 03-781564

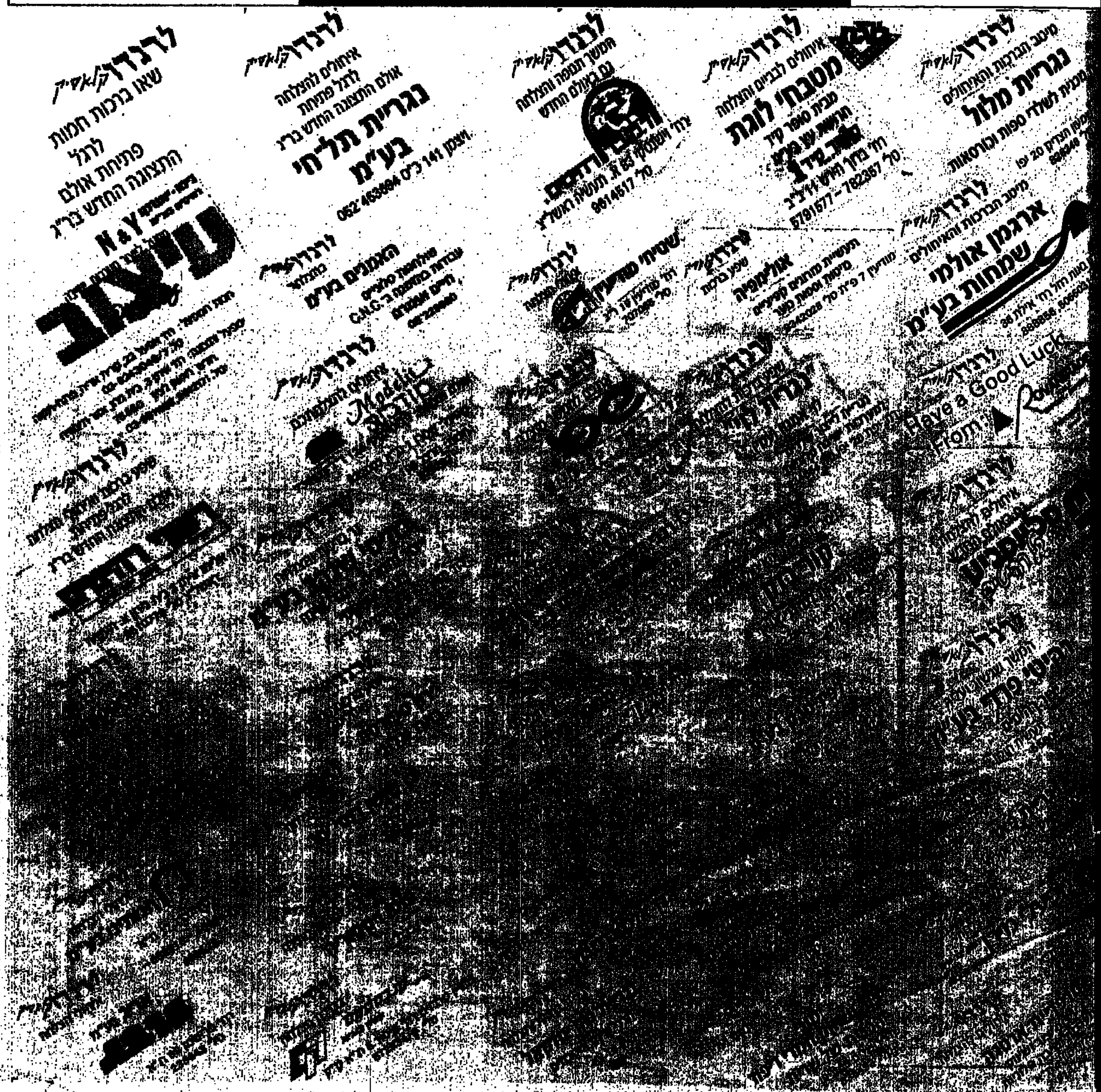

העולם נסחף: נִינְטֶנְדוֹ

מאת ג. יפית

יפן כובשת שוב את המסך במהפכה אלקטרונית: נִינְטֶנְדוֹ ■ זהו הדור החדש של משחקי הטלוויזיה ■ מהמם כבר מיליוני צעירים ברחבי העולם, וגם את אבא שלהם ■ הרבה יותר מכל דבר: תחכום, חשיבה, מורכבות, צבעוניות, הזדמנות להתנסות מרוכזת ■ הפסיכולוגים ממליצים, הפדגוגים נלהבים, ההישגים עצומים ■ תחזית: רבע מיליון מכשירים יימכרו בישראל.

כבר חשבנו שראינו הכל במשחקי טלוויזיה. ואז זנחו אותם רבים לטובת משחקי מחשב. עד שהתחוללה הפריצה הגדולה של חידוש גאוני אשר סחף בהינף אחד 70% מהשוק האמריקאי. נינטנדו. לכל שאר המשחקים גם יחד נותר להצטמצם בתחום הצר של 30 האחוזים הנותרים.

העולם משחק בנינטנדו

את הקסטות של נינטנדו קשה להשיג. חוטפים אותן כמו להיטים לוהטים עוד לפני שהן מתמקמות על המדפים. הייצור האינטנסיבי לא מצליח להדביק את הביקוש העצום. מי שהצליח להשיג קסטות בארה"ב או באירופה נחשב לבר־מזל, ועשרות חברים חדשים ממהרים לבקר אותו לפתע. הנוער מתכנס בחדרים, ומנהל שיחות נינטנדו ערות. אם אין לך – אתה לא נחשב. כל שאר המשחקים כבר אינם באותה ליגה והם נדחקו הצידה.

מדי פעם יוצא להיט חדש המקפיץ את המכירות ואת בני־הנוער והופך לשיחת היום. כשם שפעם הסעירו את הדמיון ספרים קלאסיים, כיום צללו כולם לעולם שכולו נינטנדו. התפתחה „מחתרת־מודיעין" של בני־נוער המעבירים זה לזה סודות מקצועיים שהצליחו לפענח במהלך המשחק. את שעות־הידע שצברו הם מתרגמים למפות מפורטות, לרמזים. הנוער משוחח על זה, מחליפים מידע, מחדדים את התבונה, את כושר ההבחנה. גם מי שאינו מומחה גדול רואה מיד את ההבדל: המון אקשן מכל הכיוונים גרפיקה מרהיבה, תהפוכות, הרפתקאות ופס־קול משוכלל.

דור של טייסים ומדענים

מי שקנה לילדיו מחשב במקום משחק טלוויזיה, עשה זאת מתוך כוונה לאפשר לילד התפתחות שכלית ולא הסתפקות במשחק פשוט. במרוצת השנים הסתבר כי הרוב המוחץ של המחשבים הביתיים משמש ל... משחקי טלוויזיה. האתגר המחשבתי שציפו לו הופתע מכיוון אחר לגמרי – נינטנדו. כל קסטה במשחק המהפכני הזה היא ביטוי מרוכז לגאונות היפנית שאינה חדלה מלהפתיע. רמת התחכום היא גבוהה כל־כך עד שהמשחק עומד משתאה, בינטנדו הצליחו להחדיר במשחק יותר זכרון ושכל מכפי שהאמנו שייתכן.

מי שזקוק לעדויות טכניות יופתע לדעת כי בנינטנדו הצליחו לשלב שני מיקרו־צ'יפס המקפיצים את כמות הזכרונות לרמה חדשה.
מי שאינו אמון על הצד הטכנולוגי יוכל לתת מבט המום במסך הסוחף. כאן יתברר לו משמעותו של שילוב המיקרו־צ'יפס: באמצע המשחק אפשר לכבות את הטלוויזיה ואת המכשיר, ולהפסיק. כאשר רוצים, לשוב ולשחק אפשר להמשיך בדיוק מאותה נקודה.

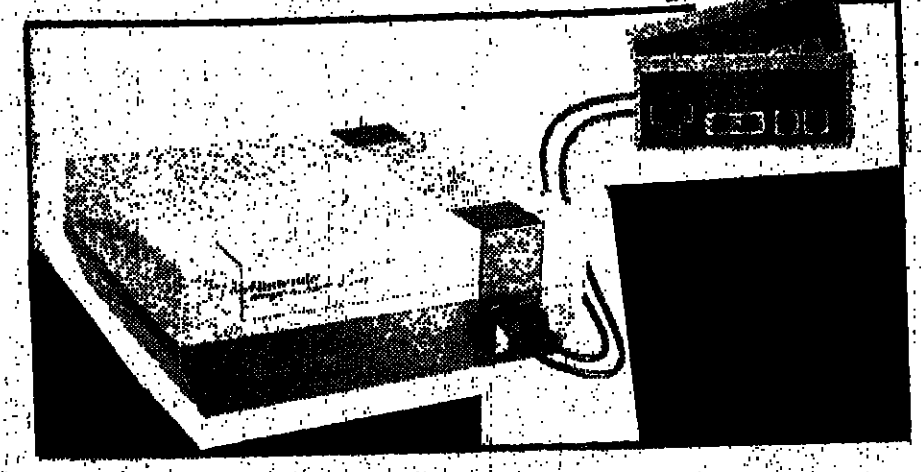

חשיבות החידוש עצומה. במקום ילד שלא יכול היה ל„התפנות" לאכול, או לעיסוק חשוב אחר, כי הוא „מוכרח לגמור את המשחק", אפשר לקיים סדר־יום נורמלי, וגם לא לפגוע במשחק.

הרבה יותר ממשחק

הזכרון המשוכלל חשוב במיוחד כשמכירים מקרוב את מורכבותם של משחקי נינטנדו. למשל, „זלדה" (ראה מסגרת בעמוד זה). משחקים 5 שעות, צוברים משרוקיות, מטבעות, נכסים, נמצאים ב... מערכה במערה תת־קרקעית, ... קרימה, לגלות את זלדה. זו ... משימה לשבועות ארוכים. הרי לא ... להתחיל בכל פעם מחדש. ... בקלטת (קסטה) עצמה מאפשר ... מצב הדברים. רעיון פשוט וגאוני, ... אחר לא חשב עליו

המשחקים של נינטנדו הם ... מורכבים, הם גם מיוחדים במינם ... מסתיימים. אחרי סדרה מסעירה ... הרפתקאות תהפוכות, גם אם זכית ... הובסת – לעולם אין המשחק מסתיים ... עוד יש עתיד.

המשחק החכם כובש את ה...

אם בעבר משחקי הטלוויזיה היו „רק ... הרי היום הנינטנדו הוא כלי ... לפיתוח החשיבה. במשחק אחד של נינ... יש יותר אפשרויות מאשר בקבוצת ... גדולים שהכרנו עד כה. הודות ל... הגאוני יכול גם משחק שנראה פשוט, ל... מודד של התבונה האנושית. במקום ... מבחני I.Q וכדומה, עובר הנוער ל... נינטנדו. ילדים המצליחים לחדור ל„חדרי הנסתרים" של נינטנדו מוכיחים ... מחשבתית וקואורדינציה מוטורית ... והחיפוש אחר הסודות האלו ... תבונתם.

הנינטנדו מחובר באופן קבוע ל... הטלוויזיה ואין צורך לנתק ולחבר כל ... זה נוח להפליא והקליטה היא מצוינת. ... הנינטנדו הם גם חגיגה לעיניים. איכות ... של התמונה מקנה תחושה של ... ממש. אוזני הכר נוסקים ... ונרמה כאילו דולקים בעקבותיהם ... פס־הקול נוטש הרחק מאחוריו את ... העלובים של עולם האתמול ומגיע ... צלילים מדויק ומעולה.

מחירו של המכשיר אינו ... כמו גאוניותו. המכשיר + קסטה ... ב־499 ש"ח, בשלושה תשלומים. ... אקדח + משחק נוסף אינו עולה על ... כמו־כן במלאי: מגוון קסטות ... ב־79 ש"ח כל אחת (כל המחירים ... מע"מ).

את נינטנדו ניתן להשיג ... אלקטרוניקה ומחשבים וברשתות ... ברחבי הארץ.

דרך לא יקרה
לריהוט יוקרה

3. שיטת הקניה הקלה
עד 60 תשלומים
החל מ-45 ש"ח לחודש
והדהוט בביתך בהתאם לתוכנית המבצע

מיטת "ונוס"
מחיר מבצע במזומן 290 ש"ח בלבד

חדרי שינה דגם ונוס עיצוב יחודי כולל גם 2 שידות ו... שלם וקח

החל מ-45 ש"ח לחודש

פינת ישיבה
דגם "דניאלסון"

סט ישיבה מושלם וסלון לחדר משפחה. עיצוב כולל כריה במגוון ריפודים וצבעים ... בשיטת שלם וקח.
החל מ-45 ש"ח לחודש

פינת אוכל
דגם "פיורד"

פינת אוכל בעיצוב צעיר מעץ מלא. כולל 6 כסאות בשיטת שלם וקח.
החל מ-45 ש"ח לחודש

חדש - במחירי מבצע
ספות נוער

מבחר ספות נוער
ספה כפולה כוללת ארגז מצעים
החל מ-395 ש"ח במזומן
אפשרות לתשלומים

[illegible]

פתוח במוצ"ש*

חדר נוער דגם "שיר"
המבצע לזמן מוגבל לתקופת החופש הגדול
חדר נוער מודולרי במבחר אפשרויות ... בהרכבה עצמית לדוגמא:
• שולחן, כתיבה, ספריה
רק 31 ש"ח לחודש ב-12 תשלומים ללא ריבית וללא הצמדה בכרטיסי אשראי
• ארון, דלתות עם מגירות, ספריה, ארונות, ... כתיבה עם מיני ספריה
רק 131 ש"ח לחודש ב-12 תשלומים ללא ריבית וללא הצמדה בכרטיסי אשראי

2. 12 תשלומים ללא ריבית ללא הצמדה
(בכרטיס אשראי) ליחידות "שיר" "מודולר"
משלמים תשלום ראשון ולוקחים במקום

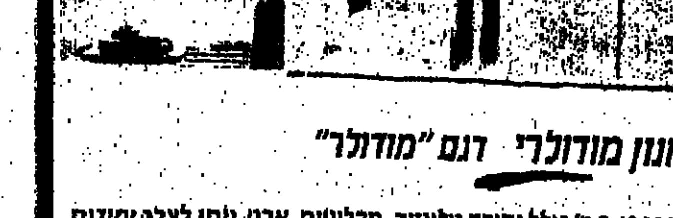

מזנון מודולרי דגם "מודולר"
ברוחב 2.40 מ' כולל יחידת טלויזיה, תקליטים, ארון. ניתן לצרף יחידות נוספות בהרכבה עצמית.
רק 43 ש"ח לחודש ב-12 תשלומים
ללא ריבית וללא הצמדה בכרטיס אשראי

בואו לראות בסקאנדיה ריהוט להרכבה עצמית
מעץ אורן טבעי ובעיצוב סקאנדינבי צעיר,
מודולרי, מודרני וחסכוני

סקאנדיה-לדקה
"שלב וסע"
כל מה שצריך מתחת לגג - ברשת אחת

שלושה מבצעים שונים ברשת אחת

1. אתה קונה ואנחנו משלמים לך
96 ארונות זדקה נוספים במבצע קונים מקבלים במקום המחאה בגובה דמי הובלה וההתקנה. ותוך 47 שעות הארון אצלך בבית (בגוש דן).

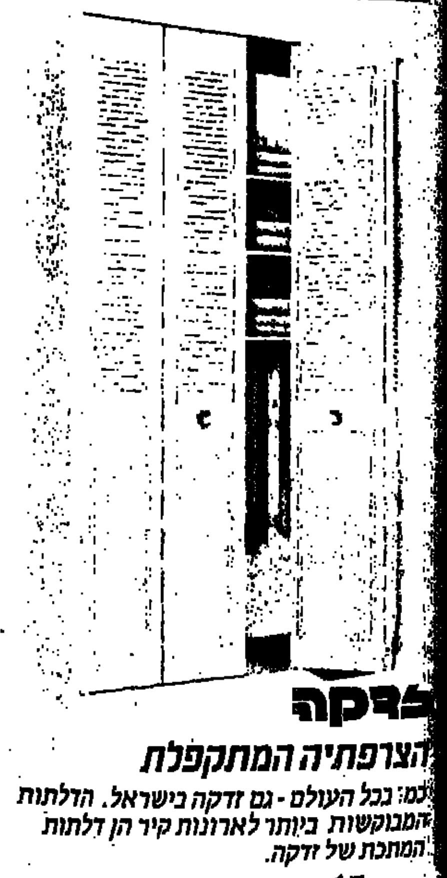

לדקה
הצרפתיה המתקפלת
כמו: בכל העולם - גם זדקה בישראל. הדלתות המבוקשות ביותר לארונות קיר הן דלתות המתכת של זדקה.
החל מ-45 ש"ח לחודש

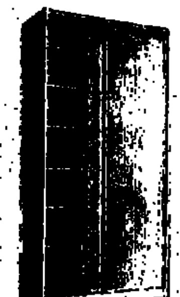

ארון זדקה ההווה
ארון זדקה באיכות הידועה מאפשר ניצול מקסימלי של החדר. ברוחב 1.55 מ'
החל מ-45 ש"ח לחודש

ארון לונג ליין

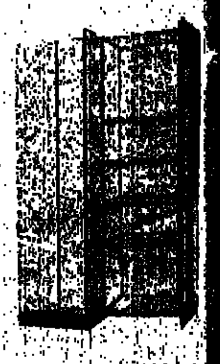

ארון לונג ליין בדלתות נפתחות, במבחר דגמים בעיצובים שונים ברוחב 1.60 מ' כולל סידור פנים.
החל מ-45 ש"ח לחודש

צוות זדקה במקום מגורך ומומחה הארונות יבקר בביתך ויתאים לך ארון על פי הדרישה. מענק ללא התחייבות.

ג. יפית

יוקרה בל' הירוקה

בלב פארק פרטי מרהיב נישאים מגדלי היוקרה של צפון תל-אביב ■ ל' הירוקה ■ כ... השכונות היוקרתיות בערים המרכזיות בעולם ■ צירוף נדיר של תנאי קאנטרי ש... נוחות העיר הגדולה ■ דגש חזק על יופי ואיכות ■ למי שיכול להרשות לעצמו ... השקעה מצויינת!!! ■ לא תרצה להחליף את השכנים.

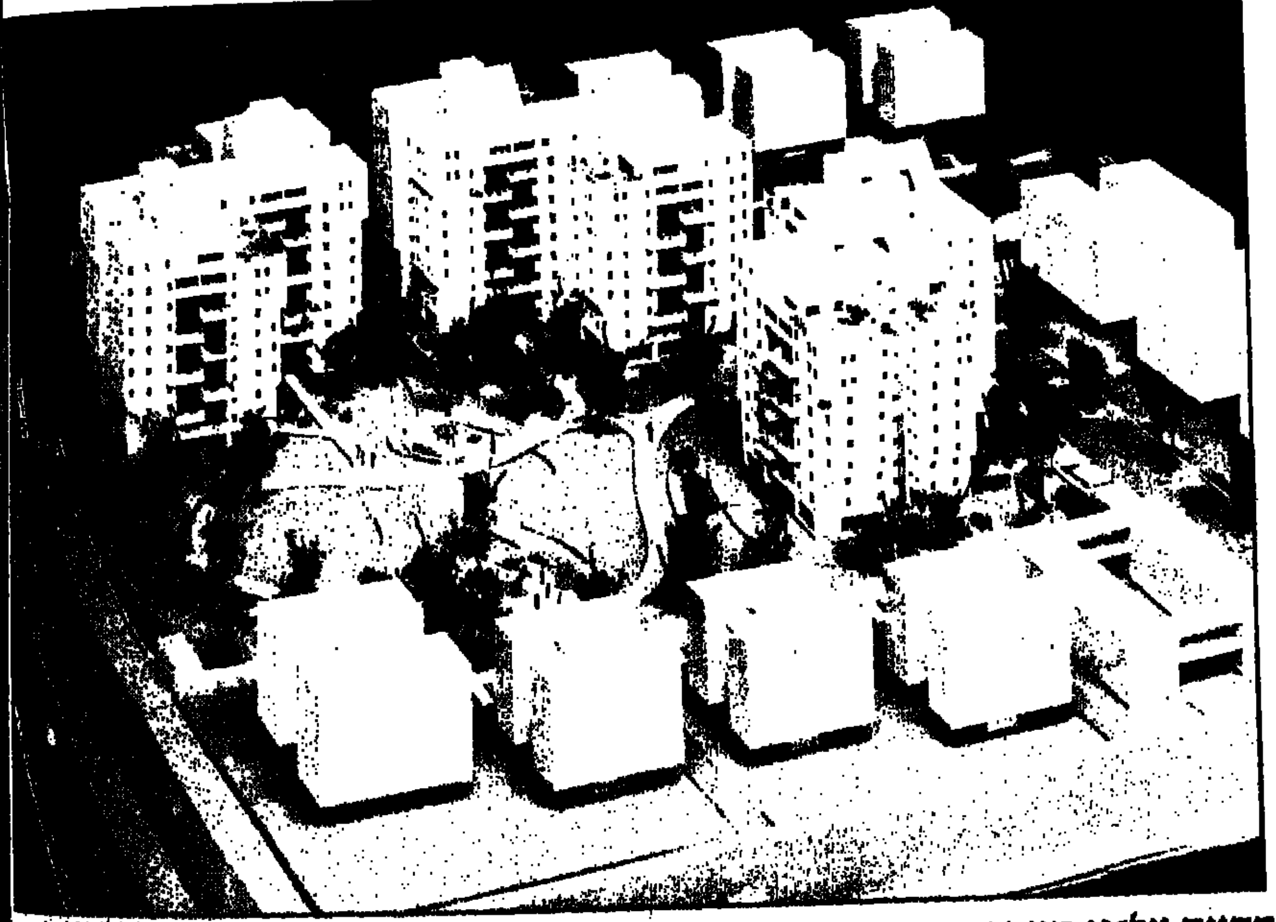

אין ותיקי ת"א, מי שגדל בחיי העיר, אינו יכול להתרחק ממנה ולגור במרחק משמעותי ממוקד הארועים. הקצב, הנוחות, לב-העניינים שמציעה המטרופולין הגדולה - אי-אפשר בלעדיהם. יחד עם זאת גובר הצורך באיכות-חיים. האבק, העשן וההמולה מביאים משפחות רבות לתור אחר סגנון חיים אחר. דשא, שקט, נקיון ושלוה הופכים למצרכים מבוקשים.

למעשה, זוהי הדילמה הגדולה של הדיור בשנים האחרונות. מוכרים את הדירה הרועשת והמפוייחת בעיר לטובת קוטג' נעים בדשאי-הפרברים, ואז, מיואשי-פקקים ותחושת ריחוק מהציוויליזציה, שבים לדירה רועשת ברחוב אחר בת"א.

מסתבר, כי יש דרך אחרת הפותרת באופן מעניין את הדילמה הנ"ל. בל' הירוקה. בצפון הנחשק של תל-אביב, צמוד לכרך ממש, נבנים היום בתים יוקרתיים במיוחד בלב פארק פרטי ונהדר. זוהי המובלעת הירוקה של העיר. הכרך מצד אחד, הפארק מצד שני וחוף הים מצד שלישי.

בלב יוקרה ותיקה

ל' הירוקה היא צומת של יתרונות. מי שביקר באתרי בניה חדשים – יקרים ויוקרתיים ככל שיהיו – התרשם מייד מבעיית הפיתוח: הקבלן מצביע על שטח חולי ומצהיר: כאן יפרחו עצים, כאן יוקם קאנטרי-קלאב, כאן יהיו מדרכות, חנויות, בריכת-שחיה ופינות נוי. ובאמת, מקץ 10 שנים זה קורה!

מצאה חן בעינינו העובדה כי בל' הירוקה אין צורך לבנות על הדמיון ולבזבז שנים ארוכות בהמתנה. הבניה מתרחשת בלב שכונה מפותחת ופורחת לתפארת. הגנים הציבוריים הם מן היפים בארץ, מרכזים מסחריים קטנים מספקים כבר שנים את השרותים הנחוצים יום-יום, מוסדות חינוך מוכנים לקלוט את התלמידים החדשים. ושרותים קהילתיים הפועלים במקום: קופ"ח, בנק ועוד.

מה שאין בסנטרל פארק

הזכרנו את הפארק בחטף, אבל הוא שווה סימפוניה שלמה. 7.5 דונם של מרחבי דשא עצומים, עצים ענפים, פרחים, גינות נוי ואוויר צח. הצימוק שבדובדבן הוא: הפארק הוא פרטי, ורשום בטאבו על שם הדיירים ולשימושם בלבד. ביתרון כזה אפילו שכני סנטרל-פארק בניו-יורק אינם יכולים להתפאר. האדניות הפורחות פונות אל הפארק הפורח ומשרות אווירה של נופש מתמשך בחיק הטבע. הפארק הפרטי מבטיח שלא יופיעו אורחים בלתי קרואים, כמו טיול בחצר אחוזה פרטי.

הדירות הפונות אל הפארק הן משהו מיוחד באמת שאין לו מתחרה בנוף הדיור הישראלי.

הכי „צפון תל-אביב"

מי שגר בבית שקט מחוץ לעיר ונאלץ לנסוע יום-יום לת"א לצרכי עבודה, מכלה זמן רב על הכביש הלוהט והסואן, ופקקי התנועה גוזלים זמן רב ויקר, משך ההנאה מביתו השקט מתקצר והולך. והמצב מחמיר משנה לשנה.

בל' הירוקה מצאנו פתרון מושלם לצורך בשלוות הפרברים עם הקירבה לעיר. ל' הירוקה היא: „הכי צפון שיש", עם כל המאפיינים ה„צפוניים": סמוך ללב העניינים, בתנאי מותרות יוצאים מן הכלל. המותרות של ל' הירוקה כבר הפכו לשם דבר בקרב רוכשי הדירות, ונושא לחיקוי אצל מי שראה וגם רצה.

והמחיר?

מי שמשווה את מחירי הדירות בל' הירוקה לשכונות מקבילות דומים, יופתע לגלות שהמחירים כאן אינם גבוהים כפי שאפשר לחשוב. [illegible]

חיים על-פי היוקרה

לדוגמא דירה חדשה היא גם הזדמנות למימוש חלום. אלא שלא תמיד זה אפשרי. בדרך-כלל מבקשים מהקבלן להוסיף, לשנות, להחליף, והדבר כרוך בהתרוצצות בלתי פוסקת והשקעת מאמצים וכספים מרובים. בל' הירוקה החלום כלול במיפרט הטכני. מה שבמקום אחר הוא תוספת אקסטרה, כאן זה סטנדרט.

לובי מפואר בו יוצב שוער יום ולילה. כאן המקום לציין כי בל' הירוקה מצאנו חידוש מעניין: השרת או השוער מתגוררים בדירת שרת מיוחדת (אחת לכל צמד בניינים) ונמצאים לשרות הדיירים 24 שעות ביממה, ממש כמו בחו"ל...

אגב, בל' הירוקה מבטיחים בידוד טרמי ואקוסטי חדיש ומיוחד לבידוד חיצוני ולבידוד בין הדירות.

חניונים בשלט-רחוק יעמדו לרשות הדיירים, וצלחת לקליטת לויינים תעביר שידורים מרחבי תבל. פאר נדיר בכל פינה מרמזים כבר בסקירה מבחוץ על היוקרה של ל' הירוקה.

אבל העיקר הוא בדירות עצמן. כאן מקבלים כל מה שאפשר לחלום עליו: יחידת מיזוג אוויר עצמאית לכל דירה, ולא רק הכנה. מרצפות שיש, מערכת סולרית מרכזית, חשמל תלת-פזי, תריס חשמלי למראה פנורמי, חלונות עם פתיחה כפולה המותאמת לדירות ממוזגות, מקלחת מסז' ועוד רשימה ארוכה של הנאות-דיור מובחרות.

כבר ממבט ראשון ניכר שלא חסכו כאן בחומרים ומתכנון חכם ומעולה. הבניה והארכיטקטורה חדשניים באיכותם וביופיים. כמעט אתר תיירות למי שרק רוצה, ולא יכול. מי שיכול – מתרשם וקונה. מי שלא יכול – מתרשם. במרבית המקרים מגיעים לכאן במטרה לקנות. יש אנשים שלא יחליפו את ל' בשום מקום אחר.

אמור לי מי שכנך

מסתבר כי גם השכנים מוסיפים יוקרה למקום. „אלה הם לקוחות בררניים", אומר מר דיסטניק, מנהל השיווק של הפרוייקט. „הם יודעים בדיוק מה הם רוצים. וכאן הם מקבלים את הטוב ביותר". לא מעטים הם כבר דור שני של תושבי ל'. כולם גרופיס של המקום, ובצדק. רבים מהם מבקשים להחליף את דירתם בדירה חדשה, ואפילו באותו גודל, אבל בסטנדרט גבוה יותר. ל' הירוקה היא ההזדמנות שלהם לעשות זאת מבלי לעזוב את השכונה. תושבים רבים רוכשים דירות עבור ילדיהם שנישאו.

ויש גם תופעת „עזיבת הקן". הילדים הקימו משפחות, עזבו את הבית, ולפתע מוצא זוג ההורים את עצמו לבד בדירה ענקית, המדגישה את הבדידות. שוב אין צורך בשטח גדול כל-כך. רבים מוכרים את הבתים הגדולים, את הקוטג' שמחוץ לעיר, ובאים לכאן. עבורם ל' הירוקה עונה בדיוק על הצרכים שהשתנו.

יופי עם הווה ועתיד

העיצוב הארכיטקטוני המיוחד והגנים המעוצבים להפליא, אינם סוף-פסוק. למרות שמדובר באתר יוהפת, עומדות בפתח תוכניות נוספות לעתיד: קאנטרי קלאב חדיש ויוקרתי, מדרחוב אלגנטי ברח' בורלא וגנים נוספים.

בונים בניינים

כל פרט ופרט בבתי ל' הירוקה מאשר את מה שמגלה הרושם הראשון: איכות ומקצועיות. ואכן, מאחורי הפרוייקט החדשני והיוקרתי עומדים מעמודי התווך של הבניה בישראל – חברת אהרון רובינשטיין ובניו בע"מ ושיכון עובדים, בשיתוף עירית ת"א-יפו והחברה להשקעות של בנק הפועלים. הידע והמוניטין שנצברו בעשרות שנות עשיה מפוארות באים לידי ביטוי כאן, בגולת הכותרת של הבנייה.

[illegible]

סוף סוף מיץ סחוט טרי

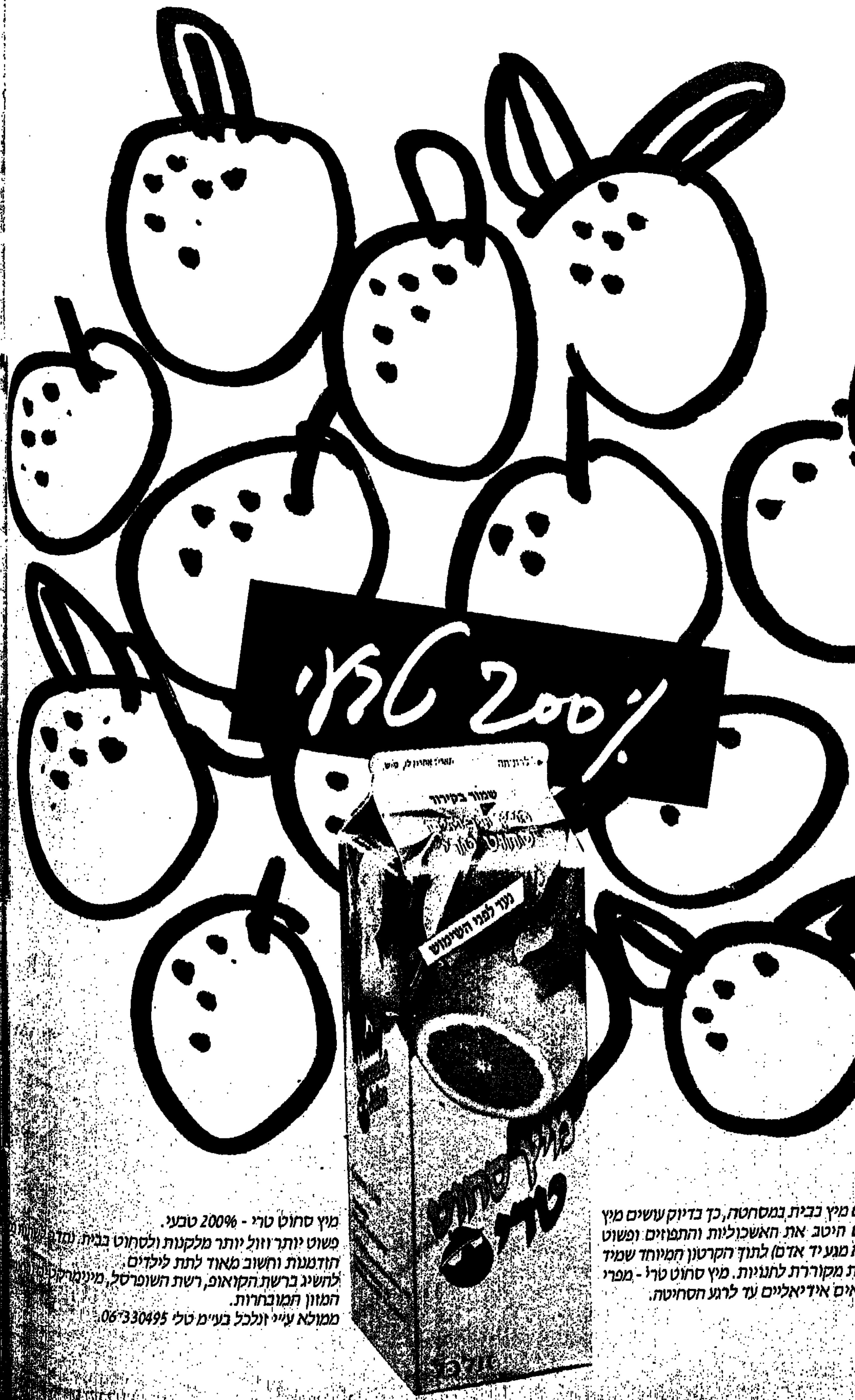

ממש כמו שסוחטים מיץ בבית במסחטה, כך בדיוק עושים מיץ סחוט טרי. רוחצים היטב את האשכוליות והתפוזים ופשוט סוחטים אותם (ללא מגע יד אדם) לתוך הקרטון המיוחד שמיד יוצא לדרך, במשאית מקוררת לחנויות. מיץ סחוט טרי - מפרי שנשמר בקרור בתנאים אידיאליים עד לרגע הסחיטה.

מיץ סחוט טרי - 200% טבעי.
פשוט יותר וזול יותר מלקנות ולסחוט בבית. נמ...
הזדמנות וחשוב מאוד לתת לילדים.
להשיג ברשת הקואופ, רשת השופרסל, מיינימרקט...
המזון המובחרות.
ממולא ע"י זולכל בע"מ טל' 06-330495

7 ימים

10 נווה תרצה
המתח בין האסירות הבטחוניות והפליליות בכלא הגיע לשיאו. הבטחוניות יעברו לתל־מונד. תחקיר • אריאלה רינגל־הופמן

16 מוות במשפחה
„כשההורים סיפרו לנו שמוש הולך למות, ישבנו על המיטות שלנו ובכינו יחד איתם". הסיפור של משפחת הרמתי מרשפון: מוש בן ה־6 נפטר. ירון, אחיו התאום, נזכר • ג'ודי ניר־מוזס

18 החי על המת
עם מותו של המשורר יאיר הורביץ, מתפתחת תחרות: מי ה"יורש" האמיתי שלו • עמוס קינן

21 היו"ר קובע
על אהרון הראל, היו"ר החדש של הוועד המנהל של רשות השידור. אורי פורת חי איתו טוב • עמנואל בר־קדמא

25 הרב במוסקבה
ראיון עם הרב הראשי של מוסקבה, אברהם שייביץ. אגב, הרב חבר בוועד הסובייטי האנטי ציוני • מנחם מיכלסון

26 שבט רוקח
אסתר רוקח, אלמנתו של ישראל רוקח, מי שהיה ראש עיריית ת"א, הלכה בשבוע שעבר לעולמה • יגאל סרנה

30 הבוס האמיתי
יהודים! היזהרו: מנדל קפלן, יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית, מוריד מהג'ואיש אג'נסי הוטל את הכוכב החמישי • חיים שיבי

32 ילדי ברזיל
עם יוסף ומרים אלון, מושב נהורה, ההורים המאמצים של התאומות העיוורות־חרשות • ענת טל־שיר

34 לא מתבטלים
דטנר וקושניר יוצאים בתוכנית בידור חדשה. מיקי גורביץ', בימאי. דניאל לפין כותב מערכונים • איציק יושע

36 ביטחון שוטף
איתן וילוב מציע למכירה ידע ויעוץ בטחוני. למרות החשאיות, אפשר לראות את היער • לאה אתגר

אסתר רוקח. תצלום: חיים פין. מותה החזיר אותנו, לשעה קלה, לתל־אביב שהיתה, לימים ההם

אהרון הראל, יו"ר הוועד המנהל של רשות השידור. תצלום: ציפי מנשה. השבוע נתן הסכמתו לביטול העימות וייצמן־ארנס

הבטלנים, המופע. תצלום: גדי דגון. בשבוע הבא, אחרי הבנייה ההדרגתית של השניים כזוג, הם מגישים את השטר

השבוע, 19 אסירות בטחוניות מועברות מנווה־תרצה לתל־מונד

הניסיון של שתי אסירות בטחוניות לחנוק את הסוהרת היהודיה, בכלא נווה־תרצה — היה הקצה האכזרי של מתח, המתמשך תקופה ארוכה • כלא הנשים נחלק לאסירות יהודיות פליליות ולאסירות ערביות בטחוניות. עצירות פרשת „דרך הניצוץ" הן 'שבט נפרד' • אריאלה רינגל־הופמן על הדינמיקה ועל הפסיכולוגיה בנווה־תרצה

הבטחוניות והפליליות

שער כלא נוות תרצה. מצלצלים בפעמון והסוהרת מציצה מבעד לאשנב. תצלום: אסנת קרסננסקי

אריאלה רינגל־הופמן

ביום ראשון האחרון הועברו 19 אסירות בטחוניות מכלא נווה תרצה לכלא תל מונד. אריזת החפצים, פינוי החדרים, ההעברה והכניסה למקום החדש נעשו ביעילות ובשקט מופתי. 6 אסירות בטחוניות, על פי בקשתן, נשארו בנווה תרצה.

בתל מונד שוכנו האסירות הבטחוניות בארבעה חדרים, על פי עדות ג'וני טסטר, דובר שרות בתי הסוהר, מרווחים ומסודרים מהחדרים שהיו להם בכלא נווה תירצה. שש סוהרות הופקדו לשמור עליהן והאגף כולו, המופרד משאר האגפים בכלא, מוכפף למנהל הכלא.

הפרדת הבטחוניות מהאסירות הפליליות והעברתן לכלא אחר מסמנים סופה של תקופה. הימים שבהם אסירות בטחוניות [illegible] לא יחזרו. האינתיפאדה שסיעפעה אל תוך חומות הכלא, יצרה בנווה תרצה מערכת יחסים בלתי נסבלת שהגיעה לשיאה בניסיון לרצוח סוהרת.

הבטחוניות, גם אם בשרות בתי הסוהר לא ישמחו להודות בכך, ניצחו במאבקן. הן אינן מגורשות מנווה תרצה, הן עוברות על פי רצונן.

■■■

יום שישי, לפני שבוע. על המשטח שלפני השערים הגדולים של נווה תרצה, מה שהיה פעם מדשאה ירוקה, שרועים עשרות בני משפחה הממתינים לשעת הביקור. הסיפור על פינוי האסירות הבטחוניות מהכלא עדיין בגדר שמועה. שלושה ימים יעברו עד שידעו את מי לקחו ולאן. בינתיים, מי שמספר על ההחלטה לפנות את הבטחוניות שומע בתמורה הערכה, שאת רוני בן אפרת ואת מיכל שורץ, „דרך הניצוץ", ישאירו בנווה תרצה.

יושבים על צידניות, בקבוקי ליטר פלוס. ילד קטן משתין לתוך גומה ובה שיח נלחם על חייו. מחכים. בין הממתינים, כאלה שבאים כבר כמה שבועות ואינם מורשים להיפגש עם האסירות הבטחוניות. אולי היום יתנו לנו, אומרת בחורה צעירה מרמאללה.

זזים בעקבות הצל. לקראת הצהריים, יידחסו למתקני ההמתנה ששירות בתי הסוהר בנה – סככות מכוערות עם ספסלים לאורך הקירות. הורים של אסירה בטחונית מרמאללה לצד אחות של אסירה פלילית ממרכז הארץ, מדברים בערבית. הם אומרת אשה מרמאללה, הם מאוד אומרת הבחורה ממרכז הארץ.

יושבת שם גם תאחני אפה דאקה, שקודם לכן עדיין היתה עצורה בצו מינהלי, ועכשיו באה לקחת את תעודת הזהות שלה, שנשארה במשרדי הכלא.

שלושה שבועות [illegible]

הבטחוניות, גם אם השב"ס לא יאהב גירסה זו, ניצחו במאבקן. הן אינן מגורשות מנווה תרצה, הן עוברות על פי רצונן

עימאן נאפא ועיטאף עליאן לחנוק את הסוהרת סערה רותם, שכבה אבו דאקה בחדר סמוך. את מה שאבו דאקה תספר, מאוחר יותר, יתרגם גבר לא צעיר שבא מבאר שבע לבקר קרוב משפחה שיושב בכלא רמלה, על עבירות פליליות. יתרגם ויהנהן בראשו לאות הסכמה.

ומה שעשו נאפא ועליאן, תוציא בסופו של דבר את האסירות הבטחוניות מנווה תירצה.

■■■

בשעה שלוש, ופלוס מינוס, יצאה רותם סערה לתא 56 באגף הבידוד, כדי לאסוף את מגשי ארוחת הצהריים. סערה, בחורה נמוכה בת 26, שנתיים וחצי בשירות בתי הסוהר, סוהרת קפדנית, שעובדת על פי הספר.

שלוש שעה קשה. בחוץ מנגבת ישראל את הזיעה, מחכה למרכז חירות שיגמור לריב על מיקום כשביעיות. בפנים מעבירות האסירות עוד מנוחת צהריים [illegible]

וסיגריה בחום של 38 מעלות. התאים [illegible] הסיפורים עוברים. התקרית, ששלחה שלושה ימים קודם לכן את עימאן נאפע ואת עליאן, אסירות בטחוניות, לתא 56, היא סיפור חם. אסירה פלילית בשם כרמלה [illegible] שהיתה מעורבת בתקרית, [illegible] מקומית.

נאפע רצתה לתלות כביסה. הסוהרת [illegible] רוזן לא אישרה לה לצאת. נאפע התפרצה מהחדר, טורקת את הדלת בפני הסוהרת. כשחזרה לפרוזדור, דחפה אותה [illegible] שימוש בכוח, חזרה לתא. עליאן [illegible] הטילה על הסוהרת מאפרה, כרמלה [illegible] ירקה על השתיים. אירוע שהתגלגל [illegible] למאבק כוח נוסף בין הפליליות [illegible] מאבק מוכר, במחוזרים של [illegible] מאוחר יותר, תגישה רוזן תלונה [illegible] ועליאן.

השתיים תבעו לדעת מדוע תלונתן [illegible] לא הוגשה [illegible] הנהלת הכלא, על [illegible] שגם כרמלה תיענש [illegible] שלושת ימי הבידוד [illegible] ושאלו מדוע כרמלה לא [illegible]

חזרו לטעון [illegible] ולאירוע שהלך להיכנס [illegible] תרצה כאירוע חריג [illegible] הנושם את הסכסוך [illegible]

הדלת נפתחת. נאפע ועליאן קמות. סערה עומדת ליד הדלת, אוספת את המגשים. חילופי דברים קשים. מאוחר יותר, ינתנו גירסאות סותרות לגבי הדברים שנאמרו שם. נאפע ועליאן מעידות שאמרו לעצמן, שגם להשפלות שהן עוברות בכלא יש גבול.

על פי גירסת שב"ס, הן מתנפלות על סערה, מושכות אותה לתוך התא. בתוך שניות הן כורכות סביב צווארה מטפחת ראש ומושכות לשני הצדדים. בתאים הסמוכים שומעות האסירות באגף את הקריאות „אללה אכבר, אללה אכבר", לא שומעות את סערה ומבינות שמשהו קורה.

בחצר מפנות האסירות הפליליות את תשומת ליבה של הסוהרת התורנית. זו ממהרת לפתוח את דלת התא כדי למצוא את סערה על הריצפה מעולפת, כשדם נוזל מאפה.

■■■

בשלב זה, האזעקה היא כללית. יחידת האבטחה והמבצעים של שירות בתי הסוהר שועטת במסדרון לעבר תא 56, מלווה בסוהרות נוספות, מתפרצת פנימה. בתוך התא ממשיכות נאפע ועליאן להשתולל. ידה של אחת הסוהרות נשברת, סוהרת אחרת נכנסת להלם. יחידת האבטחה מתיזה גז מדמיע לתוך התא ומשתלטת על השתיים. סערה מוחשת למרפאת הכלא ומשם לאסף הרופא, ביחד עם שתי הסוהרות האחרות שנפגעו. נאפע ועליאן מבודדות.

מאוחר יותר הן מועברות לבית המעצר באבו כביר, מכחישות כי ניסו לרצוח את הסוהרת בחניקה. לטענתן, התפתחה התקרית

הדלת נפתחת. סעדה עומדת ליד הדלת, אוספת את המגשים. נאפע ועליאן מתנפלות על סעדה, מושכות אותה לתוך התא. בתוך שניות כורכות סביב צווארה מטפחת ראש

סגורה, מתלוננת על כאבי בטן. אסירה בטחונית צריכה לצאת לבית משפט.

ממול למדרגות, באותה קומה, חדר מנהלת הכלא – חיה שוהם. על הקירות עבודות יד שנעשו בכלא, שטיח תפילה שהביא אבא של פטמה ברנאווי כשבתו השתחררה. סיפור בנות צלופחד כתוב על קלף, צרוב בשוליים, תלוי על הקיר.

מחלון החדר של שוהם אפשר לראות את שני המבנים המאורכים של הכלא, חצרות צרות וגדרות רשת גבוהות. ביו המבנים שערים נעולים שאינם מאפשרים מעבר מאגף לאגף. במאונך להם, המבנים שבהם עובדות האסירות. ועוד רואים מלמעלה את פיסת הדשא, כמה עצי איזדרכת, ובצילם ספסל או שניים, חוטי כביסה ועליהם סדינים תלויים לייבוש. וביום שישי את המזרונים הירוקים הפזורים בחוץ, לאוורור.

אי אפשר לראות מהחדר של שוהם את

באגף המשתלבים והמתקדמים ישנם חדרים גם לשתיים.

כל האסירות הערביות, בטחוניות ופליליות, נמצאו באגף המתחילים. באגף זה שהו, כאמור, גם האסירות החדשות, גם אלו שלא הצליחו להשתלב בחיי הכלא, להיכנס לתוך מיסגרת החיים המחייבת.

■■■

סדר יום:
06.000 בבוקר, השכמה.
06.15 ספירה.
06.45 ארוחת בוקר.
07.30 יציאה לעבודה. עד היציאה לעבודה סידור החדר והתארגנות.
10.00 הפסקה של חצי שעה.
14.30 גמר עבודה, ארוחת צהריים.
18.30 ארוחת ערב.
20.00 נעילה בחדרים. עד הנעילה האסירות חופשיות להסתובב בתוך האגף, לעשות כרצונן.
24.00 כיבוי אורות.

■■■

ארוחת בוקר: כף גבינה לבנה, ביצה קשה אחת, עגבניה אחת, או חצי פלפל, או מלפפון, חמש זיתים, חתיכת מרגרינה, כף ריבה. הכל על הצלחת האישית. לחם חופשי.

ארוחת צהריים: מרק, סלט ירקות, ירק מבושל: תפוחי אדמה/ גזר/ אפונה. מנת בשר/ כרע עוף/ חתיכת דג. לפעמים, לקינוח, פרי.

ארוחת ערב: כמו ארוחת בוקר. לפעמים מקבלים ביצה עין ופשטידה, או פיצה.

הפרורוקטים מגיעים מצה"ל, את התפריט

מידע על העצורות ועל מקום כליאתן

נשים למען אסירות פוליטיות. גוף שהולידה האינתיפאדה. התארגנו לפני שלושה חודשים, כשהחלו מטפטפות הידיעות על מעצרים מינהליים של נשים ועל כך שארגוני הנשים הפלשתינאיות הן מטרה חדשה על כוונת כוחות הביטחון.

ארגון קטן, מספר טלפון בבית פרטי ותיבת דואר שכורה. 34 נשים ממפלגות שונות. לא כולן מוכנות להיחשף. הפגנות נשים בשחור, נשים נגד הכיבוש, עכשיו גם במשמרות מחאה מול שערי נווה תרצה. עומדות שם בימי שישי בצהריים, נושאות שלטים, מתעדות את עצמן בצילומים.

הקבוצה ממקדת את פעילותה באיסוף מידע על העצורות ועל מקום כליאתן. דואגות לפתיחת חשבון בקנטינה של מיתקני הכליאה עבור העצורות, למשלוח בגדים, כלי רחצה, עיתונים וספרים. עצירה שהשתחררה זוכה לביקור הנשים האוספות אינפורמציה על תנאי המעצר. במקביל, דואגות פעילות הקבוצה לעדכן את אמצעי התקשורת על המתרחש במתקני הכליאה לנשים.

הדס להב, מ„דרך הניצוץ", בדרך למעצר בנווה תרצה, מאי 88. תצלום: מיכאל קרמר

לאחר שסערה קיללה אותן ודחפה ברגלה את נאפע מפתח התא, שעה שנאפע ביקשה להחזירה לסוהרת את מגש האוכל.

תקרית החניקה מחישה בהילוך מהיר את צמרת נציבות בתי הסוהר לנווה תרצה. בדרגים הגבוהים מבינים, שמחיר החיכוך בין הפליליות לבטחוניות בנווה תרצה, עלול להיות גבוה ממה שנראה היה לפני מספר חודשים.

מישהו שולף מהמגירה את התוכנית הישנה לרכז את הבטחוניות בכלא נפרד. תוכנית, שהועלתה לפני שנים ונגנזה בשל בעיות טכניות – הדרך של השב"ס לומר: מצוקת דיור. כעת מתברר שהתעלמות מהתוכנית היא לוקסוס, אותו לא יכולה הנציבות להרשות לעצמה.

הנציבות שומרת על ערפל קרב לפני שהיא מתירה לפירסום את שמו של בית הסוהר: כלא תל מונד.

■■■

כלא נווה תרצה. מעבר לשער הברזל, בניין ההנהלה שהכניסה אליו עוברת דרך בדיקה בטחונית. שתי קומות. בעליונה, משרדים, חדרי מגורים של הסוהרות, שנראים כמו חדרי חיילות בצבא. חדר שבו מתקיימות ישיבות צוות. משמרת הבוקר מתחלפת עם משמרת הערב. החלפת המשמרות, כמו בבתי החולים, מלווה בהעברת אינפורמציה עדכנית: יש אסירה בחופש, יש אסירה שהועברה לבידוד, אסירה אחת נשארה

מרכז החינוך, את המועדון שאליו הן מתכנסות. פעם, במועדון הזה, ראינו עם 50 אסירות את הסרט „אכספרס של חצות". בסוף הסרט שיפר הגיבור את הסוהר הנורא על 11 שבלט מהקיר, ואחר כך נשפכו 50 אסירות לחצר שבצמוד למועדון ואמרו שיש אלוהים.

■■■

קודם להעברה, 132 אסירות. שני תינוקות. 25 אסירות מתוכן – אסירות בטחוניות. המספר 25 כולל אסירות שפוטות, עצירות עד תום ההליכים המשפטיים ועצירות מינהליות.

רוני בן אפרת ומיכל שורץ, אינן כלולות ברשימת הבטחוניות.

שלושה אגפים. אגף מתחילים, הכולל חדר מיון, שאליו מגיעות אסירות חדשות. שוהות במיון כשבועיים ואחר כך מועברות לתאים. באגף זה הבנות גרות שש בחדר. לכל חדר צמודים מקלחת ושירותים.

אגף משתלבים, אסירות שתאריך שחרורן כבר ידוע, שהן עובדות, שבית הסוהר מרוצה מהתנהגותן.

בכל אחד משני האגפים האלו נמצאות כ־60 נשים. 12 נוספות בלבד נמצאות באגף השלישי, שהוא אגף המתקדמים. וכאן נמצאות נשים שהן כבר בסבב חופשות. יש בו גם נשים היוצאות בבקרים לעבודה בחוץ וחוזרות ללון. בדרך כלל, במסגרת השתלמות מקצועית בגו או אחרת.

מכינים תריאטאטיקנים של הצבא. מבשלים ומגישים בנווה תרצה.

שותים קפה, תה, שוקו, מים עם תרכיז מלאכותי.

■■■

מקומות עבודה אפשריים: במפעלים שבתוך הכלא, השייכים לתדיראן ובהם מרכיבים ממסקים לחשמל, הכנה לטוללות. מי שעובדת במפעלים מקבלת שכר המקביל לשכר המינימום במשק. שליש ממנו היא חייבת לחסוך. בשאר היא רשאית לעשות כרצונה.

עבודות שירותים: מטבח, כולל בישול וניקיון. ניקיון בחצר ובמתקנים המשותפים, כולל בניין ההנהלה. גינון וטיפוח החצר.

בשעות אחר הצהריים, שבהן רשאיות האסירות לעשות כרצונן, פתוח מרכז החינוך. ניתנים בו קורסים שונים בהשכלה בסיסית. קורסי ספרות ופקידות. מדי פעם ניתנות

אביבה גרנות, שהולכת ואוספת גובה בהיראכיה הפנימית, מצאה עצמה לא פעם מעורבת בוויכוחים שליוו את האירועים

ועל ארגון פעילה בארגון: „הטיפול שלנו לא קשור להפרשה [illegible]

הרצאות בנושאים מסויימים, מוקרנים סרטים. בחגים ובאירועים מיוחדים מתקיימות חגיגות של כל הכלא, מלוות בהשתתפות אמנים.

■■■

לילה ראשון בכלא. להתעורר בחדר זר. מיטה לא שלך. ערב שישי. יום שבת. ליל סדר ראשון בכלא. יום הולדת שלך, יום הולדת של הילדים.

זמן כמו חומר, דביק, בא משום מקום, הולך לשום מקום. השעון שנעצר כל לילה בשמונה בערב וחוזר לזוז למחרת. לספור ולסמן עוד יום עבר. החמרה האדומה שלוהטת בחצר שלפני הביתן. הלילות הארוכים של החורף. עוד קיץ.

חוסר האמון ביכולתך להתמודד עם שיבה לחיים נורמאליים. הפחד מפני השחרור. מלחמה בלתי פוסקת על מעמד. הצורך הכמעט כפייתי בחום ובאהבה.

והמלחמה שבין הפליליות לבטחוניות, שרק בסרט של בני ברבש, „מאחורי הסורגים", נגמרת בהתלכדות הנואשת נגד מימסד הכלא, שהוא נציגו הבלעדי של הממסד בחוץ, שהוא „המרכא, המסכטר, הרע אמיתי".

אבל בנווה תרצה אמרו הפליליות, שהניסיון לרצוח את רותם סעדה נעשה על רקע לאומני. כי רותם סעדה היא יהודיה. ועל כן הם עם רותם סעדה ולא עם המתנקשות בה.

ישורה בן דוד, ד"ר לקרימינולוגיה, העובדת בנווה תרצה אומרת, שההזדהות הלאומית, רווקא אצל הפליליות, מאוד טבעית, אולי משום שנה הבסיס הכי רחב עליו הן יכולות לעמוד יחד עם כל עם ישראל.

■■■

ב־29 למאי, הגיעו מיכל שוורץ ורוני בן אפרת לנווה תירצה. יכול להיות שההתפרעות שליוותה את הגעתן היתה מוכרחת להתפתח לניסיון רצח, להיגמר בהחלטה על ההפרדה. הניסיון של המערכת, בשלבים הראשונים של ההתפרעויות על רקע לאומני, להמעיט בחשיבותן, יכול להראות היום, במקרה הטוב, כטעות.

שוורץ ובן אפרת הגיעו באמצע היום, בשעה שהאסירות אכלו ארוחת צהריים. הן נכנסו לאגף, גילו חברות ותיקות בין העצירות הבטחוניות, היתה פגישה נרגשת מלווה חיבוקים ונשיקות. כן סימנו ווי, לא סימנו — עניין לבתי המשפט. בפועל, הבטחוניות הגיבו בקריאות שמחה, מישהי מהפליליות צעקה זונה בת זונה וכוס אמק, מישהי ענתה לה, אחר כך עפה כוס, וצלחת מרק חם, וכ־40 אסירות, שרק חיכו להזדמנות, הסתערו אלו על אלו.

המגע עם הפליליות התקיים במסדרון, כשהבטחוניות חצו את המסדרונות בדרך לפגישות עם עורכי דין

את המתח, אומרים בנווה תרצה, אפשר היה לחוש באוויר. כמו ריח של סכנה מתקרבת, שרק אינך יודע מתי ומניין תבוא. יש תקופות כאלו, עוברים במיסדרון ונושמים את זה. גם אם נראה שכולם מבליגים. יותר מדי אנרגיה מושקעת בהתאפקות.

מאותו יום, חדלו האסירות הבטחוניות לאכול בחדר האוכל והן מקבלות את ארוחותיהן לחדרים. הן גם סרבו לצאת לטיול באותה חצר בה מסתובבות הפליליות. ומכיוון שהנהלת בית הסוהר סרבה להקצות להן חצר לטיול נפרד, הן גם לא יצאו לטיול היומי. ומשום שכבר ארבע שנים, מסיבות אידאולוגיות, אינן עובדות, אלא בתורנויות של ארבע ארבע במיטבח ובגינון, נמצא שהאסירות הבטחוניות היו סגורות 24 שעות בחדרים.

המגע עם הפליליות התקיים במסדרון, כשהבטחוניות חצו את המסדרונות בדרך לפגישות עם עורכי דין, עם בני משפחה שבאו לבקר, בדרך למירפאה או ליציאה לבתי המשפט.

■■■

בימים שאחרי המהומה הגדולה שליוותה את כניסתן של עורכות דרך הניצוץ, ניסתה ההנהלה למנוע אפשרות מגע בין שתי הקבוצות. את הבטחוניות היו מוציאים למסדרון רק לאחר שווידאו שהאסירות הפליליות סגורות בתאיהן או במקום העבודה. במשך הזמן הסתבר שאי אפשר לנעול את הפליליות בכל פעם שמוציאים אסירה בטחונית למקום כזה או אחר. היו מתפתחות תיגרות ידיים מלוות בקללות, יריקות ובמקרים שניתן — גם בניסיונות לסרוט ולמשוך בשיער. הסוהרות שליוו את הבטחוניות היו נכנסות ללחץ, דוחפות בגבן, תלכו מהר, תלכו מהר.

בתוך האווירה הקשה צמחו שלוש תקריות חמורות: ההתפרעות בסוף מאי עם כניסת בן אפרת ושוורץ, קטטה אלימה בין פליליות לבטחוניות וניסיון רצח הסוהרת.

יותר ויותר אסירות פליליות, שקודם לכן לא היו מעורבות בחילופי קללות ומהלומות, הצטרפו למחנות. חוות יערי, גיתית חרות ואילנה לב חתמו על מכתב שהופנה לחברת הכנסת שולמית אלוני ולפרופסור אריאלי, אביה של מיכל שוורץ. בתך, כתבו לאריאלי, מתגרה באסירות היהודיות. אביבה גרנות, שהולכת ואוספת גובה בהיראכיה הפנימית, מצאה עצמה לא פעם מעורבת בוויכוחים שליוו את האירועים. הרבה יותר פעילה בתקריות אלו היתה אורית ארביב, מנהיגה מלידה, שחורה ותפסה את מקומה בכלא.

בית הסוהר נדרש להפריש יותר ויותר כוחות לשמירת הסדר בפנים.

עורכת הדין לאה צמל, המייצגת חלק מאסירות הבטחוניות: „מבחינת תנאים פיזיים, נווה תרצה עדיף היה על כל מתקן כליאה אחר. הבעיה היא, שיחס בית הכלא אל הבנות הוא כאל ילדות מפגרות וקשות חינוך, שצריכים לחנך אותן. היתה תקופה שעצירות בטחוניות היו מופרדות, אגפית, אבל זה שונה במאי 85'. כיוון שמספרן תמיד קטן ונע בין ה־20 ל־30, לא הצליחו מעולם לרכוש כוח ממשי, כמו הגברים הבטחוניים. בכל מקרה, כל עצירה בטחונית חדשה שמגיעה היום, מגבירה את החיכוך".

תמר פלג, האגודה לזכויות האזרח: „בנווה תרצה מתנהל הכלא בלי חוש הומור ובחוסר רגישות".

■■■

תאהני אבו דאקה, 28, נשואה לסאלם אבו דאקה, גרה בעבאסן אל כבירה, מזרחית לחאן יונס. אם לשלושה ילדים: סיבא בת השש, חאלד בן ארבע ומרים בת שנה. בתחילת מאי, הביאו לה צו מעצר מינהלי. אמרו שלוקחים אותה לנווה תרצה.

שבועיים אחרי שהגיעה לכלא, חשדה שהיא בהריון. היה איחור בקבלת המחזור והרגישה רע. באותו זמן ביקשה ואושר לה שהתינוקת שלה, בת השנה, תובא אליה לכלא. היא נשלחה לבדיקה, ולאחר מכן, האחות בכלא, בשם אמירה, קראה לה והודיעה לה שהיא בהריון. הציעה שתעשה הפלה.

אבו דאקה סירבה ואמרה שזה לא נהוג אצל המוסלמים.

ביום שישי לאחר מכן בעת ביקור משפחות, נקראה לחדר המנהלת. גם בעלה היה נוכח. המנהלת כבר סיפרה לו שאבו דאקה בהריון, ביקשה ממנו לחתום על נייר המאפשר לבצע באשתו הפלה. תאהני סירבה. בעלה אמר, אני אקח את התינוקת הביתה, ותהאני תנוח.

רופא ביקר אותה פעם אחת. אחרי מספר ימים קמה בבוקר וראתה שיש לה דימום, בחמש לפנות ערב נכנסה לשירותים והבחינה שהדימום התחזק. קראה לסוהרת ולקחו אותה לבית חולים אסף הרופא. עברה בדיקה והוחזרה לכלא.

ב־2 בלילה הרגישה כאבי בטן חזקים מלווים בשטף דם עם חתיכות. קראה לסמלת וסיפרה לה. הסוהרת אמרה שצריך לחכות לבוקר. תהאני אמרה ששטף הדם הוא מהיר ושהרופא ביקש במקרה כזה להביא אותה לבית חולים ושזו סכנה לחייה. ב־10 לקחו אותה לבית החולים.

אחרי שבוע, בא הצלב האדום. ממנו למדה, שהמנהלת סיפרה שההפלה נעשתה לבקשתה. „עד אז חשבתי שההפלה היתה טבעית, אבל אחרי שהצלב האדום אמר שהמנהלת אמרה שההפלה ברצונה לבקשתי, התחלתי לחשוב שאולי זה לא טבעי. אין לנו ממשלה שתייצג אותנו, או ההוכחה שלנו שאנחנו כאן כדי לגדל ילדים", אמרה.

חיה שוהם:

„תאהני אבו־דאקה פנתה וביקשה בדיקה. הבדיקה נעשתה. כשהתברר שהיא בהריון, היא פנתה ביוזמתה אלי וביקשה לבצע הפלה. הסברתי לה שזה אפשרי, אבל כשמדובר בנשים נשואות, אנחנו חייבים גם את הסכמת הבעל. כשהבעל שלה הגיע לביקור, הזמנתי אותו לחדרי. הוא כבר שמע ממנה על ההריון ואמר לי שהוא לא מסכים להפלה. אני מוסלמי דתי, אמר, ואני לא מסכים. אמרתי לתאהני שמעת? אמרה שכן.

„בלילה, לאחר שחזרה מהבדיקה בבית החולים, התלוננה שוב על כאבים. הרופא באמר לה שהיא חוזרת זה עתה מבית חולים ושעליה לחכות עד הבוקר. בבוקר לקחו אותה".

– ב־10 בבוקר.

„עד שנערכנו, זה לקח קצת זמן".

– זה לא נראה לך הרבה זמן?

„לא. בספירה שנעשתה בבוקר היא לא אמרה כלום ולא הזכירה את העניין".

לאנשי הצלב האדום, אומרת שוהם, סיפרתי שההפלה היתה טבעית, ושקודם לכן תהאני פנתה וביקשה לבצע בה הפלה מלאכותית.

■■■

שבועיים לאחר הפגיעה בסוהרת רותם סעדה, הוחזרו נאפע ועליאן לנווה תרצה. על פי גירסת בית הסוהר, ברגע שהוחזרו מרכב שהביא אותן מאבו־כביר והורדו מן האוטו, התנפלו על שלושת הסוהרים שהיו שם. הסוהרים, אומרים בכלא, הגיבו בכוח סביר.

כוח סביר הוא מונח גמיש. על פי עדות השתיים, שנגבתה על ידי עורכת הדין לאה צמל, היכו הסוהרים את נאפע ואת עליאן מכות רצח. הפסיקו רק אחרי שקצינה שוכנה במקום נכנסה לחדר ואמרה, „זה מספיק להיום".

עטאף עליאן, כבת 23, חשודה בהכנסת מכונית תופת לישראל. על פי החשד, מזוהה עם אנשי הג'יהאד המוסלמי. דתית מאוד. עימאן נאפע, כבת 23 גם היא, חשודה בחברות בארגון עויין.

חלק גדול מן האסירות הבטחוניות נמצאות במעצר עד תום ההליכים, חלקן עצורות על פי צווים מינהליים ורובם אינן יודעות במה הן נחשדות.

למיה מערוף, שפוטה למאסר עולם, שימשה כנציגה ודוברת של העצירות הבטחוניות בנווה תרצה. תפקיד שקרוב לוודאי תמלא גם עם המעבר לתל־מונד. בסוף אפריל 87', נידונה מערוף למאסר עולם בגין סיוע לרצח דוד מנוס. מערוף, שלה דרכון ברזילאי, השתמשה בו כדי לשכור את הרכב שבו נרצח מנוס ואף נהגה בו בעת ביצוע הרצח.

זהרה סעיד שהעבירה את מסמכי מנוס לידי אנשי פתח בירדן, נידונה ל־12 שנות מאסר.

מינוי המנהיגה נקבע בחוץ. ההודעה על המינוי מועברת פנימה באמצעות אורחים שבאים לבקר. הבנות אינן מערערות עליה. בדרך כלל, המינוי הוא פונקציה של יכולת אישית והשתייכות ארגונית. ארגונים הנחשבים חזקים בחוץ, הם גם הארגונים הממנים את המנהיגים בפנים.

את המשא ומתן עם ההנהלה מובילה מערוף. השאר חייבות לקבל את תוצאות פעולתה.

סדר היום אצל הבטחוניות נוקשה מזה שמנהלות הפליליות. על פי החלטה פנימית הן מקדישות זמן להתעמלות, ללימודים, לדיונים בנושאי אקטואליה. בשל ההגבלות המוטלות עליהן, הן מנהלות בית ספר פנימי, שבו אסירות מלמדות אסירות אחרות. מי שיודעת אנגלית, מלמדת אנגלית. מי שיודעת עברית, מלמדת עברית, הן שומרות על חלוקה שוויונית של מצרכים המגיעים אליהן. יש הקפדה גדולה על הגיינה אישית. מוסר פנימי גבוה.

לטיפול נפשי, אומרת ד"ר בן דוד, אף אחת מהן לא תבוא, גם אם יש כמה ביניהן שבהחלט זקוקות לכך. הן מקיימות חברה סגורה בתוך הכלא, מטפלות בחלשות כמיטב כוחותיהן. לפני מספר שנים, ביוזמתן, פנו לד"ר בן דוד וביקשו שתטפל בבחורה מסויימת שמצבה היה קשה במיוחד.

כתל מונד, מניחים בשב"ס, הן תנהלנה אורח חיים דומה לזה שמקיימים הגברים הכלואים על עבירות בטחוניות. יסרבו לעבוד במפעלים, יעסקו אך ורק בעבודות שירותים.

הם מסוגלים לנהל אורח חיים מופתי, אומרים בשב"ס, ראוי להערכה ולקינאה. וכל עוד לא תגיע מבחוץ הוראה להפר את השקט, למנהל הכלא ולסוהרות שתהיינה אחראיות עליהן תהייה עבודה קלה.

בנווה תרצה מעריכים שהיציאה אמנם תקל על הצוות, אך האסירות הפליליות ימצאו מהר מאוד אפיקים חדשים להוצאת מרץ והפגת לחצים.

חתך סוציואקונומי של האסירות הפליליות מלמד, שכ־80 אחוז מהן הואשמו בעבירות סמים, בשימוש ובסחר בסמים, וחלקן הגדול צורכות סמים בעצמן. השאר – עברייניות צווארון לבן, גנבות, רוצחות ופורצות. חמש נשים נידונו למאסר עולם, ביניהן מיכל הלל שהואשמה ברצח נהג ערבי, וכמובן הביאה עמה את השקפת עולמה אל הכלא.

ההנהגה אצל האסירות הפליליות מבוססת על צרכי הרגע, הנהגת אד הוק. לרגע מסויים, לנושא מסויים. בדרך כלל, מי שלוקחת יוזמה בנושא מסויים, היא גם מי שמריצה אותו הלאה. מעבר לזה, ישנן נשים שמעמדן בראש הסולם קבוע, גם אם אינן מנהיגות בפועל את השאר.

כל הקשור לנווה תרצה, אומרת ד"ר בן דוד, צריך לזכור שני דברים. הראשון, שמדובר בהנהלה ובצוות ברמה גבוהה מזו המקובלת בבתי כלא של גברים, ושלעובדה זו יש השפעה חשובה על מה שקורה במתקן הכליאה. עובדה שניה היא, שהחתך הסוציואקונומי של אוכלוסיית האסירות הפליליות בנווה תרצה נמוך מחתך דומה אצל הגברים הכלואים על עבירות פליליות, בוודאי נמוך בהרבה מחתך דומה אצל האסירות הבטחוניות.

מהר, מאד, אומרים בשב"ס, יחזרו הפליליות לנהל מלחמות בינן לבין עצמן. ■

שוורץ ובן אפרת הגיעו באמצע היום, גילו חברות ותיקות בין הבטחוניות. מישהי מהפליליות צעקה זונה בת זונה וכ־40 אסירות, שרק חיכו להזדמנות, הסתערו אלו על אלו

„בטחונית" למיה מערוף. מאסר עולם על רצח דוד מנוס. תצלום: אברהם חסון

„פלילית" מיכל הילל. מאסר עולם על רצח נהג מונית ערבי. תצלום: זום 77

ארון במגרש הרוסים

השיפוץ המואץ שעבר מתקן הכליאה במגרש הרוסים בשנה האחרונה, לא כלל את היחס עליו מתלוננות העצורות במתקן. יחסית למגרש הרוסים, נווה תרצה הוא מלון 5 כוכבים. מי שעברה את מגרש הרוסים בדרך לנווה תירצה, תהיה אסירה קשה הרבה יותר למשא ומתן.

מרים איסמעיל, עצירה מינהלית מאיזור בית לחם, נעצרה ב־20 בפברואר והובאה למגרש הרוסים. איסמעיל מסרה עדות בפני הנשים למען אסירות פוליטיות. על פי עדות זו, קודם לחקירתה בידי השב"כ הוכנסה לחדר שריצפתו היתה מכוסה מים, נקשרה למוט שהיה מחובר לקיר. ועל ראשה הושם שק מסריח.

בתום חקירה שנמשכה כארבע שעות, נאמר בעדות, הוכלה שוב עם שק על הראש וידיים קשורות למקום שהיו בו עצורים נוספים. במשך אותו הלילה, הטיחו עליהם מים עם צינור.

בבוקר, שוב התחילה חקירה שנמשכה ארבע שעות, שבסופה הוכנסה ל„ארון". ה„ארון" – חדר חשוך לחלוטין, כגודל של מטר על 80 ס"מ. בלי מים, בלי שירותים. על הריצפה שכבה ענה של שתן וצואה שהשאירו עצירים קודמים שהוחזקו שם. דרך פתח קטנטן הוכנס האוכל.

„רציתי ללכת לשירותים. דפקתי על דלת הברזל. בא שוטר ששאל מה יש. הסברתי את רצוני. אמר שאסור ללכת ושהשירותים הם הארון. ביקשתי שישחררו את ידי שהיו קשורות מאחרי הגב. אמר שאסור, סגר את הדלת ויצא. הייתי בלחץ ונאלצתי לעשות במקום. ניסיתי להרים את ידי ולבסוף כשהצלחתי להוריד את המכנסיים ולעשות את צרכי במקום".

החקירות, על פי עדותה, נמשכו 18 יום. אחר כך הוארך מעצרה ב־20 יום.

במהלך הימים נחקרה על הפתח, הפצת כרוזים, תליית דגלים, על זריקת בקבוק המולוטוב בכפר בו נעצרה ועל ארגון הנשים שבו היא חברה.

נכון לשבוע שעבר, שהו באגף התאים, במגרש הרוסים, 26 עצורות בטחוניות בתא של 16 מ"ר רבועים, כולל שירותים. לרשות העצורות הועמדו 8 מיטות בשתי קומות. שתיים מבין העצורות הינן קטינות בנות 16 ו־17.

דוברת מחוז ירושלים, נוריה כוהן: „לצערי, האירועים רודפים אירועים. הפגיעות הפכו תכופות ומתעצמות ומכאן שמספר העצורות לחקירה עולה ובעקבותיו עובר הלחץ בבית המעצר".

„ידוע לנו", אומרת הדוברת, „שהצפיפות קשה ואנו עושים מאמץ להעביר חלק מהעצורות למקומות מעצר אחרים. בעיקרון אנו מקפידים על הפרדת עצורות קטינות מאלו הבוגרות. אין לשכוח, שבהיותן עצורות תונח להחזיקן בסמוך למקום החקירה ובית המשפט. אנו משתדלים לשמור על תנאים הולמים תוך התייחסות מוערכת לנשים, כולל צרכים הגיינים שלהן. באשר לתלונות על היחס הבלתי נאות בחקירות, הרי שבמקביל ליידוע על המתלוננות להפנות את תלונתן באמצעות סנגוריהן לקצין תלונות הציבור. כל תלונה תיבדק לגופה באופן ענייני".

■ ציון [illegible]

מאלט
סטאר
1/5
קלוריות פחות מכל
משקה קל אחר!
הטעם התוסס של הטבע

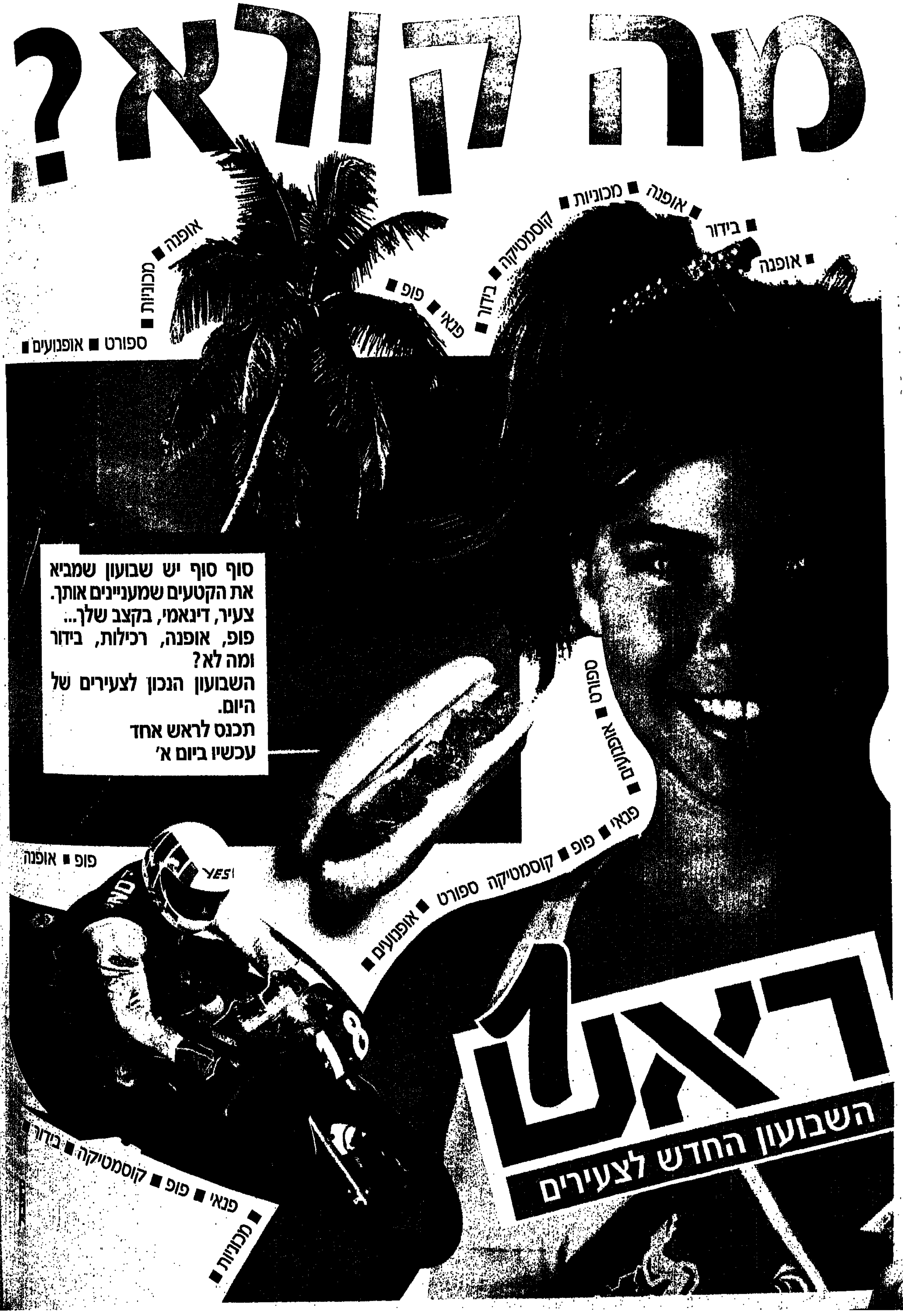

מה קורא?
אופנה ■ מכוניות ■ ספורט ■ אופנועים ■
פנאי ■ פופ ■ בידור ■ קוסמטיקה ■ מכוניות ■ אופנה ■ בידור ■ אופנה ■
סוף סוף יש שבועון שמביא את הקטעים שמעניינים אותך.
צעיר, דינאמי, בקצב שלך...
פופ, אופנה, רכילות, בידור ומה לא?
השבועון הנכון לצעירים של היום.
תכנס לראש אחד
עכשיו ביום א'
ספורט ■ אופנועים ■ פנאי ■ פופ ■ קוסמטיקה ספורט ■ אופנועים ■
פופ ■ אופנה
בידור ■ קוסמטיקה ■ פופ ■ פנאי ■ מכוניות ■
ראש1
השבועון החדש לצעירים

„הוא היה חלק מהדם שלי”

תצלומים: אסנת קרסונסקי

ירון, האח התאום. „בלילה אני חושב לעצמי, שהוא ישן לידי. בלילה, הכי אהבנו לדבר על כל מיני דברים”

מוש הרמתי, בן 6, נפטר אחרי שנדבק בדיזנטריה, בבריכת השחיה הקטנה בחצר הבית ברשפון ● אחיו התאום ירון: „רציתי להתפלל, אבל זה לא הצליח לי, אמרתי שמוש יהיה חי. הבטחתי כל מיני הבטחות, שלא נריב, שאני אתן לו לנסוע על האופניים שלי. עד עכשיו לא נתתי לו. היום אני מצטער שלא נתתי”

מוש ז"ל. יום לפני שמת, אמר שהוא רוצה להיות רפתן

ירון הרמתי, 6: „רציתי להתפלל, אבל זה לא הצליח לי, אמרתי שמוש יהיה חי. הבטחתי כל מיני הבטחות, שלא נריב, שאני אתן לו לנסוע על האופניים שלי. עד עכשיו לא נתתי לו. היום אני מצטער שלא נתתי”.

אורי הרמתי, 9: „אני התפללתי שמוש יהיה חי. הבטחתי שאם הוא יהיה בריא, לספר לו מה קרה לו, כי הוא לא יודע מה קרה לו, וגם להרכיב אותו על האופניים שלי”.

יום שישי אחה"צ, בבית של חבצלת ודודי הרמתי. בחדר הילדים שתי מיטות. עד לפני שבועיים, היו שלוש. עד לפני שבועיים היו כאן בחצר הענקית במושב רישפון, שלושה ילדי טבע מקסימים, שאחד מהם, מוש, היה קולני ושובב, הרבה יותר מהתאום שלו ירון, ומאחיו הבכור אורי.

מוש מת. דודי ו'חבצה', הוא איש עסקים והיא מתכננת סריגים, משתדלים להחזיר את עצמם ואת ילדיהם לחיים נורמליים. מחרתיים, הם טסים לקפריסין עם הילדים. טיול שלא היה מתוכנן, אך בעצת מומחים ובעזרת האינטואיציה שלהם, הוחלט לנסוע.

■■■

דודי הרמתי מסרב לדבר. „אפילו לא מלה אחת”. הילדים המקסימים שלו, ירון ואורי, משדרים תחושת אבל מפוכחת. יודעים כל מה שקשור למותו של אחיהם, שנפטר מדיזנטריה קשה אחרי רחצה בבריכה הקטנה שבחצר.

חבצלת הרמתי: „ביום ראשון בבוקר, לאחר השבת בו רחצו בבריכה שבחצר, אורי הקיא פעם אחת. ראיתי שזה לא חוזר, אז נירגעתי. למחרת בשבע וחצי בבוקר, יום שני, מוש יצא לחצר לשחק. אחרי כמה שעות הוא נכנס הביתה והתלונן על כאבי ראש. נתתי לו אקמול, והוא התחיל להקיא כל דבר, אפילו את התרופה.

„החום לא ירד, להיפך טיפס וטיפס. כשראיתי שהחום לא יורד, והחלו סימני הזיות והתייבשות, נלחצתי מאוד ורצתי לבית חולים 'מאיר' בכפר סבא. כשהגעתי לשם אמרו לי שהוא במצב של התייבשות. בתחילה חשבו שזה חיידק שיגולה, של הדיזנטריה, אך אצלו לא היו שילשולים. מסתבר בדיעבד שהחיידק פגע במוש, קודם כל במוח.

„אחת למיליון קורה, שהחיידק הזה משחרר את החומר שלו קודם כל במוח. בדרך כלל הוא פוגע קודם במעיים. אחר הצהריים, כשהתברר לרופאים שישנה פגיעה במוח, החלו לחשוד שזה מה שקרה. הם ניגשו אלינו ואמרו שהמצב מאוד מאוד גרוע.

„היו צריכים להעבירו לטיפול נמרץ. ליקחו אותו באמבולנס לטיפול נמרץ בתל השומר. והרופאים בתל השומר ביקשו לאשפז את כל הילדים שהיו באותו בוקר בבריכה, כך שגם ירון ואורי היו מאושפזים באותו זמן. רופאים אמרו שהמצב מחמיר, לא דיברו על הסיכויים, לכאן או לכאן.

„מוש היה בקומה, ובפעם האחרונה שהתעורר, אני הייתי ליד אורי וירון, ודודי ישב לידו. פתאום הוא התעורר ושאל את דודי איפה אמא. הוא נבהל כשראה שידו קשורה לאינפוזיה. אחד המשפטים שאמר, בבהירות גדולה היה, 'אני אמות מזה, הראש מתפוצץ לי'.

„משהו מאוד הבהיל אותו. זה היה מצב שהוא לא חווה קודם. אחר כך הוא היה אפאטי, אדיש. חשבנו שאולי האפאטיות באה כהשפעה של התרופות, ושאולי המצב משתפר והוא יתעורר. הרופאים שעמם שוחחנו, לא נתנו לנו תיקוות. ידענו כבר שהוא הולך למות.

„היינו צריכים להכין את הילדים. זה מה שהיה בראש שלנו. נתנו לנו גם להבין שאם יחלים, לא ברור באיזה מצב הוא יהיה. ביום רביעי, כאשר אמרו לנו שזה סופי, בכיתי על דודי שבא לספר לי. הייתי בחדר של ירון ואורי. במסדרון היו עשרות חברים שלנו, שחלקם לא הלכו לעבודה ובאו להיות איתנו. היה חשוב לנו שהם ישוחררו מהאינפוזיה, שיבינו שהם בריאים. מנהל המחלקה נכנס איתנו, אדם שאיני יודעת איך להודות לו, ד"ר פוזאל”.

■■■

חבצה מדליקה סיגריה נוספת, לוגמת מכוס הקפה השלישית שלה. „מעניין, בשלב שבו הייתי במתח הגדול ביותר בחיי, לא נגעתי בסיגריות. כנראה שכל אחד מגיב אחרת במצבי לחץ. ירדנו לטיפול נמרץ עם הילדים, שהיו בשוק. הם לא הוציאו הגה, לא בכו. אחרי כמה דקות ביקשו לצאת. כולנו בכינו ביחד.

„אנחנו לא אנשים מאמינים. לי יש פילוסופית חיים שעוזרת לי. אני מאמינה בגורל. אני מרגישה משוחררת מרגשי אשם. כנראה שהאמונה בגורל, והידיעה שזה מה שהיה כתוב שיקרה, והאמונה העזה שלי בעובדה שיש המשכיות, עוזרת לי. דודי לא מסכים איתי, על פילוסופיית החיים הזאת, ובדרך כלל זה לא מעסיק אותי. למרות שמאוד רציתי שהוא יצא מזה לא התפללתי, כי אני לא מאמינה באלוהים, אבל קיוויתי מאוד.

„הרגע הקשה ביותר היה כשהסבירו לי בטיפול נמרץ, שמוש לא מרגיש כלום. שהוא לא צריך אותי. זה היה לי קשה מאוד כאמא שרגילה שילדיה תלויים בה וזקוקים לה. זה היה קשה לשבת לידו, מבלי שהוא יגיב, לנשק אותו בלי לקבל נשיקות חזרה. מוש היה מאוד נשקן.

„אחרי הלוויה היתה לי מחשבה, שזה נורא שהוא שוכב לבד על הגבעה, ואני לא יכולה לעשות כלום, ואולי הוא צריך אותי. הישיבה הזאת בבית החולים הכינה אותי לעובדה שמוש כבר לא זקוק לי. שאין לי יותר מה לתרום לו. זה היה קשה. ילד שלך. שנים את שומרת עליו ודואגת לו, ופתאום הכל נגמר. הוא לא צריך אותך יותר”.

■■■

אורי: „כשההורים סיפרו לנו שמוש הולך למות, היינו בבית החולים, מחוברים לאינפוזיה. ישבנו על המיטות שלנו ובכינו יחד איתם. הם אמרו לנו שמצבו מאוד קשה ויכול להיות שהוא ימות. הם גם אמרו שיש סיכויים קטנים־קטנים שהוא לא ימות. שאלנו האם יש לידו רופאים, ואם מישהו מטפל בו, אם הוא לבד או לא לבד”.

ירון: „הוא היה בחדר טיפול נמרץ לילדים. ידענו שהחיידק שלו יותר רע. אבא ואמא סיפרו לנו שהמצב שלו יותר קשה משלנו. ידענו שאם המצב שלנו היה יותר קשה, גם היינו בטיפול נמרץ, אבל היינו בחדר רגיל. חשבתי גם שזה היה יכול לקרות גם לנו, כי יש המון־המון חיידקים.

„פחדתי שגם לי יקרה אותו דבר, שאשכב בטיפול נמרץ. פחדתי שגם אני יכול למות. שאולי אם אני אהיה שם, לא יביאו לי כל כך הרבה רופאים כמו שהביאו למוש. יביאו קצת, כי אי אפשר כל הזמן לבקש הרבה רופאים.

„רציתי ללכת לבקר אותו, ואחר כך ביקרנו. לא היינו ליד המיטה שלו, היינו בכניסה. היתה שורה של מיטות, אחת קרובה אלינו, ואחריה של מוש. לא התקרבנו למיטה, בגלל שהיינו מדביקים אותו. גם פחדנו שניגע באיזה חוט והנשימה שלו תיעצר. זה היה נורא מפחיד לראות אותו. רציתי לדבר אליו, שהוא ישמע אותי. אבל הוא לא יכל לשמוע. רציתי להגיד לו שאני גם בבית חולים. הוא לא ידע שאני בבית חולים. רציתי לספר לו שיש לו שני צינורות בפה, ושהוא שוכב בחדר טיפול נמרץ. חשבתי רק על דברים עצובים. שזו הפעם האחרונה שאני רואה אותו. לא ידעתי שבגיל כזה הוא יכול למות.

„יום לפני שאישפזו אותו, רבנו מי ילך לבריכה עם השכן, היה רק מקום אחד. עשינו הגרלה והוא זכה. הוא נתן לי ללכת לבריכה, וביום חמישי היה תורו ללכת עם אבא. והוא מת. שמחתי שהוא נתן לי ללכת לבריכה. אם הוא היה חי עד כתה גימל אז היינו באותה כיתה. ברשפון יש כתה אחת לכל גיל. רציתי להיות איתו באותה הכיתה”.

בלוויה נישא מוש בארון, הילדים ליוו את הוריהם. בניו ידיהם שזרו זר גדול ונשאו אותו לבית הקברות. ירון רצה לצלם, אבל דודי ביקש מחבר לצלם בשביל ירון.

ירון: „בלוויה בכיתי קצת. בכיתי כי הוא מת. מה שהעציב אותי הכי, שהוא היה בתוך ארון מכוסה, ושסיפרו לי שאחר כך כל מיני חיות אוכלות את הארון, והארון נרקב וכל מיני חיות אוכלות את הגופה שלו, את העור שלו, ונשארת רק גופה”.

אורי: „אני לא חשבתי על כלום בלוויה. הוא היה בתוך הארון וזה העציב אותי שמילאו אותו בחול. חשבתי שאני יכול להרגיש דברים, והוא לא”.

ירון: „כשחזרנו הביתה סיפרתי לחברים שלי, שהורידו את הארון עם חוט. הם שאלו איך הכניסו את הארון. חשבתי שכל הזמן הוא יהיה ככה, כמו שהוא היה בתוך הארון. ואם יום אחד יפתחו את הבור יראו את הארון ובפנים מוש. רציתי שהוא יחזור.

„יום אחרי הלוויה ציירתי ציורים. ציירתי שהוא שכב בבית חולים. אחר כך את הבור, את הארון בתוך הבור, ואת הבור והארון מכוסים בחול. ואת הקבר המקושט. לא עשיתי שהורידו את הארון בחבלים”.

■■■

לפני תום השבעה, ביקשו הילדים רשות לרכב על האופניים, לבית הקברות ברשפון, לבקר את אחיהם. ההורים הצטרפו אליהם.

חבצלת: „הם נטלו מהקבר את אחד הזרים ולקחו אותו הביתה. אנחנו לא נאמר להם מתי ללכת לקבר. לא נעשה מזה אידיאולוגיה, או ימי שנה. כשנחוש צורך נלך לשם, בשקט, בלי חגיגות וטכסים. לא מתכוננים לתלות תמונות של מוש על הקיר. יהיו תמונות במגירה, ומי שירגיש צורך להתבונן בהם שיתבונן.

„אני לא רוצה שמי שיכנס לבית הזה ויבחין בתמונות של מוש על הקיר, ישאל, ומיד נהיה שקועים בשיחה על הנושא. מי מהחברים שיודע, ויחוש צורך לדבר עליו נדבר איתו. אנחנו נזכור גם מבלי לתלות תמונות או להנציח אותו על ידי גביעים ומילגות”.

ירון מראה לי תמונה של מוש, אותה צילם. לעומת ירון ואורי הבהירים מאוד, נראה מוש כהה. עור בצבע מוקה, ושיער חום. גופו מוצק מאוד, והדימיון בינו לבין ירון הוא קלוש. חבצלת ילדה את התאומים בניתוח קיסרי, היות והיו חבוקים. „כשיצאו מהבטן, אמר לי הרופא, יש אחד שחור ואחד לבן, את השחור עוד תשמעי הרבה. כשנולד קראנו לו אייל. כשאבא של דודי נפטר שבועיים לאחר לידת התאומים, החלפנו את שמו למשה, והוא דווקא היה גאה שהוא נושא את שם סבו”.

אורי: „ההבדל בין ירון למוש היה, שמוש היה יותר שובב. ירון היה תמיד בשקט, ומוש היה משתולל. הסתדרתי יותר טוב עם מוש. היה איתו כיף. תמיד היינו רבים, שנינו נגד אחד, פעם הם נגדי, פעם אני עם אחד מהם. היום אני חושב עליו כשהוא שוכב עם שני הצינורות בפה”.

חבצלת: „עכשיו מתחיל שלב הגעגועים העזים. אני בוכה הרבה, חושבת עליו כל הזמן”.

ירון: „גם אני חושב עליו. בלילה אני חושב לעצמי, שהוא ישן לידי. בלילה, הכי אהבנו לדבר על כל מיני דברים. הוא אמר שהוא רוצה להיות שוטר, ואורי אמר שיהיה לוליין, אני אמרתי שאהיה מאלף אריות שיבואו לראות אותי, ויתנו לי כסף.

„יום לפני שהוא מת הוא אמר לי שהוא רוצה להיות רפתן, עם אורי אני עוד לא מדבר, כי עוד לא התרגלתי להיות איתו באותו חדר. לפעמים כשאנחנו בבריכה, אני חושב שחסר לנו ילד. כשהוא היה חי ואורי כל הזמן הלך לעמוקים ולי היה אסור, אז הוא שיחק איתי. הוא היה שובב, אבל אני לא יודע אם יותר ממני. אני גם חושב עליו בצהריים. כשאנחנו נוסעים על האופניים, פתאום אני רואה שמוש חסר. רק שניים, ואני בחדר ורואה רק שתי מיטות, ועצוב לי. אני עצוב יותר מאורי, כי הוא היה חלק מהדם שלי”.

אורי: „פתאום אני חושב שילד אחר הלך ולא חזר”.

ירון: „חשבתי שלמות זה דבר רע מאוד. היתה לנו עז, הרגל שלה הסתבכה, היא קפצה עליה, והחבל חנק אותה. מוש אהב מאוד את העז, הוא אהב טבע”.

אורי: „עכשיו הוא בטבע. לפעמים אני שוכח שהוא מת, אני נזכר, כשאני רואה שתי מיטות, שלושה אופניים ושני ילדים. נשמור את האופניים למזכרת, הוא קיבל אותם ארבעה ימים לפני שחלה. רק שתי פעמים הספיק לרכב עליהם”.

דודי וחבצלת הרמתי התקשרו עם פסיכולוג, מייד לאחר האסון, והתחילו לקרוא חומר בנושא. עכשיו הם מבקרים אצל הפסיכולוג עם ובלי הילדים אחת לשבוע. לאט לאט יורידו את [illegible] הפגישות. הם מדברים על הנושא [illegible] עם הילדים. אווירה של נורמליות שוררת, של החיים חייבים להמשיך. אין פה [illegible], וגם לא בכי, אבל [illegible]. דודי [illegible] זקן, ולמרות הפצע הענק שנפער אצלו בלב, ולמרות הדמעות שהוא לא מסתיר כאן, הוא מתפקד.

על ילד נוסף עדיין אין מדברים. אולי עוד כמה שנים. ירון ואורי שואלים, אם מותר להם לצאת החוצה, [illegible] שמוש כל כך אהב, ושאליה היה מגיע מדי בוקר בארבע וחצי. אנחנו קמים ומצטרפים אליהם בדרך לשדות המקיפים את הבית, [illegible] שהיו עדים לאושרו של ילד קטן בן שש, שמאוד אהב אותם, ועכשיו כבר איננו. ■

„לא זכור לי עוד מקרה כזה”

ד"ר קנרה, המטלוג, מומחה לרפואת ילדים, בבית החולים תל השומר:

החיידק הזה מתפשט בדרך כלל במעיים. ה'שיגולה' הוא סוג של חיידק המעיים, הגורם דלקת בקיר המעיים. החיידק הזה מועבר דרך הפה. במקרה הזה כנראה שלמישהו מהילדים היתה הפרשה במים, ובהעדר חיטוי מתאים, עבר החיידק לילדים האחרים שהיו בבריכה.

החיידק מתפשט במהירות רבה. הסימפטומים: שילשולים, חום, הקאות. לפעמים נגרמת התייבשות, ואז יש צורך לתת אינפוזיה.

המקרה שלפנינו הוא נדיר מאוד מאוד. החיידק מפריש חומרים חלבוניים, או מתפרק, וחומרי הפירוק שלו הם רעילים. בדרך כלל הטוקסינים שלו נספגים במערכת הדם וגורמים לנזקים שציינתי. כאן גרם החיידק לשינויים ברקמות המוח, דבר שהוא נדיר מאוד מאוד.

למען האמת לא זכור לי עוד מקרה כזה. ואין [illegible] לגמרי לגבי הסיבה שזה קרה, ואין אפשרות לקשר את הרעל הזה לבריכה.

האח הגדול אורי: „עכשיו הוא בטבע. לפעמים אני שוכח שהוא מת. אני נזכר, כשאני רואה שתי מיטות, שלושה אופניים ושני ילדים. נשמור את האופניים למזכרת, הוא קיבל אותם ארבעה ימים לפני שחלה. רק שתי פעמים הספיק לרכב עליהם”

אורי הרמתי, האח הגדול

7 ימים שבועון ידיעות אחרונות

ויטה מפתיעה שוב! זה קורה רק פעם בחיים

מלכה ליום אחד

10.30 - להיות יפה בביוטי פאלאס - מכון היופי המוביל, דיזנגוף סנטר - קומה ב', טל' 204710, 03-292454.

9.30 - ארוחת בוקר מלכותית במלון הילטון.

8.30 - מכונית מפוארת תקח אותך מביתך למלון הילטון בת"א ותעמוד לרשותך במשך כל היום המלכותי.

סאלח שבתי
הבימה
התיאטרון הלאומי

20.00 - ערב בלתי נשכח לבן זוגך ולך בלהיט הגדול "סאלח שבתי". הבימה, התיאטרון הלאומי.

תכשיטי קרן אור בע"מ
טל' 03-7518930

12.30 - טבעת משובצת יהלומים של תכשיטי קרן - אור בע"מ. אמינות, איכות, שירות, מחיר, ארבעת קרני האור בתכשיטי קרן אור ר"ג.

קני 5 מוצרי ויטה ותוכלי גם את להיות מלכה ליום אחד.

כאשר את קונה ויטה, את נהנית מהטעם המשובח, מהאיכות המעולה - ועכשיו גם מהסיכוי הגדול להיות מלכה של ממש!

אוספים, שולחים - ומרוויחים!
כל כך פשוט, כל כך קל: צריך רק לאסוף תויות או שקיות של 5 מוצרים ממבחר מוצרי האיכות של ויטה או טית-בית: קטשופ, פודינגים וג'לי דולצ'ה ויטה, שמנים, מרגרינה, ריבות וקונפיטורות תותי-פרוטי, מרקים, רטבים, שימורי שעועית וקטניות.

את האריזות שלחי ל"סופר-פוסט", ת.ד. 29420 ת"א מיקוד 61293, עבור "מלכה ליום אחד".

כך הרווחת מוצרי איכות מעולים - וגם השתתפות בהגרלה הגדולה!

5 הגרלות - 5 מלכות
בכל שבועיים תערך הגרלה. בכל שבועיים תוכלי גם את להיות מלכה ליום אחד.

ההגרלה הראשונה תערך ב-10.8 בפיקוח רואה חשבון ונציג החברה.

ההשתתפות בהגרלה אסורה על עובדי ויטה, טית-בית, משרד הפרסום וסופר-פוסט. המבצע עפ"י התקנון.

לא טעית. צדקת

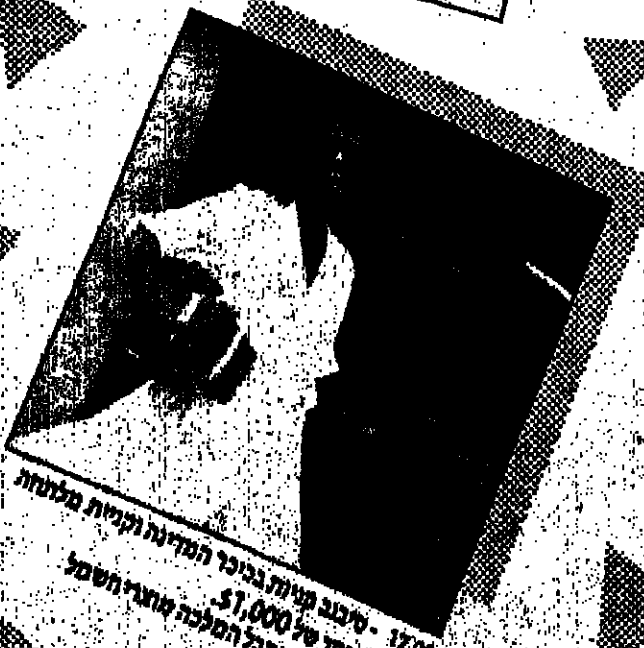

17.00 - סיבוב קניות בכיכר המדינה וקניות מלכותיות בסך של $1,000. בנוסף תקבל המלכה מוצרי חשמל בסך $1,000.

13.30-16.30 - סוויטה מלכותית בהילטון תועמד לרשות המלכה. ארוחת צהריים מפוארת, סאונה, חדר כושר, קפה ועוגה.

ויטה

טעם בלתי נשכח. יום בלתי נשכח. ויטה.

עמוס קינן

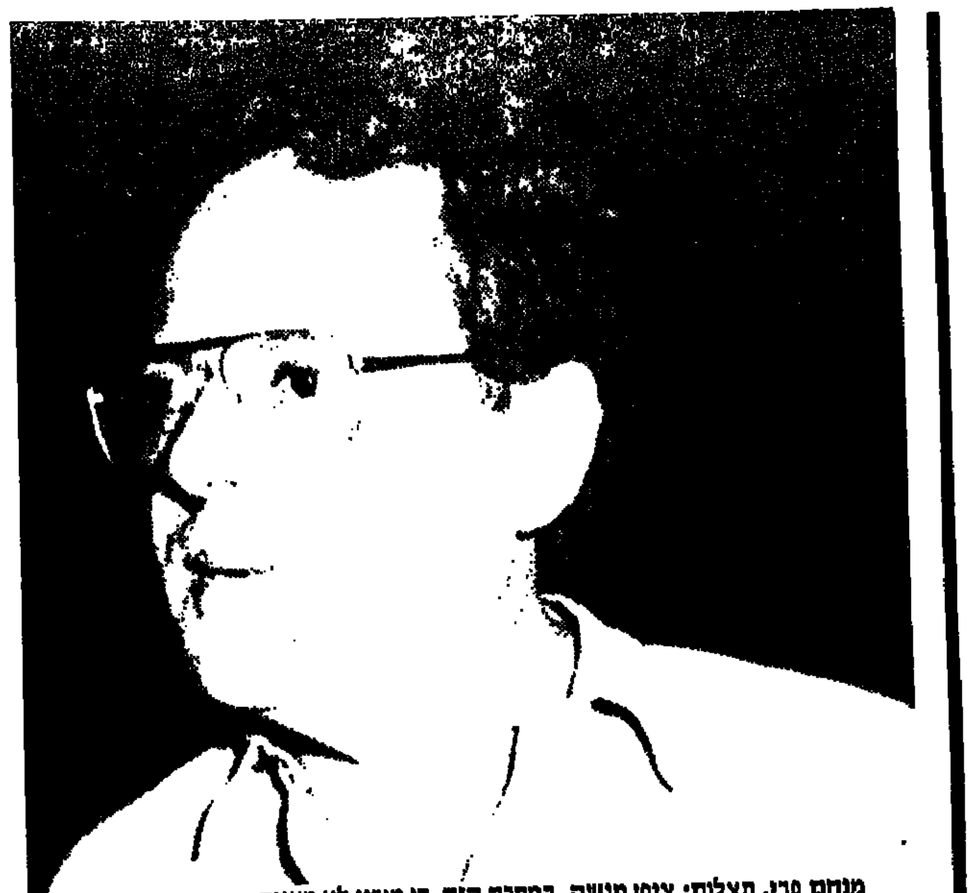

מנחם פרי. תצלום: ציפי מנשה. במקרה הזה, דן מירון לא מאיים

מאיר ויזלטיר. תצלום: מיכל היימן. לא יכול להפגיק את ההגדרה של פרי

של מי אתה, משורר מאומץ?

קינן: "רבים התייצבו לאמץ את יאיר הורביץ. לגר יעקבי ולמאיר ויזלטיר, אין סיכוי. מנחם פרי לוקח את כל הקופה. אם תוך 30 יום, איש לא מתייצב, הנכס נירשם על שם פרי"

היה בפאריז צייר קצת־ידוע בזכות עצמו, אך ידוע בעיקר כגדול הזייפנים של חיים סוטין. לימים, התבררו כמה וכמה דברים. האחד, שאף על פי שסוטין מת, עדיין הוא ממשיך לצייר. שנית, התברר שסוטין היה צייר גדול, ושיש ביקוש גדול ומחיר גדול ליצירותיו.

סוחרי אמנות שהבינו עד כמה התרמית מרוששת אותם, שכרו את שירותיו של הזייפן. תמורת סכום נאות, היה הלה מאשר שהזיוף מעשה ידיו. וכך, בעקיפין, היה הזייפן למי שמעניק אותנטיפיקציה לצייר הגדול המת.

וזהי אולי דוגמה קיצונית מאוד לאימוצם של מתים דגולים על ידי חיים דגולים פחות, בדרך כלל, עם כמה יוצאים מהכלל.

■

אלתרמן היה אומר

יעקב אורלנד, משורר, נכווה קשות מהשמש האלתרמנית. עד כדי כך נכווה, שיום אחד נדם קולו.

לאחר שהשמש אלתרמן שקעה מאחורי האופק, והלילה ירד, ולאחריו עלו הרבה ימים חרשים, הגיח אורלנד מחרש עם קובץ נוגע ללב, "אלתרמן היה אומר".

אורלנד לא גילה את אלתרמן. גם לא ירש אותו. בעצם, גם לא חיקה אותו. אבל, מותר לומר שהוא אימץ אותו.

לכאורה, איך יכול החי לאמץ את המת. הרי את המת אפשר רק לרשת.

יהונתן נתן חסות לדויד, אפשר לומר שאימץ אותו. דויד ירש את יהונתן, אבל גם קצת הוריש אותו וגם קצת אימץ אותו.

עוד נשוב אל השוני ואל הדמיון בין החקיינות, הגילוי, האימוץ, הירושה ותאומות סיאם.

■

עגנון, העגנון מבולם

עגנון הוא הסופר היחיד בישראל, אולי גם מהמעטים בעולם, שכתב ופירסם לאחר מותו יותר ספרים מאשר בימי חייו.

כבר 20 שנה הוא מת, ועדיין הוא כותב ומפרסם ספר חדש מדי שנה.

לא מכבר נחוג יום הולדתו ה־100. אם איני טועה, הוא הופיע למסיבת ההפתעה בהפתעה, ואיחל למבורכיו, למאמציו וליורשיו אריכות ימים עד אלמוות.

■

מי גילה את הצייר הצפוני

את הצייר הצפוני גילה, כידוע, פו הדב, בשורות בנות האלמוות: "הצייר הצפוני, גילהו פו, פו מצא אותו".

בארצנו, חלום שהפך למציאות, הצייר הצפוני גילה את פו הדב, שלצורך המשל ייקרא דויד פוגל.

וכאן בעייהו מיהו הצייר הצפוני האמיתי של הפלנטה ישראל, מיהו כוכב הצפון של שמי ארץ הקודש?

האם זה גוג מירון? האם זה מגוג פרי? האם זה נתן זך? (שבוע ראשון לאפוקליפסה).

האם זה גוג פרי? האם זה מגוג מירון? האם זה נתן זך? (שבוע רביעי לאפוקליפסה).

האם זה גוג זך, מגוג מירון, מנחם פרי? (שבוע שמיני לאפוקליפסה).

האם יש לכל זה קשר לפסטיבל השירה שבוטל או לא? (שבוע 28 לאפוקליפסה).

תשבי יתרץ. ובינתיים, הפלנטה שלנו סובבת בעת ובעונה אחת על 3 צירים, לפחות.

■

גורלם המר של תאומים

רק לתאומים אין יורש ואין מוריש. כך: עוז אינו יכול לרשת את א.ב. יהושע, יהושע אינו יכול לאמץ את עוז.

שניהם אינם יכולים לרשת את עגנון, כי הם תאומים, ולשניהם אין למי להוריש מאותה סיבה.

הצייר שטרייכמן אינו יכול לאמץ את הצייר סטמצקי. סטמצקי אינו יכול לרשת את שטרייכמן. שניהם אינם יכולים לרשת את זריצקי, כנ"ל.

■

כאשר יתום נמטר לשני אבות

אהרן בכר, שמגיל צעיר אימץ לו בנדיבות את דאמון ראניון, יונתן רטוש, סיירת מטכ"ל, מלחמת לבנון, סילבי קשת, טרומפלדור, אמנון דנקנר, [illegible] וחיים משה — זכה, רק לאחר [illegible] הפתאומית, באב שכול.

■

סערי דורות מוזרים

בין רויד אבידן הישיש, נכדו של דוד אבידן הצעיר ובין סבו, נעלם ולא הוחזר [illegible] עקבות אביו הקשיש של הנכד הישיש, [illegible] של הסבא הצעיר.

בין אבידן, אבי־אבי־אבידן ואבי־אבידן, זוהי החוליה החסרה בשלשלת הדורות [illegible] משמעותית מבחינת הסמנטיקה של השפה העברית.

חוקרי ספרות תמהים היכן היא, ומדוע נעלמה.

■

ברוד־קפקא

תופעה מוזרה. מקס ברוד אינו תאומו של פרנץ קפקא, ואינו נחרו עמו. גם אי אפשר לומר, שברוד אימץ את קפקא. [illegible] צירוף נדיר של גדולה, ענווה ונאמנות.

■

למי שייך יאיר הורביץ?

רבים התייצבו לאמץ את יאיר הורביץ. אבל, לדעתי, לא לגר יעקבי ולא למאיר ויזלטיר, אין סיכוי.

עמוס עוז. תצלום: שלום בר־טל. לתאומים אין יורש

אם מותר לי לנחש, מנחם פרי [illegible] כל הקופה. "היו משוררים גדולים [illegible] רק ביאליק היה גדול ממני" [illegible]

איש מהטוענים לא [illegible] שכוח. ויזלטיר, למשל, לא [illegible] הדברים, לומר: ישנם משוררים [illegible] אבל רק הורביץ היה גדול [illegible] יעקבי.

כאמור, הנכון לרגע זה, [illegible] מצידו של דן מירון לא צפוי [illegible] יאמץ לו איש שלא נפטר [illegible] לפחות.

אם תוך 30 יום איש לא [illegible] נרשם על שם פרי.

■

למי שייך בן גוריון?

לכאורה, לשמעון פרס [illegible] מוזר, כאשר המאמץ [illegible] המאומץ, גם המאומץ בבו[illegible] לומר על המאמץ, שבעצם מעולם [illegible]

■

למי שייך ז'בוטינסקי?

למנחם בגין, שכבר לא שייך [illegible] אפילו לא לשמיר.

■

סיכום מדעי

רק כאשר יבוא משיח [illegible] המתים, אז נדע מה חשבו [illegible] על דן מירון, מה חשב בן גוריון [illegible] ז'בוטינסקי על בגין, יאיר הורביץ [illegible] פרי. ■

הראל יגן עליהם

שלושה חודשים בלבד יושב אהרן הראל בלשכת יו"ר רשות השידור • בינתיים, הוא פועל בראש אחד עם המנכ"ל אורי פורת

עמנואל בר־קדמא

עם נפילתו של גדעון לב־ארי, איבד הרדיו את עצמאותו. מגילת העצמאות שניתנה לגדעון לב־ארי מידי מי שהיה מנכ"ל הרשות, יוסף לפיד, פוזרה באלפי קרעים סמליים. לב־ארי איננו. חצרניו בודקים, חוזר ובודק, את שלמות עצמותיהם. האופוזיציה – יצחק רועה, מלאכי חזקיהו, אבי אתגר, שמירה אימבר – חוזרים מגלויותיהם. מהפכה נקייה מאוד, קצרה מאוד. פעולת קומאנדו משותפת של מנכ"ל רשות השידור, אורי פורת, ושל היו"ר החדש, הפעלתני מאוד, של הוועד המנהל של הרשות, אהרן הראל.

הפיכת הרדיו, תוך וויקאנד אחד, [illegible] ריבוני של לב־ארי לזרוע צייתנית של הרשות, היא רק אחת הפעולות של הצמד החדש. ביום שישי שעבר, ביטל מנכ"ל רשות השידור, אורי פורת, את העימות בין ראשי מטות הבחירות של המערך ושל הליכוד, עזר וייצמן ומשה ארנס, שאמור היה לתפוס את כל מהדורת יומן השבוע בטלוויזיה. כמה שבועות קודם לכן, ביטל המנכ"ל שידור נוסף: של מישדר מוקד מיוחד, שהיה אמור להיות משודר ממרכז הספורט בהרצליה, ב'ליל השביעיות' של תנועת החרות. שני הביטולים נעשו בעצה אחת עם היו"ר הראל. השניים הולכים יד ביד לכל אורך הדרך. גם נגד לב־ארי, ובעניין ביטולי המישדרים – נגד הכרעותיו של מנהל הטלוויזיה, חיים יבין.

בימים אלה, [illegible] חזית אחת גם נגד החלטת הרוב בוועד המנהל, לחדול מסיקור ותמונות 'יש גבול', ונגד התביעה לפטר את מגיש 'זה הזמן' פלוס כמה מבכירי מחלקת החדשות. שניהם אומרים בניסוח כמעט זהה: אלה הם נושאים הנתונים רק לשיקוליה המקצועיים של המערכת המבצעת. הוועד המנהל לא ינטרל את שיקולי המנכ"ל.

עכשיו, עומדת על הפרק שאלת מינוי מנהל חדש לרדיו. יש שני מועמדים: אמנון נדב ונחמן שי, מפקד גל"צ. פורת נאבק על נדב. פורת נגד מיכרזים. רמטכ"ל, הוא סבור, רשאי למנות לעצמו את אלופיו. יעמוד על רגליו האחוריות אם ייכפה עליו מנהל רדיו שלא לרוחו. הראל נוטה להסכים לתפיסה זו. כימיה בין מנכ"ל ובין מנהל מריום, היא תנאי [illegible] למינהל תקין ותרומה יותר טובה של פעילות", הוא אומר.

■ ■ ■

שלושה חודשים בלבד יושב אהרן הראל בלשכת היו"ר. הוא לומד. הוא אידיאליסט. יש לו אמביציה להיות מעורב, לשנות. לשנות, מלת מפתח בשיחתו. יש לו קדנציה בת שלוש שנים, והוא עכשיו מגבש לעצמו השקפה ותוכנית פעולה. כשיחזור את המגרש, זו תהיה רשות אחרת. טלוויזיה אחרת. רדיו אחר. כך הוא מקווה. כך הוא אומר. נראה.

אהרן הראל שונה ברקע שלו מכל מי שהיו לפניו. הצמאון הפוליטי נמצא מאחוריו. הוא בא מהכנסת, בה היה חבר שבע שנים. איש סוד ומקורב, במשך שנים ארוכות, לשמעון פרס ולמשה דיין. נושא שליחויות

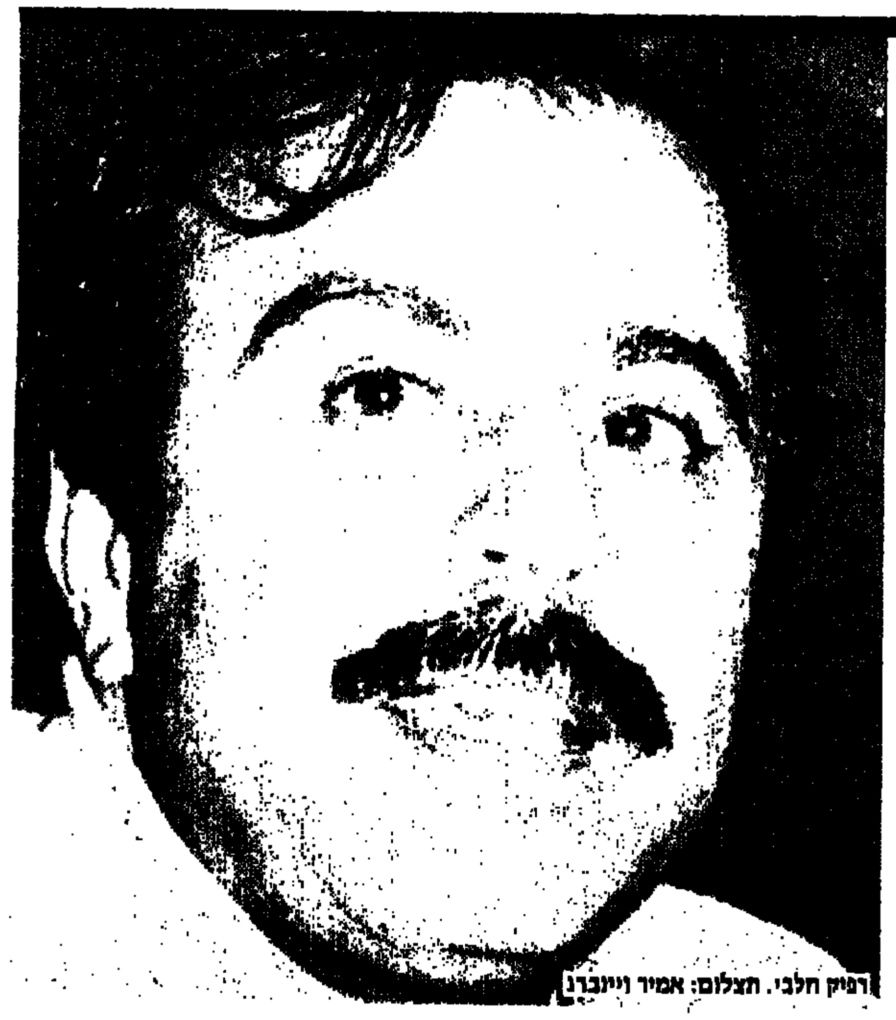
רפיק חלבי. צלום: אמיר וינברג

רם עברון. צלום: אברהם גת

יאיר שטרן. צלום: עדנה בר־רומי

יעקב אחימאיר. צלום: זום 77

פוליטיות עדינות. שנים ארוכות היה ראש ענף הארגון בהסתדרות. בסיס כוח אדיר, האיש מספר שלוש. אחרי משל וקיסר. בארבע השנים האחרונות, בהן הוא מכהן כמנכ"ל בית ברל, הפך מוסד ההשכלה העליון של מפלגת העבודה לאימפריה חינוכית אדירה, בהיקף של 5,000 סטודנטים ובתקציב של 10 מיליון ש"ח לשנה. ב־1981, היה ראש מטה הבחירות של המערך. לוא היו מנצחים אז, יתכן, היה מתמנה כשר.

הראל בא אל מציאות מורכבת, בעיתוי בעייתי. רשות השידור היא גוף אחרי שביתה ארוכה ושוחקת. נתונה במשבר כרוני מהיום בו נוסדה, למחרת מלחמת ששת הימים. על יד מערכת הבריאות, עוד גוף חולה של המציאות הישראלית. 14 ועדים. יחסי אנוש מעורערים. סולם היירארכי משובש. קבוצות ואישים המשחקים ביניהם בכדורי ברזל על מנת לפגוע. שם המשחק: כוחניות. עימותים לאורך ולרוחב. אבל, בסך הכל מערכת המתלבטת בבעיות אמיתיות כמו מוטיבאציה נמוכה, אבטלה סמוייה, מחסור חמור בשעות שידור ומשכורות מגוחכות.

והעיתוי. יחסי ליכוד מערך כמות שהם, ערב בחירות. מי מאמין בקיץ החם הזה בטיפולים אובייקטיביים כדרך לריפוי נגעים.

כאשר בא לרשות, נתפס הראל כמי שבא לתפוס ג'וב. סוס במקום הכנסת, בה היה חבר שבע שנים. מי שראה את מיכה ינון ואת ראובן ירון מכהנים כיושבי־ראש, ציפה לעוד שין גימל פוליטי, לקומיסר שיעמוד על מישמר האינטרסים של שולחיו מרחוב הירקון 110.

אבל הראל מפתיע. הוא לא יהיה משגיח כשרות ולא קיר מגן נגד 'מאפיה', משמאל או מימין. „באתי למערכת לפעול כחלק ממנה. אני מחוייב לאינטרסים שלה ולא של מישהו אחר. אני נאמן, שהאינטרסים הללו עולים, בסופו של דבר, בקנה אחד עם כל אינטרס אחר, גם של מי ששלחו אותי לכאן".

■■■

הראל איננו מריק של טלוויזיה. הכיר את הבעיות מכהונתו בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

– אתה אוהב את הטלוויזיה כמו שהיא?
„ככה".
– מה אתה אוהב לראות?
„סרטי מתח. ספורט, לפעמים. רואה מבט, זה הזמן. שונא את השמאלץ. לא תאמין: את שושלת לא ראיתי בחיים".
– מתי אתה עובר לירדן?
„למי יש זמן. מאז שאני יו"ר אני רואה פחות טלוויזיה".
– מה דעתך על כמות מישדרי הספורט?
„לא יכול להגיד לך. הסקרים מראים, שהציבור מתחלק חצי־חצי בעד ונגד. צריך לתת לציבור מה שהוא רוצה. בסך הכל, יש לי יותר ביקורת על מה שאין בטלוויזיה, מאשר על מה שיש".
– מה אין?
„אין יותר הפקות מקוריות. אין מספיק יצירה עצמית. אין מספיק השתקפות של היצירה האמנותית, של השירה, הספרות, הציור, התיאטרון, המוסיקה. קשה להאמין שארץ הצורכת את מספר הספרים הגבוה ביותר בעולם, הרוכשת רבבות כרטיסי מנוי לתיאטרון ולתזמורת – אין לזה שום ביטוי בטלוויזיה".
– מחדל?
„לא רק. החסכים נגזרים גם מהעובדה, שהטלוויזיה משדרת בסך הכל ארבע שעות לערב, בערוץ אחד ויחידי. יש כשרונות בטלוויזיה. יש כסף. יש לנו רזרווה כספית של 40 מיליון דולר. רק זמן שידור חסר. אין אוויר. ירון לונדון, בהיותו מנהל מחלקת הדראמה, קיבל תקציב של שני מיליון דולר. החזיר מיליון ורבע. קשה".
– מה מקור היחסים המעורערים בטלוויזיה?
„יש רבים. אבל, אל תשכח: זה מקום של סטארים. אנשים באגו טריפ מתמיד. חושבים שאין להם חלופה. השביתה היתה לאנשים הללו מכה על גבי התודעה. התוצאה: תסכול".
– מה נראה לך כמשימה ראשונה?
„לאושש את יחסי האנוש, להחזיר את המוטיבציה לעובדים, להעלות את המוראל. איך עושים את זה, כאשר לא ניתן, בגלל התנגדות האוצר, להעלות את השכר. רק תוכנית ייעול".
– פיטורין?
„לא הרבה. ניוד, עד כמה שאפשר. יש בטלוויזיה וברדיו עיסוקים ומיקצועות שיש בהם אבטלה סמוייה, לעומת אחרים הסובלים מחוסר בכוח־אדם. אלא שלא תמיד אפשר להתאים אדם למישרה. גם פרישה מרצון. אינני מאמין שמדובר בצמצום של יותר מ־10־15 אחוז. כ־200 עובדים מתוך 1,800.
„אבל הייעול אינו רק כוח אדם. הוא גם ציוד. הטלוויזיה הישראלית היא האחרונה בעולם המצלמת חדשות בפילם. במבט, אם לא שלחת את הניירת האחת לשידור ישיר, אתה לא רואה אייטם שצולם אחרי שלוש או ארבע אחר הצהריים. ייעול זה גם להכניס, סוף־סוף, ציוד וידיאו (אי.אנ.ג'י.) לטלוויזיה ומכשירי הקלטה קומפאקטיים לרדיו.
„ועוד: החלפת הוועדים במועצת עובדים אחת, שתייצג את כולם".
– תוכנית הייעול בדרך?
„מוקפאת, בינתיים. סיבות פוליטיות. אני מקווה להשיג את שיתוף פעולה של העובדים ושל ההסתדרות".
– יש לך תפיסה של איך צריכה הטלוויזיה לעבוד?
„הדגם האידיאלי זה ערוץ־4 הבריטי, הבנוי על הזמנת הפקות מגורמים חיצוניים. זו הדרך בה אתה מבטיח לעצמך את התוצאה המירבית בהוצאה המיזערית. אגב, אני צופה גם לזינוק בהפקה עצמית. בספטמבר ייפתח אולפן חדש, יצירה מפוארת, המלה האחרונה. האולפן הזה ישחרר אותנו מההוצאה הכרוכה בשכירת אולפנים זרים".
– כל התוכניות האלה על ארבע השעות המסכנות?
„הבעייה היא, כמו שאמרתי: יש אמצעים, רק אין אוויר".

■■■

בסוגריים: המנכ"ל פורת חוזר וטוען, שניתן לקצץ זמן שידור מהטלוויזיה החינוכית, היכולה גם היא לעבור רפורמה. לדעתו, אין שום צורך להעסיק ערוץ שלם בשידורים לכיתות בתי ספר, בזמן שאפשר למלא את הפונקציה הזו בעזרת קלטת פשוטה. „במקום שהמנהלים יכוונו את שיעור האנגלית לשעת השיעור בטלוויזיה, [illegible] יכולים לתת למורה בכיתה את [illegible] בקלטת. הרבה יותר זול ופשוט".

הראל ופורת מדברים בעיקר על [illegible] שעות אוויר ארוכות, היכולות לפתור את הבעיות הכי כואבות של ערוץ־1. לתת [illegible] לשידורים משלימים, לשידורים חוזרים, לדתיים שאינם פותחים את הטלוויזיה בשבתות, לספורט. יש גם רעיון לשידורי בוקר לפנסיונרים. ואחרי הבחירות – אולי חידוש הרעיון של 'בוקר טוב, ישראל'.

ערוץ־2 מופעל עכשיו על ידי משרד התקשורת. כביכול, שידורי ניסיון. מצב [illegible] שהתמסד. ובאופק, הכנסת אמורה לאשר את חוק ערוץ 2, האמור לחלק את לוח השידורים בין יזמים פרטיים תוך הנהגת שידורי פרסומת מסחריים. במציאות הישראלית המוכרת היטב הן לפורת והן להראל גם [illegible] הביטנה, קשה להאמין שהפוליטיקאים יחלקו בקלות כזאת את הערוץ השני לרשותה של רשות השידור. שהרי בעיני הפוליטיקאי הישראלי, רשות השידור, גם כאשר [illegible] פורת, היא עדיין 'אש"ף'. יכול איש [illegible] שעניין הרחבת מישדרי הטלוויזיה [illegible] לערוץ 2, הוא פאטה מורגאנה. [illegible] הנינוחות הפוליטית של כולם. [illegible] וידאו קליפס וסרטים מקריים.
– איך נראה לך הוועד המנהל [illegible] צורת פעולתו?
„הוועד המנהל הוא גוף [illegible] אנשים פועלים כאנשי מפלגות. [illegible] רוצים לפעול כאנשי מפלגות, הם [illegible] ידי מפלגותיהם. חלקם רואים [illegible] כחיילי משמר של מפלגותיהם. [illegible] כמובן, שליליות.
„השקפתי, כמובן, שונה. אגב, [illegible] כל איש טלוויזיה או רדיו [illegible] חברים בוועד המנהל, עכשיו [illegible] רם עברון, יעקב אחימאיר, [illegible] חלבי. הם מקבלים ממני [illegible]".
– מה הסמכויות של הוועד המנהל?
„חוק רשות השידור קצת מעורפל [illegible] הוא 'לפקח'. השאר נתון [illegible] שלי הוא מעורבות בצד [illegible] המנהלי, ביחסי עבודה, בייעול [illegible]

אהרון הראל. תצלום: ציפי מושה

ברפורמה משקמת. לא בעיתונות. לא בערכים מקצועיים. לא בהחלטות של עורך. אם הורדנו עכשיו, ערב בחירות, תוכניות מסויימות ברדיו או בטלוויזיה, לא עשינו זאת מנימוקים של 'פיקוח', אלא מכיוון שכך קובע חוק רשות השידור".
– התערבת פעם אישית להורדת תוכנית מסויימת. של לסיד, למשל?
„טעמי הרדיופוני אינו רלוואנטי למעמדי כיו"ר הרשות. זה עניין לעורך. מעולם לא התערבתי בעד או נגד תוכנית. ומי שאומר אחרת, מוציא את דיבתי רעה".

■■■

אהרן הראל. גרבוז, מלידה. בן 56. בכור האחים לבית גרבוז. אח בכור ליאיר, צייר, ולאלון, מנהל סינמאטק תל אביב. רעייתו, נירה, עורכת בכירה ב'עם עובד'. נמוך קומה, שיער לבן, חלק, סביב קרחת. כשהוא מחייך, עיניו נפתחות והוא נראה צעיר מגילו. מעשן כבד.

הוריו העלו אותו מפולניה בגיל שנתיים. גדל והתחנך בשכונת בורוכוב. בית של פועלים. האב, פועל בניין. בשנים קשות, התפרנסו הוריו מרכישת תפוזים מפרדסני נחלת יצחק ומכירתם לירקנים. „הם קנו את התפוזים על העץ, קטפו אותם וסחבו אותם בשקים לסוחרים", הוא מספר. אחר־כך, עבד האב במחנות הצבא הבריטי.

הראל, שנקרא עד היום אהר'לה בפי מיודעיו, היה חניך ומדריך בנוער העובד בשכונת בורוכוב. סניף קלאסי, ורדיקלי מאוד, של תנועה זו בתקופה קשה של פילוגים. גרבוז הצעיר התקרב אל הדמות שחישמלה באותן שנים את השמאל הישראלי, הד"ר משה סנה. יחד עם חברים אחרים, היה מבאי ביתו, שומע את לקחו. תלה, כמו רבים, תצלום של סטאלין בחדרו. שירת עם הגרעין שלו בנח"ל, בקיבוץ דפנה. היה חבר בקיבוץ נתיב הל"ה.

„ההתנתקות שלי מסנה באה בשני שלבים: הראשון, כאשר שמעתי ממנו את התיזה בדבר הצבא הסובייטי שהנה הנה הוא שועט לעבר ישראל, ואחר־כך, סופית, בזמן משפט הרופאים".

המפ"מניק הרדיקלי עוזב את הקיבוץ – ואת מפ"ם. הולך להדריך עולים בנגב. עושה בי.איי. בכלכלה. ההתמחות האקדמית שלו, אולי כהשלמה של עיסוקיו המעשיים, היא יחסי עבודה. תיזת הדוקטור שלו, הכמעט גמורה, מחכה להגשה. ב־1960, הוא פוגש את יוסף אלמוגי ומקבל את הצעתו לעמוד בראש המחלקה המוניציפאלית של מפא"י. באותה הזדמנות גם מקבל פנקס חבר.

הראל מתקרב לצעירי מפא"י. לדיין, לפרס ולכל החבורה הזאת שסביב בן גוריון. הוא מקבל את ראשות המחלקה לאיגוד מקצועי של המפלגה. עובר עם חבריו לרפ"י, ועם שובם למפלגת העבודה, מתמנה לראש מחלקת הארגון בהסתדרות. בסיס כוח אדיר. יש לו את מועצות הפועלים בידיים. מסוגל להשפיע על החלטות מפלגתיות. כל השנים נץ פוליטי, ימין מריני, אבל רדיקל חברתי. את ההשראה הרבה ביותר בהסתדרות שאב מיצחק בן אהרן (אינטלקט, להט חברתי).
– למה עזבת בסיס־כוח כזה?
„מיציתי את עצמי ומצאתי את עצמי חסום. שמעון פרס אמר לי בגלוי, שהמועמד שלו לרשת את משל כמזכ"ל ההסתדרות הוא ישראל קיסר. מה היה לי לעשות שם".
– והלכת לכנסת.
„כן, הכנסת, גם כשאתה בה הכי פעיל שאפשר – מליאה, ועדות וכו' – היא עדיין מתסכלת כל מי שיש לו יצרים של ביצועיסט. אני הייתי בוועדת חוץ וביטחון, בוועדת החינוך והתרבות, בוועדה לביקורת המדינה, בוועדת האתיקה של הח"כים, בהנהלת הקואליציה. הייתי יו"ר הוועדה המשותפת של חוץ וביטחון וחינוך לפיקוח על מערכת החינוך והתקשורת של צה"ל".
– ומשם לבית ברל.
„ומצאתי שם מציאות המזכירה את רשות השידור. גוף מדולדל, בלי מוטיבציה, עם יחסי עבודה עכורים. באתי, וקיבלתי יד חופשית לשנות דברים. המפלגה וראשיה הלכו איתי לאורך כל הדרך".

כמו שאמרנו, בית ברל הוא קמפוס אדיר, עם שלוחות במקומות שונים בארץ. הוא עתיר מחלקות ומכונים. בית ספר יסודי, תיכון, סמינרים למורים מסוגים שונים, מיכללות המעניקות תארים, מכון יהודי ערבי. רבים מהמורים הם בעלי תואר שלישי ושני. אהרן הראל מתגאה בעובדה, שמורים רבים באים מהאוניברסיטאות לבית ברל, למרות תנאים כספיים וסוציאליים נחותים והיעדר צופרים כמו שנת שבתון – בגלל המוראל והמוטיבציה הגבוהה. „השאיפה שלי להפוך את בית ברל לאוניברסיטה של תנועת העבודה", הוא אומר.

אגב, אחת התוכניות הקרובות של בית ברל היא הקמת בית ספר לתקשורת. הלימודים יימשכו ארבע שנים והוא יקנה תואר אקדמי.

אהרון הרא[illegible] יועצת היונים של מפלגת העבו[illegible] לשלום, השתתף בפורום [illegible] נפגש, לפני קבלת החוק הידוע, עם [illegible] אש"ף. זו עמדה חדשה יחסית. שנים, כאמור, היה נץ מריני. אחרי ששת הימים, היה בין המתלהבים מארץ ישראל הגדולה והאמין, כמו רוב היהודים, שככל שהערבים יהיו יותר על הברכיים, כן יתקרב השלום. את השוק הגדול עשה ביקור סאדאת. זה היה בניגוד לכל הקונספציות. לא האמין בפריצת חומת העויינות של הערבים. עכשיו הוא מאמין, שמה שניתן עם המצרים, יינתן גם עם הפלסטינים. „גם המשפחה השפיעה על התמורה בהשקפת עולמי", הוא אומר. „נירה, הילדים, יאיר, אלון".

לאהרן הראל יש הרבה שעות דיין ופרס. דיין נחשב בעיניו כמדינאי הגדול ביותר בהיסטוריה הישראלית המודרנית, להוציא את בן גוריון. „הושפעתי מדיין, אבל עם פרס הלכתי כיברת דרך ארוכה".

הוא מעריך את ההתמדה ואת הסיבולת של פרס. את הכוח לעבור שנים של בדידות, ואת התקופה הנוראה של הבחירות של 1981, כאשר יידו בו עגבניות ואבנים, והאמא שלו היתה ערביה.
– פרס הבטיח לך פעם הבטחות?
„לא. ואני לא מאוכזב. ההיפך הוא הנכון. בשעתו, אמר לי שקיסר ולא אני, הוא המועמד שלו למזכ"לות ההסתדרות".
– הצלחת לקיים ידידות עם דיין?
„קשה. עם שמעון הרבה יותר קל. הוא איש טוב וחם לב במידה שלא תתואר. הידידות היא בין המשפחות. ואילו דיין היה קליינט קשה. אל דיין היית צריך לבוא עם דבר קונקרטי. יחסים אישיים ממש ניתן היה לקיים איתו רק בשנות השפל שלו – בין 1974, אחרי שעזב את משרד הבטחון, ועד 1977, כשהתמנה לשר חוץ אצל בגין. בשנים ההן, מורח ופגוע מהפגנות ההורים השכולים, לא חשב שבאים אליו מכיוון שרוצים משהו.
„בוא אספר לך סיפור על דיין. פעם אסף אצלו חברים בשביל להתייעץ בעניין עזיבת העבודה והקמת מפלגה חדשה. אחרי הישיבה, ביקש ממרדכי בן פורת וממני להישאר. חשבנו, הנה הוא מבקש התייעצות יותר אינטימית. לא זה מה שקרה. 'אני רוצה לחשוב עוד שעה', אמר לנו, 'את ההחלטה שלי תשמעו ברדיו'. זה היה דיין".
– היית שלוש קדנציות בהסתדרות, שתיים בכנסת. רשות השידור היא חלופה שווה?
„ללא ספק. לדעתי, יכולתי להיבחר לקדנציה נוספת לכנסת. לא היתה לי בעיה גם בדמוקרטיה. רציתי תפקיד ביצועי, נוסף על בית ברל. הציעו לי את רשות השידור. העמדתי תנאי. לא לעזוב את בית ברל. קיבלו. לולא היו מקבלים את התנאי, הייתי מוותר על רשות השידור. הכנסה זה לא נותן, ובינתיים, גם לא כבוד. לא עשיתי מיקח טעות. אם אצליח להזיז אבן אחת כאן, זו תהיה הצלחה אדירה".
– רשות השידור היא בסיס־כוח?
„בוא נאמר, מקום בו אתה יכול להשפיע. אחרי הכל, זה תקציב של 100 מיליון דולר לשנה".

■■■

הראל עורך בשבועות אלה את ההיכרות הראשונה עם השיכבה העליונה של עובדי הרשות. לצערו, זו אינה היכרות נינוחה. היא משולבת בסערת קרבות. מחר יהיו קרבות חדשים, באופקים רחוקים, כבר ניתן להריח את האש. אנשים יוחלפו. אחרים יבואו. הסערות, אל תדאגו, בדרך.
– יש כימיה בינך ובין פורת. על מה היא מבוססת?
„על כך שאני יו"ר ולא מנכ"ל־על. אנחנו מתייעצים קבוע. אין רצון להכשיל אחד את השני. יש דיווח הדדי, למנוע חוסר הבנה. שנינו מאמינים במינהל תקין לפני באמנות פוליטית. שנינו מאמינים בערכים עיתונאיים, בחרות הביטוי, חופש הדיווח ובאתיקות מוקפדות. שנינו עומדים בפני לחצים פוליטיים לא רלוואנטיים".

פורת מחזיר מחמאות. „הראל בקי בכל דרכי המערכת המפעילה את רשות השידור. יש לו ניסיון ציבורי אדיר. מלבד זה הוא גבר ישר ואמיץ. שנינו רצים לאותה מטרה. אין שום קשר בין [illegible] כלי הרדיו והטלוויזיה ובין עתידה של ארץ ישראל. בגלל ההשקפה העניינית הזאת שילמנו ונשלם, גם הראל וגם אני, מחיר פוליטי כבד".

מוסיף הראל:
„תראה, אנחנו שייכים למחנות פוליטיים מנוגדים. הוא לא בחר אותי ואני לא בחרתי אותו. שיתוף פעולה בינינו הוא אילוץ של המציאות הפוליטית. [illegible] לעשות את הגיהנום הזה לנו, [illegible] הרס הרשות".

ומי שהיה עד לחיכוכי העבר בין המנכ"לים והדירקטוריונים, יודע על מה הראל מדבר.

שבע שנים בכנסת. שנים ארוכות האיש מספר שלוש בהסתדרות, אחרי משל וקיסר. ב־1981, היה ראש מטה הבחירות של המערך

„פיטורין? לא הרבה. ניוד, עד כמה שאפשר. אינני מאמין שמדובר בצמצום של יותר מ־10־15 אחוז. כ־200 עובדים מתוך 1,800"

„האם אני אוהב את הטלוויזיה כמו שהיא? ככה. אוהב סרטי מתח. ספורט, מבט, זה הזמן. את שושלת לא ראיתי בחיים"

אורי פורת

„הכימיה ביני ובין פורת מבוססת על כך שאני יו"ר ולא מנכ"ל על. אנחנו מתייעצים קבוע. אין רצון להכשיל אחד את השני"

„זה מקום של סטארים. אנשים באגו טריפ מתמיד. חושבים שאין להם חלופה. השביתה היתה לאנשים הללו מכה על גבי התודעה"

7 ימים שבועון ידיעות אחרונות

השבוע, הציג הרב שייביץ, הרב הראשי של יהודי מוסקבה, את חברי המשלחת הקונסולרית הישראלית בפני המתפללים. מנחם מיכלסון פגש אותו בבוקרשט. ראיון

הרב אברהם שייביץ. תצלום: מנחם מיכלסון. „מעולם לא חלמתי שאהיה רב, אבל, אתה רואה...”

„אז אני רב מטעם”

מנחם מיכלסון

רב אברהם שייביץ, רבם הראשי של יהודי מוסקבה, אינו מועמד טבעי למועצת גדולי התורה. והוא יודע זאת. בן 52, צנום, מבט חודר מאחורי עדשות עבות, זקן מחודד, חליפה מחוייטת – אף אינו מנסה להלך בגדולות. כשמתעוררת בעיה הלכתית, הוא אומר, אני פותח ספרים או שואל את הזקנים. ואם אני לא מוצא את התשובה בספרים או אצל הזקנים, אני מטלפן לרב של בודפשט, הוא יודע את התשובה.

בבוקרשט, לפני כשבועיים, בחגיגות לציון 40 שנה לכהונת הרב רוזן כרבה הראשי של רומניה, פגשתי את הרב שייביץ. מדבר בחופשיות רבה, אינו מנסה לנסח תשובות חמקניות. אם הגלאסנוסט ימשיך לצבור תאוצה נוכל, כנראה, לראותו בארץ אחרי החגים.

מה צריך יותר מזה: הרב שייביץ עמד על הבמה במלון „אינטרקונטיננטל” בבוקרשט, ובדברי ברכתו לרב רוזן אמר, בין השאר: „יום יבוא, והוא אינו רחוק, וכל היהודים שירצו יוכלו לבוא לציון ולירושלים ויברכו 'שהחיינו'”.

– הרב שייביץ, מי אתה?

„אני יהודי”.

– היכן נולדת?

„נולדתי בחבל האוטונומי היהודי בבירוביג'אן. אבי הגיע לשם מבייילורוסיה. אמי ואחי בבירוביג'אן, שאר בני המשפחה נרצחו על־ידי הנאצים”.

– קיבלת חינוך דתי? מסורתי?

„לא דתי ולא מסורתי. לא הייתי דתי. מעולם לא חלמתי שאהיה רב, אבל, אתה רואה...”

■■■

מהנדס במקצועו. סיים לימודיו בבירוביג'אן. רצה לפתח קריירה של מהנדס. באופן טבעי, קריירה שכזו אפשר לעשות במוסקבה. אבל, במוסקבה אי־אפשר לקבל בקלות רשיון־מגורים. מישהו אמר לו, כי יש אפשרות להתגורר במוסקבה אם ילמד בישיבה. עוד אמר לו מי שאמר, כי תוך כדי הלימודים בוודאי יכיר איזו בחורה ממוסקבה, יתחתן איתה, וכך יוכל לקבל את הרישיון הנכסף, ויוכל לעבוד במקצועו.

בן 35 נרשם לישיבה במוסקבה. מה למד? למד עברית. העברית שלו, בה אנו משוחחים, קולחת, חופשית. מפה־לשם, הלימודים מצאו־חן בעיניו והוא המשיך בסמינר לרבנים בבודפשט. שם הכיר יהודיה הונגריה, שהוריה נספו בשואה. התחתן איתה. עכשיו היא בהונגריה עם שני ילדיהם, בני חמש ושנה וחצי.

לימים, מינו אותו השלטונות לסגנו של הרב הראשי הקודם, הרב פישמן. משנפטר הרב פישמן, מינו אותו השלטונות, לפני כחמש שנים, לרב הראשי.

– הרב שייביץ, אתה, בעצם, רב־מטעם?

„זה מה שאתם כותבים בעיתונים בארץ”.

– אז אינך רב־מטעם?

„מה זה רב־מטעם? האם אפשר לעשות משהו בלי השלטונות? מאיפה יש לי כוח וסמכות לעשות משהו בלי השלטונות? הנה, למשל, פנו אלי יהודים מארצות־הברית בבקשה לשקם את בית־הכנסת בחארקוב, שהיה שם לפני המלחמה. נו, מה, אני יכול להחליט על זה לבד? אני לא צריך לקבל את אישור השלטונות לכך? אם זה רב־מטעם אז אני רב־מטעם”.

– עם מי מהשילטונות את קשור?

„עם המשרד לענייני רתות”.

– אתה גם חבר בוועד האנטי־ציוני.

„נכון”.

– למה?

„כי השלטונות אמרו לי להיות חבר בוועד הזה. אבל, אין לזה שום משמעות. אני רשום שם, וזהו. לא פעיל שם בכלל”.

– האם האורתודוכסים במוסקבה מכירים בסמכותך ההלכתית?

„לא”.

– מי כן?

„כל האחרים”.

– אתה עורך טקסי חופה וקידושין?

„כן, בהחלט”.

– וגירושין?

„גם כך”.

– וגיורים?

„לא”.

■■■

כשסיים לימודיו בבודפשט חגוע להכרה, כדבריו, ש„היהדות היא כל חיי”. חודשים אחרים אף השתלם ב„ישיבה יוניברסיטי” בניו־יורק. מבקריו במעונו ובארץ, החיים בתנאי יהדות משופרים, אוהבים ללעוג לידע שלו בהלכה ביחס לתפקיד הרם שהוא נושא. והוא, גלוי־לב, אמר פעם בראיון לכתבים יהודיים בארה"ב: „אני משתדל לקיים את כל המצוות, על כל פנים אלה שאני יודע שיהודי צריך לקיים אותן. אני אוכל רק כשר ואיני משיב על קריאות טלפון בשבת”.

הרב שמחה קוק, רבה הראשי של רחובות, ביקר אצלו לפני שבועות אחדים במוסקבה. מספר, שבעלי־תשובה, חב"דניקים ואנשי „מחניים”, השואבים השראתם הדתית מאנשי „מרכז הרב”, אינם קשורים לרב שייביץ.

הרב קוק הוזמן על־ידי הרב שייביץ לדרוש בשבת בבית־הכנסת הגדול במוסקבה. ביקש שיסירו את המיקרופון מעל הבמה. המיקרופון הוסר. הרב קוק דרש בהתלהבות, איש לא הגביל אותו בדבריו, לא אמרו לו מה מותר לומר, מה אסור לומר. ביום ראשון ביקש מבני הרב שייביץ שיבדוק את המיקווה בבית־הכנסת, העוברת עתה שיפוצים. הרב קוק ביקר, אמר את שאמר, ועתה הוא מקווה שאכן פועלים על־פי מה שאמר. הרב קוק גם הזמין אותו לביקור בארץ, כאורח קהילת רחובות.

– הרב שייביץ, ביקרת כבר באנגליה, בשוויץ, בצרפת, בארצות־הברית – מתי אתה בא אלינו?

„בגלל היעדר יחסים דיפלומאטיים מלאים בין שתי המדינות, אני לא יכול לקבל הזמנה רישמית מממשלת־ישראל. אבל, הזמנה של רב מקומי או מועצת רבנות מקומית אני יכול לקבל. וקיבלתי, הרב קוק הזמין אותי לביקור בארץ”.

– ותגיע?

„אני מקווה להגיע אחרי החגים”.

הרב קוק אומר, שהעתק ההזמנה לרב שייביץ נמסרה גם למשרד לענייני דתות במוסקבה, והתשובה משם היתה חיובית.

לפני שנתיים, כאשר ביקר הרב שייביץ בפאריז, לדיון ציבורי על מצבם של יהודי ברית־המועצות, החרימו אותו יהודי צרפת בגלל חברותו בוועד האנטי־ציוני. הרב שייביץ יודע, כי אם וכאשר יבוא לביקור בארץ, יהיו רבים שיהיה להם מה לומר. הוא אינו נרתע מזה. וכדאי להשוב פעמיים לפני שעולים עליו, כי הוא לא בא, אם אכן יגיע, מלונדון או מניו־יורק. ■

„השלטונות אמרו לי להיות חבר בוועד האנטי־ציוני. אין לזה שום משמעות. אני רק רשום שם, לא פעיל בכלל”

י ו מ ו ל ד ת   א ר צ י

לכבוד פתיחת סניף מס. 6 - מבצע מתנות חגיגי בכל סניפי הרשת...

בְּנָאוֹבֶת

ר ש ת   א ר צ י ת

1. "תינותיק" - מתנת פתיחה בדלת הכניסה

2. טוטו "בנאובה?" ניחשתם-זכיתם!

3. תשלומים נוחים ללא ריבית (החל מ-150 ש"ח)

4. "מועדון הנסיכים והנסיכות" - הטבות עד שגדלים

5. מחירי יומולדת - עשרות מוצרים בהנחות מיוחדות.

6. מתנה נהדרת לקניה מרוכזת*

ר ש ת   א ר צ י ת

מחלקת חסכון

ומחירים להרוחה

מיטת אח

בלעדית לבנאובת

עץ טבעי 3 X 83 ש"ח	
בוק לבן 3 X 99 ש"ח	

עגלת טיול ושכיבה

McCLAREN כולל גגון 3 X 49 ש"ח

והפינוק החדש

סט מצעים מסט

לבן פנינה (7

בלעדי ויחודי ל

*"ליטופים" - חינם על כל קניה מרוכזת

"ביי בי ליסט" רשימת מתנות למי שלא רוצה מתנות כפולות. (פרטים נוספים בסניפים)

בנאובת הקימה עבורך בית חלומות ובו כל מה שצריך התינוק להתחלה נכונה, ויותר: • מחלקת ריהוט עשירה • אוספים ייחודיים ובלעדיים של אביזרי טקסטיל לחדר • עגלות, כסאות בטיחות, טרמפולינות, נדנדות וכסאות אוכל, • מחלקת הלבשה • מחלקת צעצועים • מזון תינוקות ותכשירי טפוח לאם ולתינוק, • מחוכים לתקופת ההריון וההנקה • ספרים ומבחר ענק של מוצרים נהדרים.

אריזות מתנה מוכנות לאמהות ולתינוקות

כל המוצרים עברו את "מבחן בנאובת" הכולל בדיקות איכות ואמינות קפדניות שעובר כל מוצר לפני שהוא משווק ברשת בנאובת.

בית החלומות לאמהות ולתינוקות

• תל־אביב סניף ראשי: דיזנגוף סנטר (ליד קולנוע דיזנגוף), 03-290477 • ת"א-אבן גבירול, 68, 03-218066 • באר שבע: רסקים 31, 057-79524 • רמת השרון: סוקולוב 90, 03-5402816 • אשדוד: בנין פאן לון, רוגוזין 4, 08-521273 • הסניף החדש ביהוד: מדרחוב - רח' סעדיה חתוכה 27 (הפתיחה בקרוב)

מות אלמנתו

לפני שבוע, נקברה בבית העלמין הישן של תל אביב, לצד בעלה, אסתר רוקח. בתו הבכורה שלחה יד בנפשה לפני 4 שנים, קבורה ברומא. הבת עירי חיה בירושלים ● מי זוכר את ראש העיר השלישי של תל אביב?

יגאל סרנה

ישראל ואסתר רוקח. תצלום: חיים פין. "ומי את חושבת כבר בא לאזכרה לנמיר"?

כמה זמן אתה זוכר פוליטיקאי? שנה? שנתיים? עשר שנים? מי בא לקברו ביום השנה? משפחה? חבר? עובד ותיק? כיצד חולפת תהילה מקומית. ישראל רוקח, למשל. 17 שנים משל בתל אביב, כראש עיר, ביד רמה וכשהלך בשדרות רוטשילד בשבת, אוחז בשתי בנותיו, ליויה ועירי, ברכוהו אנשים לשלום בכבוד, שם למרגלות העצים שכבר נתנו צל גדול. ברכו והניפו מגבעת.

האם ניתן היום ברחוב תל אביבי לזהות את עקבותיו? לעבור ולהגיד זה של רוקח, כמו המנורות הלבנות של צ'יץ', או הכיכרות של רבינוביץ? בתו עירי תגיד לי ש"יד־אליהו זה אבא, או הבניינים של שיכוני מגורים ברחוב ארלוזורוב ליד דרך חיפה".

בכל מקרה, צ'יץ', ראש העיר הנוכחי, היה ביום שלישי שעבר בבית הקברות בטרומפלדור, כשטמנו את אסתר רוקח, אלמנתו של ראש העיר השלישי, והוא אמר כי הוא דואג לכל אלמנות ראשי הערים ושומר על קשר ואיננו שוכח אותן. "הנה עכשיו גברת לבנון חולה".

בחום הנורא ששרר אותו היום, בלי רוח ים, בלי צל עץ, זיוה להט חיפשה צל. ליד קבר נורדאו, עמדה קבוצה קטנה ודיברה על השיכחה "ומי את חושבת כבר בא לאזכרה לנמיר"?

צ'יץ' הביא איתו במכונית את זר העירייה, פרחים צהובים שהתחילו מיד לקמול.

מסביב, מעבר לחומות בית העלמין, הזדקרו בנייני המגורים של בוגרשוב ובן יהודה וטרומפלדור, מכוערים ומתקלפים, נראו מתים יותר מן המתים, כאילו הבתים עצמם היו מצבה לאיזו עיר שנפחה נשמתה בחום.

עיר שקמה במשך השנים תחת ידיהם של בלוך ודיזנגוף, רוקח ולבנון ואחרים. ותחת יד עוזריהם. ויד קבלנים שרצו להתעשר מהר מדי.

צ'יץ' אמר, שהוא הכיר טוב את אסתר רוקח, אלמנת רוקח, שנטמנת עכשיו, והפגין ידע רב גם באשר לשאר השארים כולל הבת.

אחרי שנים בתפקיד ראש עיר, נוצרת זהות, אני חושב, בין המהות האורבנית של העיר לבין נפשו של המיור. גם בחום המיוזע נחה בלוריתו של צ'יץ' סדורה על מצחו והוא שפע מרץ.

בחצר האחורית

כעבור חצי שעה, הגיעה גם שיירת האבלים, שעשתה דרכה מרחוב דפנה. הורידו את המנוחה לבור, שנכרה בחלקה שנשמרה לה לצד בעלה ישראל, שנפטר לפני 29 שנים. בתה, עירי, קטנת קומה ונחמדה למראה, בכתה בזרועות שלוש בנותיה. היא לבדה נותרה עתה ממשפחת ישראל רוקח.

רוב האבלים היו מבוגרים. עובדים מסורים וחברים. עד היום מפוזרים, מה שנקרא אנשי רוקח, כאלה שהחלו אצלו את הקאריירה המינהלית שלהם, במשרות ניהול עירוניות, כמו איזו רגר, שרץ לעיריית באר שבע, או עימנואל לפיד, מ"מ היועץ המשפטי שלעיריית תל אביב, שהיה חניך אצל רוקח, או חזקיהו פרלמן שהיה מזכירו האישי.

ליד הקבר, ראיתי גם את הצלם מזרחי מהעירייה, בנו של ארון מזרחי, נהגם של דיזנגוף ורוקח, שהיה נוהג, כפתורי מדיו נוצצים, את מכונית השרד דרך שדרות רוטשילד. מזרחי האב מוכר עכשיו קפה בקליפורניה הרחוקה.

טקס הקבורה התנהל ממש למרגלות בית מגורים ארבע קומתי. אשה אחת תלתה כביסה בקומה ד', סל פלסטיק השתלשל מקומה ב', גבר בקומה ג' הביט בעד החלון מעל ראשי המתאבלים אל חלון בקומה ב' ממול, שם עמדה אשה. נראה היה כאילו אנחנו בחצר אחורית של הבניין, קוברים את המנוחה.

יש משהו נכון בקבורת ראשי ערים בתוך העיר, אפילו בחלק מוזנח שלה, ולא בחולות רחוקים מדי. כמו לקבור גנרל בשדה הקרב בו הובס או ניצח.

נדף קצת ריח הסטייקים של "בוננזה" הסמוכה, ריח הים והכלור של בריכת מלון לא רחוק. פיח האוטובוסים, שעוברים בתכיפות בטרומפלדור, נשר מעבר לחומות על המצבות.

אחר כך, נטלו האנשים סביב את הטוריות לשפוך חול על הקבר. ומראה הגברים האוחזים בטוריות, על גבעת חול בהיר, הזכיר בבת אחת צילום מראשית תל אביב, חולות ובנייה מהירה, שאינה מותירה דבר מן הישן. עוד רגע ואורחת גמלים היתה חוצה את האופק, בנכם הים הכחול.

הדירות הישנות

מוזר אולי, אבל כל האנשים שפגשתי בעניין רוקח, גרים בדירות דומות. זאת אומרת, הרהיטים, הצניעות, כיסא כבן 40 שנה, שמשענתו עץ ומושבו עור או גבו קלוע קש. ספות ישנות, שידת ספרים. כך המשרד של עו"ד פומרוק, או דירתה של אסתר רוקח המנוחה, בה יושבת עכשיו שבעה בתה, עירי, או דירת הקרקע של המזכירה המסורה, אולגה שטם, ברחוב פראג.

כאילו קפא הזמן הטוב במקומות האלה, והזרם העז, שמשנה פה אנשים ובתים ללא הכר כל הזמן, אינו שוטף דרך הדירות האלה.

ויש בזה גם מרוח רוקח והאנשים סביבו. סוג של קפדנות נקיית כפיים, שאינה נוטלת לעצמה.

המשרד של צבי פומרוק ג'וניור יושב ברחוב אחד העם, מול הבית, נותרה חזית בניין שהוטל, לצורך שיבוצה בבניין חדש שיתרומם שם. פשרה משונה. בדירה הזו, המשרדית, גדל פומרוק. הוא צאצא של שלוש ודנגברג, וגדל כילד עם הבנות של רוקח, בן גילה של ליויה רוקח, הבת הגדולה, שבשנים האחרונות, היא לבדה שמרה את השם רוקח בכותרות העיתונים, למורת רוח המשפחה.

אביו, רופא השיניים יוסף פומרוק, היה חבר מועצת העיר מטעם הסתדרות בעלי בתים. חסיד של רוקח, ציוני כללי.

כמעט כל המושגים האלה עברו מן העולם. משרד הבן הוא אם כן בדירת משפחתו. נשמר המטבח הישן, שרצפתו משבצות שחור לבן, השיש הצר, המסדרון הארוך, גודל החלונות, ציפוי העץ הכהה של הקיר, הספה הכחולה.

כשהפומרוקים והרוקחים שתו קפה של חמש בששי אחר הצהרים, שיחקו הילדים פומרוק ורוקח למטה, צבי עם ליויה, בחצר הבית בו התגוררו הרוקחים, בקומה שניה בשדרות רוטשילד, היכן שחונים בית אקו"ם.

"החצר הסמוכה", אומר פומרוק עכשיו, "היתה כבר מחוץ לתחום ותמיד טרחו לבדוק לפני שנתנו לילדים לשחק, אם המכסה של הבור סופג סגור, שלא יפלו פנימה ויטבעו".

ליויה רוקח ילדה עם דעה נחרצת על הכל, אישיות מראשיתה, דקה וזקופה ויפה כאמה, קפדנית כאביה. ופומרוק, שלימים יהיה לעורך דין, יטפל בכל ענייניה פה, כשתלך ותעזוב, אחרי מות אביה, ותתנתק מהעיר שלו, עד מותה.

הוא, בכל אופן, זוכר היטב את הרוקחים, יושרו של האב, יופיה של האם, והכוח הבלתי מתפשר של ליויה, הבת הגדולה.

מכוניתו הגדולה

בדירת הקרקע האפלולית שלה, אולגה שטם, היא גילה אוריאלי, נוטלת באמצע היום פנס יד כדי להאיר לי בתחתית תמונתו של דיזנגוף את ההקדשה החמה שרשם לה בשנת חייו האחרונה, טרם מותו מסרטן הדם.

"ואני זוכרת כשחזר מטיפול באירופה וחש קצת בטוב ונסענו במכונית הגדולה [illegible] רוטשילד עד הים וכולם צעקו [illegible] וליטפו את האוטו, שתי דמעות [illegible] של דיזנגוף והוא אמר לי: אולגה [illegible] לתחיית המתים".

אולגה שטם היתה מזכירתו של [illegible] דיזנגוף לפני מותו, ואחר כך ראש לשכתו של רוקח, ואמרו לי לך אליה, היא הכירה כל פסיק.

נאמנות ויעילות הם שם המשחק שלה. אשה כבת 70, שלא נישאה מעולם. [illegible] על דיזנגוף מתרכך קולה הקפדני. כל שנה היא מחלקת פרס ילדים על שם דיזנגוף בהעדר בני משפחתו. "בתו התינוקת [illegible] בטנטורה בניסיון האומלל ההוא להקים [illegible] חרושת לבקבוקים".

בסך הכל, באתי לדבר על רוקח, אבל השיחה הפליגה קצת למינהל עיר ולדיזנגוף ולחייה עם אמה, סופיה. שטם, [illegible] שש שנים בדירה הזאת, בגיל 93, [illegible] שלוש פעמים את שמה בלי להינשא.

על רוקח תגיד שהיה איש מופנם, [illegible] בעבודה, התקשה להביע רגש, ביורוקרטיסט, [illegible] נואם טוב, נהג כגזיר סגפן בכספי הציבור, [illegible] טהור כפיים, ומלים כמו פרוטקציה [illegible] הקפיצו אותו מעורו. כשקיבל מכתב [illegible] אי־יושר עלה ממנו היה רושם לה בכתב ידו: ונעני לאידיוט הזה שזו שחיתות.

"וכשהייתי ראש לשכתו, התהלכה בעיר שמועה שאם אני לוחצת על כפתור הכל קורה, שיש לי השפעה עצומה עליו, וזה מוגזם. היתה לי השפעה, וניסו לשחד אותי, ופעם השלכתי מכל המדרגות אמריקאי אחד שהביא לי גרבי ניילון".

המרפסת הקטנה שלה צבועה ירוק עכור וגדושה עציצים שאינם פורחים, השטיח ישן. מתיק קרטון היא שולפת מאמרים שכתבה על רוקח. כל שנה, כך 29 שנה, שטם מגיעה לאזכרה לזכרו. וגם ליד קבר דיזנגוף, ששוב אינו נפקד ע"י איש אחת לשנה, קראה לא מזמן, במלאות 50 למותו, קטע שכתב עצמו לפני מותו ומתאר את הלוויתו. "ואת זה קראתי גם בעירייה, בחודש מותו".

וכשהיא מדברת, נדמה, שהנה בתוך הזמן הקפוא, יעצור מזרחי את מכונית ראש העיר בסמטת פראג ויקח את אולגה ללשכה.

קהל בלוויית אסתר רוקח. תצלום: גדי דגון

הלוויתו ב־59'

גם בסתיו 1959, עמדו אנשים סביב קבר רוקח. הלוויה ממלכתית. הרבה יותר אנשים מאשר השבוע ליד קבר אלמנתו. פוליטיקאים כמו סרלין, ספיר ורבים אחרים שכבר הלכו לעולמם, חברי מפלגה, עובדי עירייה. אחיו הפרדסן אמר קדיש. העיתונים תיארו את ההלוויה של סגן יו"ר הכנסת ולא הוסיפו.

אבל, "העולם הזה", הילד הרע התקשורתי, כתב אחרי הטקס, כי "השבוע מלאה הארץ שמועות שפשטו מפה לאוזן, עברו כהרף עין ממקום למקום ומעיר לעיר. במרכזן עמדה תקרית מחפירה ומצערת, שקרתה בעת הלווייתו הממלכתית של סגן יו"ר הכנסת, ישראל רוקח המנוח".

העיתון תיאר את אלפי האבלים ברחוב, את הפוליטיקאים ויוסף ספיר, המועמד מס' 1 של הציונים הכלליים, עומד נבצר. ואז ליויה רוקח ניתקת ממשפחתה, ניגשת אליו וסוטרת על פניו.

"לא הבחנתי בכלום", מסר לעיתון ח"כ שעמד שם, "אבל, ראיתי פתאום ששני אנשים מובילים את ספיר, שהיה חיוור כסיד. חשבתי שהתרגש מקבורת חברו והרגיש ברע".

הסבר התקרית, כפי שהוא מובא בעיתון דאז, ארוך מדי, אבל עיקרו דברים שלא השתנו: מפלגתיות וסכסוכים קואליציוניים, לחצים דתיים ונישואים אזרחיים ומה קורה לאיש עקרונות במערכת פוליטית כמו זו שכבר נוצקה אז.

רוקח, שהתחיל כסגן ראש עיר, בשנות השלושים אצל דיזנגוף, היה לראש העיר ב־1936. מהנדס חשמל ממשפחה מקומית בעלת השפעה. 17 שנים היה ראש העיר, תמיד בחליפה, פניו חתומות, סנטרו כבד. כך צוייר בקריקטורות. לא לחץ ידיים. חתם בעצמו על כל צ'ק, צנטרליסט, שהרחיב את גבולות תל אביב.

כשקיבל הצעה להיות שר הפנים בממשלתו של בן גוריון, הלך על זה, ואולגה שטם, גם עכשיו, תגיד לי כי התנגדה ואמרה לרוקח שיאבד את שני העולמות, שישאר בלי העירייה ובלי הממשלה.

כשר פנים חילוני תמך בנישואים אזרחיים. ההצעה ממילא לא התקבלה אצל בן גוריון, אבל כשנסתיימה תקופת הממשלה, והוא רצה לחזור לעירייה, שנוהלה ע"י ממלא מקומו לבנון, פגש התנגדות דתית מוצקה. נחסם. נותר ללא העיר. ליבו נשבר שנים קודם מותו. במשפחה נצברה מרירות כלפי מפלגתו, כלפי ספיר ולבנון.

בתו עירי

רוקח התקשה לחיות בתל אביב ולראות מישהו אחר מנהל אותה. הוא חש בזמננו זהות ממש בינו לבין העיר. לבתו השניה, שנולדה ב־18', קרא עירי. "והשם הזה ליווה אותי כל החיים. הזיהוי של סיפור אבא והעיר. אתמול תשבנו פה, כשישבנו שבעה על אמא, כמה חבל שלא כתב יומן. לי אין תחושה ששכחו אותו".

– יש מקום בתל אביב שמזכיר לך אותו?

"אולי שדרות רוטשילד. טיול שבת שלנו".

– תמונה מאז

"כילדה, אני זוכרת טקסים כמו קבלת פנים לראש עיריית ניו יורק. או כשהביאו את עצמות הרצל, או הענקת אזרחות כבוד של העיר לבן גוריון. עמדתי שם".

כשמת, ב־59', נותרה פה אסתר רעייתו, אשה יפה וזקופה, לבושה כמו מדים בשמלות כחולות. כן יופיה, אנשים זוכרים את יופיה, סוג של אצילות. "החגיגה לראות אותה הולכת לקנות פירות".

כשנפטר רוקח היתה בת 49, צעירה ממנו ב־11 שנים. הבנות, הנסיכות התל אביביות המתוקות, פרחו מפה, כאילו נתפרק איזה חיבוק משפחתי, ולא שבו לתל אביב.

עירי נסעה לארה"ב, וכעבור זמן פגשה שם את ריצ'י, אמריקאי ממוצא איטלקי, איתו שבה לירושלים, שם הם חיים כיום. וליויה? ליויה נסעה לאיטליה, שם תחיה עד מותה, ב־1984.

עוד לפני כן, עת חי רוקח, כבר הרעיד אופייה הסוער את שלוות המשפחה, שנשמרה כל כך מחשיפת פרטיותה. הערצתה של ליויה אל בגין, שעות שבלתה בסלון ביתו, ברוזנבאום 1, כשדיבר עם אורחים, רומנים שניהלה, משיכתה לסמכות, עקרונותיה המוצקים.

כשנרפאה מחירות, הלכה לאגודת דנטה אליגיירי בתל אביב. למדה איטלקית והתאהבה בדמות גריבלדי. נישאה פעמיים פה. פעם לכץ מחירות. ופעם למדען ממכון ויצמן, התגרשה.

באיטליה עבדה כעיתונאית ישראלית, כתבת דבר וקול ישראל. כתבה שם את ספרה "לא בגטו של זהב", על תנועות המחאה האירופאיות.

הלכה על הכל עד הסוף, באותו להט ומסירות, שהיו בה תמיד. עזרה לפסל דני קרוון להצליח שם. התאהבה חזרה עם בוטיסה, בנו של המשורר הלאומי של סיציליה. מהימין פה נעה שם לשמאל, עד שהגיעה לקצה ממנו והלאה משתרעת התהום.

כששלחה יד בנפשה ב־84', כבר לא נותר דבר שקישר בינה לבין ישראל, לא רכוש, לא משפחה ולא ידידים. נקברה ברומא.

"בערה כמו פתיל", יגיד חבר ילדות. "פתיל שראשיתו בשדרות רוטשילד תל אביב, במקום בו חי ראש העיר רוקח, שבא מאוחר מדי הביתה וסגר מאחורי גבו את הדלת כדי להמשיך לעבוד".

ליד קבר אסתר רוקח, בטרומפלדור, ביום שלישי שבוע שעבר, הזיעו האנשים עד שחולצתם דבקה לעורם, כאילו להזכיר כמה חם המקום הזה בו ניסה רוקח להקים עיר חדשה ומסודרת, על פי עקרונות מינהל מודרנים.

צ'יץ' הניח את זר העירייה, ואחר כך הניחו המזכירה שטם וחברות אחרות זרים קטנים. פועלים ניקו את השביל ליד קברי הגלמודים. סדקים נבעו במצבות הבטון ואפילו בשיש דבק מעין קרום מלח דק. ■

אחר כך, נטלו האנשים סביב את הטוריות לשפוך חול על הקבר. ומראה הגברים האוחזים בטוריות, על גבעת חול בהיר, הזכיר בבת אחת צילום מראשית תל אביב, חולות ובנייה מהירה, שאינה מותירה דבר מן הישן. עוד רגע ואורחת גמלים היתה חוצה את האופק

חדש! טיפ עם מחדש כביסה
25000
עם מחדש כביסה,
אותה ולא תרצי לחזור לאבקה רגילה

מנדל ממליץ ומאשר

מנדל קפלן, "האיש החזק" של הסוכנות, מחולל מהפכה במוסד הציוני • המסר שלו: יעילות, שליטה ובקרה • אין פקיד בסוכנות שלא ירגיש בהבדל. הם כבר מתחילים להרגיש

חיים שיבי

מימין: ניסים זווילי, מנדל קפלן ושמחה דיניץ. הפיתרון הציוני שלו, חצי עליה, פיתרון לעשירים: בית בימין משה, ביונס בדרום אפריקה. תצלום: דן שמר

להקת "אורות השכונה" ריקדה בצל הגובלנים של שאגאל, ואחר כך נתנה ליהודים הטובים שישבו בסבלנות על כסאות מתקפלים את הצ'ופר שלהם, בצורת קטעי זמר ביידיש. "א־ביסעלע מאזעל", שרו בני השכונות כהי הבלורית והתואר, בפני באי מעמד הסיום של עצרת הסוכנות היהודית בטרקלין הכנסת – וזה עבר וסחט מיד צחקוקים של סיפוק ומחיאות כפיים. "אתם רואים", חיבר להם שמחה דיניץ בשורה ציונית עכשווית, "כשהסוכנות מחליטה לבצע – אין דבר העומד בפניה".

מנדל קפלן, יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית, קם לשאת דברים, וכמה מהליידים היותר קשישות שבקהל הקיצו באחת לצלילי המבטא הדרום אפריקני החריף, שמילא לפתע את הטרקלין. קפלן נאם והליידיס ראו ושמעו יהודי בעל הופעה, בעל הון – ובעל דעה.

קפלן הרעיף מחמאות על "ידידי סימקה דיניץ", וכולם ידעו שמנדל ו"סימקה" הם עכשיו שני הבוסים החדשים של הממסד הציוני. מול קהל של יהודים אמריקנים, קפלן השתדל יותר. קולו עלה וירד, הוא נופף בזרועותיו, הוא רצה לרכוש את האנשים באולם.

קפלן אמר: הסוכנות היא "גשר צר מאוד" בין העם היהודי לבין העם בישראל. צריך להרחיב את הגשר הזה. יש אחריות משותפת. לנו, ליהודי התפוצות, אין זכות בחירה ואין זכות לומר לישראלים כיצד יחליטו בנושאי ביטחון קיומיים. חוץ מזה – אנו זכאים למעורבות בכל. שותפות אמת.

■■■

מספר לא קטן של עסקנים בממסד הציוני הסגור מאחלים לעצמם זה מספר חודשים שותף מעורב פחות: מנדל ממליץ ומאשר. יותר מכך, מנדל פוסל מינויים. מנדל בודק את מצבת כלי הרכב (286). מנדל רוצה לדעת מי נוסע לאן ולכמה זמן. מנדל מכין לעסקונה המטיילת של הסוכנות חבילות תיור צנועות. מנדל עוד ישלח אותם לעשות פאנד רייזינג עם תקציב לינה שיספיק בקושי לאכסניית נוער. יהודימו היזהרו – מנדל מוריד מהג'ואיש אג'נסי הוטל את הכוכב החמישי!

אחרי השיחה, מנדל קפלן לוקח אותי ליציאה ועומד במסדרון המחבר, על התפר שבין שני הבניינים – זה של הסוכנות, שאותה הוא כובש עכשיו, וזה של קרן היסוד, אותה כבש בתפקידו האחרון. ההבדל ברור: המסדרון של קרן היסוד מבהיק בניקיונו, מואר היטב. המסדרון של הסוכנות מרופט, מוזנח. עכשיו קפלן יטפל גם במסדרון הזה. לפעמים, טיפול בהלם.

הוא עשיר מאוד. גם הקודמים לו בתפקיד יו"ר חבר הנאמנים היו אנשים בעלי הון. הם היו באים לכאן פעם, פעמיים, שלוש פעמים בשנה. יושבים ב"המלך דוד", נפגשים עם הצמרת, חוזרים למקום ממנו באו. מנדל קפלן הוא סיפור אחר. אין פקיד בסוכנות שלא ירגיש בהבדל. הם כבר מתחילים להרגיש.

"הבעיה עם קפלן", אמר לי בכיר אחר שהתחיל להרגיש ולא אהב את כל מה שהרגיש, "שהוא רואה את התנועה הציונית כחברת ענק, כקורפוריישן שצריך לנהלו ביעילות. תנועה אידיאולוגית פוליטית איננה יכולה תמיד להתנהל ביעילות של עולם העסקים. קפלן עוד צריך להבין את זה".

■■■

קפלן יודע שמדביקים לו תווית של ביצועיסט ציוני. התווית הזאת יכולה להפחיד מספר עסקנים מן השורה השניה והשלישית של המפלגות בארץ, לא את המוכילים ביהדות ארה"ב. קפלן יודע היטב שכדי להצליח הוא צריך לבנות את מעמדו גם פה, בירושלים וגם שם, בארה"ב.

לדיניץ יש קשרים טובים באמריקה. קפלן, דרום אפריקני ראשון בצמרת של הממסד הציוני, עושה אותם עכשיו. המסר שלו, על יעילות, על שליטה, על בקרה, מתקבל יפה מאוד. האמריקנים יודעים היטב, שאם לא היה לסוכנות מנדל קפלן צריך היה להמציא אותו.

לפעמים, קפלן מזכיר להם את טדי קולק לפני עשרים שנה. סוף סוף, בעל בית עם רזרבות של אנרגיה, ציוני המתגורר בירושלים 6 חודשים בשנה, אדם שהפך את פתרון הבעיה הידועה כסוכנות היהודית לאתגר אישי שלו. קפלן הביא לכאן עסקים, את רעייתו, את ילדיו – ואת נשמתו.

קפלן אומר לי: "אני ירושלמי". יש לו קבלות. קפלן טוען שאפשר להיות "ציוני טוב ועדיין להיות יעיל". גם על זה יש לו קבלות.

■■■

הוא דתי ולא איש "המזרחי", לאומי ולא תומך מוצהר של הליכוד, ליברל ולא שייך לליברלים, גם לא למערך. בשנים הבאות, קפלן יהיה נכס מחוזר של המפלגות הגדולות. עכשיו הוא מקפיד להקרין ריחוק מכל מה שריח מפלגות עולה ממנו. ידיעה בתקשורת לפיה הוא נמנה עם התורמים הכבדים לפוליטיקה הישראלית, הכעיסה אותו כמו היתה, לפחות, הוצאת דיבה.

קבלו את זה ממנו: מנדל קפלן לא תורם כספים למפלגות. מרכז הטניס בירושלים, כן. גן בוטני בירושלים, כן. חפירות ארכאולוגיות בעיר דוד, כן. קפלן מוכן להשקיע בעיר של טדי. קפלן, איש עסקים מובהק ומפוכח שכמותו, לא משקיע ראנד אחד במפלגות.

הנייר עם קורות החיים שלו מספר ש"מר מנדל קפלן מיוהנסבורג, דרום אפריקה, נבחר ליו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות באוקטובר 1987. הוא המנהיג היהודי הראשון שאינו אמריקני שנבחר לתפקיד זה. מר קפלן גדל בעיר קייפטאון, הוא בוגר האוניברסיטה של עיר זאת וזכה בתואר במשפטים. הוא גם בעל תואר מאסטר במנהל עסקים מטעם אוניברסיטת קולומביה בארה"ב בה זכה במילגת לימודים".

קפלן לא קיבל את המילגה שלו בגלל חסרון כיס. אני לוקח מהמזכירה שלו ספר עם עטיפה צבעונית ונייר משובח – "מהשטעטעל לעשיית פלדה" – וקורא הכל על הסאגה המשפחתית של האיש, שהפך תעשיין בינלאומי של פלדה וחוטי פלדה. יותר משזה ספר על עשיית כסף, זהו ספר על חיפוש שורשים. קפלן מונע על ידי דחף ברור של שיבה לשורשים, איתורם, הגדרתם.

שלוש משפחות, קפלן, בלוך וקושליק, היו חלק מתנועת הגירה מתמשכת מליטואניה לארץ החדשה, לדרום אפריקה. ב־1929, ייסדו המשפחות עסק קטן בפארו. מנדל קפלן מתעד באהבה את החממה היהודית שהצמיחה אימפריה של פלדה.

בסאגה הזאת, הציונות היא דחף שאינו בר כיבוש. קפלן יצק לעצמו זהות גאה וברורה. ירושלים היא חלק ממנה. הפיתרון הציוני שלו – חצי עליה – הוא פיתרון לעשירים: בית בימין משה, ביונס בדרום אפריקה. זאת פרשנות מגשימה הרבה יותר מן הפרשנות שנתנו לציונות של עצמם מנהיגים עשירים לא פחות. קפלן איננו ציוני של [illegible] בקיסריה או בר מצווה ליד הכותל. הוא [illegible]

■■■

יש איזון עדין בין מנדל קפלן, יו"ר [illegible] הנאמנים, לבין שמחה דיניץ, יו"ר ההנהלה. קפלן אומר שאינו עושה דבר וחצי דבר [illegible] להתייעץ תחילה עם שמחה. [illegible] אבל, הביצועיזם הציוני של קפלן [illegible] כוונות טובות ככל שיהיה, גושן להכניס [illegible] כל הסובבים אותו למגננה מתמדת.

המבחן הראשון היה פרשת מינויים [illegible] סוכנותיות. קפלן החליט, דיניץ [illegible] ששיתפו אותו. דיניץ עושה עכשיו [illegible] מתמשך לחזק את ההנהלה, לעצור [illegible] במספרן של ועדות הסוכנות, מעבר [illegible] ולהערכה ההדדית, האיזון בין [illegible] להפרות. קפלן עלול/ עשוי להוסיף [illegible] לשר החוץ של הסוכנות. את כל [illegible] יכול לבצע.

מאיר שטרית, הגזבר [illegible] בתמונה בהתלהבות של [illegible] את הצהרתו של שטרית [illegible] משאבים אל מעבר לקו [illegible] קלה" של איש חדש במערכת [illegible] שטרית, אחד שאוהבים לסלוח [illegible]

שטרית אינו מאושר מן [illegible] משיג עבור מימוש נכסיה [illegible] מכירת איזור נמל תל אביב [illegible] של שטרית לא תעשה [illegible] שטרית, זוכר יפה את הפגישה [illegible] עם מנדל קפלן, זאת היתה [illegible] ידידות נפלאה. גם המינוי [illegible] את חבר הנאמנים. בימים אלה [illegible] של מה בכך. שטרית יצבור ניסיון, ילמד את השטח. לפני כן לא נשמע הצהרות נוספות.

■■■

קפלן אומר שלא יתן לאיש בסוכנות להקיף את עצמו במינויים מטעם. לא מטעם עצמו, לא מטעם מפלגתו. כל מינוי טעון אישור. כל אדם חדש צריך להיות האיש הנכון לתפקיד. הפרשנות שלו לאמנה בין הסוכנות לממשלה הספיקה להרגיז את כל שרי הליברלים. עשרה ממועמדיהם לתפקיד ראש מחלקת עליית הנוער, לא הצליחו לעבור את מבחן קפלן.

רשימת האנשים שחבר הנאמנים בראשות קפלן לא חפץ ביקרם – בסוכנות – כוללת את גדעון גדות וחיים קופמן בליכוד ואת מוטה גור ונסים זווילי במערך. ה"לא" שלו מלמד שקפלן, על תקן של א־פוליטי, למד יפה מאוד את המשחק הפוליטי הישראלי.

ההצהרות שלו מלמדות שמנדל יודע עכשיו גם את המטבע הישראלי, המאפשר יצירת אמירות שאינן ליכוד ואינן מערך אבל הן עם ישראל חי. הוא לא רוצה לשמוע את המלה "שחיתות" בהקשר של הסוכנות היהודית ואנחנו משתמשים במקומה במינוח "אי יעילות כתום לב", הוא לא רוצה שיהודים מבחוץ יכתיבו לישראל את גבולותיה, אבל הוא מאשר את זכותם להתערב בכל מה שאיננו "ביטחון צר", כלומר, שאלות קיומיות מובהקות.

■■■

לקט משפטים מאפיינים, מנדל קפלן, שאלות השעה:

• "גם בעבר היו פסילות של מועמדים, אך איש לא ידע על כך. ראש הממשלה טילפן למקס פישר, הזה שמנו (שיחה קטנה), והכל נעשה בשקט. עכשיו תהליך ההסכמה – או אי ההסכמה – למועמדות, נעשה ציבורי ופתוח. קשה יותר – אך צודק יותר".

• "אני, יהודי שומר מצוות, נגד התיקון לחוק השבות. התיקון הזה איננו חשוב לבוחר הישראלי, אינו קריטי לעתידה של אף מפלגה בארץ, מדוע זה עולה בכנסת כל שישה חודשים? מפני שזה יבוא אמריקני, כמו שישראל ייבאה את הכהניזם שלא צמח כאן. ליכוד, תחיה, מורשה – אלה צמחו בארץ. הכהניזם יובא. גם את התיקון לחוק השבות ייבאו מברוקלין".

• "נעביר את המשרד הראשי לירושלים. נקטין את מספר המשרדים האזוריים מארבעה לשניים. זה של חיפה לצפת, זה של רחובות לבאר שבע. שני תחומים – צי כלי הרכב והנסיעות – יהיו בבדיקה מתמדת. כל נסיעה תדווח לחבר הנאמנים מראש כדי שניתן יהיה לנצל טוב יותר את הנוסע להסברה, לאיסוף כספים".

• "אי אפשר לקחת אשרה ישראלית בברית"ם רק כדי להפוך באמצעותה לפליט בארץ אחרת. האשרה הישראלית היא סמל נאה של עצמאות ישראל. היא צריכה להיות מנוצלת למטרות נסיעה לישראל בלבד".

• "אי סבלנות זו לקחת תעודת כשרות מבית כנסת רק מפני שהוא קונסרבטיבי. עשו את זה לבית הכנסת הקונסרבטיבי בירושלים. אני אדבר על זה עם הרב קוליץ, רבה של העיר. לא יתכן שישללו כשרות בגלל אופי המוסד, לא אופי הכשרות".

■■■

השרים הליברלים זועמים על קפלן, ויוזמת התקשורת, עקב פסילת מועמדיהם. אבל גדעון פת לא יגיד מלה רעה על מנדל קפלן. זה מה שהוא אמר – והכל לציטוט:

"יהודי מיוחד במינו, ציוני אמיתי. בניגוד לקבוצת העסקנים הישנים בחבר הנאמנים – קפלן אומר ועושה. יש לו השקעות בישראל, בירושלים ובאשדוד. יש לו חברת השקעות עם בנק דיסקונט. בית במשכנות שאננים. בת בישראל, בן בישראל, כל ארבעת ילדיו ספגו אהבת ישראל מקרוב".

– שיטות הבחירה? פסילת המועמדים?

"ישנם המאשימים אותו בנטילת סמכויות, ובכך שהוא עושה כבתוך שלו בסוכנות. מוסד שהיה תערובת של אי עשיית דבר מבחינות, מבנה מעוות ובזבזנות ללא גבול. אין ריק בטבע. קפלן נכנס לחלל שנוצר בו חוסר מנהיגות והוא מכניס סדר אמיתי".

– פסילת המועמדים?

"אני מתקומם נגד השיטה של בחירת המועמדים, לא כל הפסילות מוצדקות. אין אפילו פורום שבפניו ניתן לערער על החלטת חבר הנאמנים. אבל אינני מערער על סמכותו של קפלן לפסול. הוא פועל מתוקף הסכם שאושר על ידי הממשלה".

■■■

כשהיה בן 22, הגיע מנדל קפלן בפעם הראשונה לארץ המובטחת וכתב לאמו, כי בישראל יש בעיות למכביר והיהודי הישראלי הוא אדם השקוע בבעיותיו ובטרדותיו. קפלן, כבר אז, הבין כי הוא קולט מהר.

מלא, בעל עיניים כחולות שמסוגלות להפיק חום, שפתיים צרות שחותכות את המילים בתוקפנות, לכוח של איש שהוא גם חסיד של תנועה וגם חסיד של עצמו.

במשפחה של קפלן לא האמינו בתועלת של חשיפה עיתונאית. גם קפלן אינו מתראיין בהנאה. אבל הוא חושב שצריך. קפלן כבר כאן, חלק מאיתנו, חלק קבוע מאוד. ■

יש איזון עדין בינו לבין שמחה דיניץ, יו"ר ההנהלה. קפלן אומר שאינו עושה דבר וחצי דבר מבלי להתייעץ תחילה עם שמחה. אבל הביצועיזם הציוני שלו מכניס את כל הסובבים אותו למגננה מתמדת

עשיר מאוד, תעשיין בינלאומי של פלדה. דרום אפריקני הראשון בצמרת הסוכנות. האמריקנים יודעים היטב, שאם לא היה לסוכנות מנדל קפלן צריך היה להמציא אותו

„עד שאהיה זקנה, אמשיך לנסות לאמץ"

„אנחנו מבולבלים ושסועים. קשה לנו רגשית. ככל שחולפים הימים, אנחנו נקשרים אליהן יותר" • ענת טל־שיר אצל יוסף ומרים אלון, הזוג שאימץ תאומות ברזילאיות שהתגלו עיוורות וחירשות, ועכשיו מבקש להחזירן. הסיפור המלא

ענת טל־שיר

באביב 88', נחתו בישראל שני אנשים מאושרים. מרים ויוסף אלון, בני 40, שבו מברזיל עם תאומות שאימצו כחוק. זה היה לאחר שש שנות נישואין, במהלכן מוצו כל הדרכים הביולוגיות והבלתי קונבנציונליות, ועדיין נשאר הזוג חשוך ילדים. הפריית מבחנה, השתטחות על קברי צדיקים, טבעונות, חזרה בתשובה, מסז'ים של ישישות, שתיית שיקויים ומיני צמחים, רב שהציע דיאטת שום, וגיסה שהרתה כדי לתת להם תינוק.

החוק היבש חסם את האפשרות לאמץ ילד בישראל. בני הזוג אלון פתחו בהליכים לאימוץ ילד מרומניה, אבל הותשו על־ידי הביורוקרטיה. וכך, בפברואר השנה, כשברזיל מרקדת לצלילי הקרנבל, הגיעו לעיר בלם.

הם רצו לשוב לישראל עם שני תינוקות, בן ובת. אבל באותו בוקר, כשהובאו לפניהן התאומות הפגות, מיזעריות וחלושות, הצוות במוסד האימוץ 'סנטה קאזה' אמר שהן נפלאות וזקוקות רק למזון ולאהבה כדי להתחזק. את זה, אמרה מרים אלון, יש לנו בשפע. רופאה יהודיה הוזעקה על־ידי המאמצים כדי לעיין בתיקיהן הרפואיים ולערוך להן בדיקה שיגרתית לילודים. הרופאה קבעה שהתאומות בריאות לגמרי.

רק לפני כחודש, בבדיקות לפגים במרכז הארץ, אובחנו מומיהן. מזור ונהור חירשות. מזור עיוורת מלידה, נהור סובלת מליקויי ראיה חמורים בשתי עיניה.

פרשת תאומות ברזיל התפוצצה השבוע, כאשר פורסם שהאלונים מבקשים להחזירן למוסד בברזיל. פקיד בכיר במשרד החוץ הברזילאי, צוטט כמי שאמר שתינוקות אינם כמו סחורה פגומה שמחזירים לחנות.

■■■

נסענו למרכז כפרי נהורה בחבל לכיש. יוסי איש קבע בחיל האוויר, ומרים מרכזת פרוייקט 'אתגר' בלכיש.

בית אלון, אחד משורת בתים טרומיים בקצה הישוב. מאחורי הבית, השדות של מושב שחר. מול הבית, מוזדקרת מגלשת גליש־גלש כחולה של ילדי נהורה וקולות המולה וציחקוקי ילדים עולים מהבריכה. חדרן של התאומות, כמיקדש בוהק. יש בו את כל אבזרי התינוקות שניתן להעלות על הדעת: ממיתקן לטיהור מים ועד כילות נגד יתושים מעוטרות בסרטי משי ורודים.

בראשית אוגוסט, ימלאו להן שבעה חודשים. את יום הולדתן הראשון יחגגו, כנראה, במוסד האימוץ בברזיל, אצל משפחה מאמצת ישראלית, או במוסד כלשהו בארץ. בשעות הבוקר מטפלת בהן ז'נט, דודתה של מרים, אמא ל־11 ילדים. במחסן, מזוודה מלאה בגדים שרכשו עבורן בברזיל. רצינו שהן תהיינה מאושרות, כך מרים אלון, אבל הגורל רצה אחרת.

„נולדתי בקיץ 48' בג'רבה, תוניס. בגיל שנה עלינו לישראל, ועד שקיבלנו בית קטן במושב־תלמים, התגוררנו במעברה. זוג הורים ושמונה ילדים. הריצפה היתה כורכר, הצריף היה פח, העכברים חגגו. היינו הולכים ברגל לקיבוץ ברור־חיל (יוצאי ברזיל) הסמוך לבקש חלב ובגדים. גידלנו טבק. אבא היה עסקן ציבורי שהירבה בנסיעות בארץ, אמא עבדה במשק, הבנים עזרו בחקלאות והבנות בעבודות הבית.

„סיימתי סמינר למורים בירושלים. לימדתי באשקלון ובנגב, תמיד עבדתי עם ילדים: בבתי ספר, בקייטנות, בחו"ל. שנים ריכזתי את הטיפול במניעת נשירת תלמידים מבית הספר בחבל לכיש. בגלל שצמחתי מאפס, היתה לי מוטיבציה ואנרגיה עצומה. תלמידים שברחו מהכית, קיבלו מיקלט בביתי, אבל החזרתי אותם למסלול.

„בגיל 30 פלוס, החלטתי לנסוע לשנה לארה"ב. הייתי בודדה ומסוגרת, אבל כעבור זמן למדתי אנגלית, מצאתי דירה וטיפלתי בכבתם של ישראלים בניו־יורק. ידיד היה אמור לקחת אותי למסיבת יום העצמאות של ישראלים במנהטן. פתאום צילצל, אמר שלא יוכל להגיע, אבל חבר שלו התנדב ללוות אותי. כך היכרתי את יוסי, ומאותו רגע לא נפרדנו. הוא היה בשליחות התעשייה האווירית בהונדורס ועצר לטייל בניו־יורק.

■■■

„נישאנו בגיל 33. כל־כך רציתי ילד, אבל יוסי אמר שנחכה עד שנגיע לישראל. במאמצי

הלכנו לבדיקות רפואיות, ושם התחוור שיש לנו בעיית פוריות שדורשת טיפול. הלכנו לרופאים הטובים ביותר בניו־יורק, ובספטמבר 83' שבנו לארץ והתחלנו במסע היסורים.

„נדדנו בין 3 בתי חולים. עברתי סידרת ניתוחים. טופלתי בפרגונל להגברת הביוץ. אחרי שנתיים, אמרו הרופאים שלא יהיו לנו ילדים. פנינו לשירות למען הילד, לקבלת תינוק לאימוץ. התברר שעברתי בכמה חודשים את גיל 35, הגיל שבו אשה יכולה להירשם לאימוץ.

„אבל אני, מטבעי, לוחמת וגם קצת חולמת. היה לי קשה לחשוב שלא יהיו לי ילדים. אני, שבאתי ממשפחה מרובת ילדים וכל חיי עבדתי עם ילדים. ימים תמימים בכיתי, הייתי היסטרית. כל הזמן המשכתי לעבור ולנסוע למרכז הארץ לטיפולים. ועדה רפואית ישבה מולי באחד הבקרים הנוראים, והודיעה לי שעברתי את הגיל להפריית מבחנה.

„אמרו שברעננה יש רב שעושה נפלאות לפוריות. אני, תוניסאית מבית דתי, ויוסי, פולני מבית חילוני. אבל הוא ראה את המצוקה שלי. הרב נתן לנו דיאטה שמבוססת על שום ובירה וכמה תבלינים מיוחדים. ארבעה חודשים כירסמנו שום, עד שנואשנו. בט"ו באב, חג האהבה, נסענו לקבר רבי שמעון בר־יוחאי במירון. זה היה כל־כך רחוק מיוסי, אבל היינו לכודים בכמיהה לילד.

„בצפת, טבלנו במיקווה של האר"י הקדוש, שכל מי שטובל בו, לפי האגדה, מתגשמות משאלות ליבו. שבע פעמים, שבעה ימים, טבלנו במי מעיין צוננים, באחת אחר חצות, כשעמק קברי הצדיקים מואר באור הירח. בסוכות היינו בסמינר ליהדות, יוסי ואני חזרנו בתשובה. יוסי חובש כיפה ומתפלל, אני הולכת בכיסוי ראש, שומרת שבת, כשרות וטהרה.

■■■

„לקרובי משפחה רחוקים שלנו מצפון הארץ היה ילד בן שנה. הם היו חולים ורצו למסור לנו אותו לאימוץ. אבל אנשי מקצוע אמרו שקירבת המשפחה אינה לטובת הילד, כי תיווצר אצלו זהות הורים כפולה. לבסוף, הוא נמסר לאימוץ משפחה זרה, ואנחנו נותרנו בודדים וחסרי אונים.

„ואז, בסתיו 87', הגעתי לרופא פרטי, מלך המבחנות. חמש מתוך שש הביציות שהוצאו ממני, הופרו. השלוש שהוחדרו, לא נקלטו ברחמי. השתיים הנוספות הוקפאו. אמרו לנו, מה אתם עושים שמיניות באוויר, תאמצו ילד מארץ זרה. אנחנו ישרים, תמימים, לא יודעים אפילו להסתבך. יוסי לא רצה לשמוע על ברזיל.

„וכך הגענו לפרק הטבעוני שלנו. היינו אצל חולת סרטן שהחלימה. למשך שבעה חודשים היא שינתה את אורח חייה והפכנו לטבעונים קנאים. אם היא נרפאה מסרטן, אמרנו לעצמנו, אז גם אנחנו נבריא את הפגמים בגופנו ונוכל להרות. אחר כך, מצאנו את עצמנו בבאר־שבע, אצל זקנה שהישקתה אותנו במשקה צמחים לפוריות. והגענו גם לישישה תימניה מאשקלון, שעיסתה את אזור הבטן והחלציים שלנו.

„בינתיים, השירות למען הילד הציע לנו לאמץ ילד בגילאי שנתיים עד ארבע, או תינוק פגום. לא הסכמתי. רציתי לחוות את הגידול מראשיתו.

„מישהו סיפר לנו על 'האופציה הרומנית'. אימוץ תינוק מרומניה. עשו לנו מיבדקים פסיכוטכניים וביקור בית של עובדת סוציאלית וסידרנו את כל המיסמכים הדרושים באמצעות עו"ד שמתאם בין הישראלים לרשויות ברומניה. באוגוסט אשתקד, צילצל ואמר: יש לי תינוק בשבילכם. אבל זה היה בדיוק אחרי שפגשנו זוג ישראלי שטס לרומניה, הגיע ברכבת לילה לבית תינוקות באיזה חור נידח, בחרו תינוקת, ועד היום (עברה שנה) לא תם ההליך החוקי של האימוץ והתינוקת עדיין ברומניה.

„ראינו בזה עיכוב משמיים. ירדנו מהאופציה הרומנית וכפרה על האלף דולר שהלכו על המיסמכים, גם הפריית המבחנה השניה, בינואר 88', נכשלה. נמשך המירוץ אחר הזמן. אני רודפת אחרי הגיל שלי.

„הגיע מכתב מתושבת נהורה, שליחת הסוכנות בעיר בלם בברזיל. הקץ ליסורים שלכם, כתבה, בואו לברזיל ותאמצו ילד בהליך חוקי וכשר, ללא תשלום. תוך שבוע השגנו את כל הניירת והתרגומים לפורטוגזית ושלחנו את המסמכים לברזיל. החלטנו לנסוע לשם. לפני כן, הלכנו לרופא ילדים לשאול בעצתו כדי לדעת איך לא ליפול בפח בברזיל. הוא הינחה אותנו על מה צריך להסתכל אצל התינוק, אבל לא הזהיר אותנו שפגים שייכים לקבוצת סיכון בקרב תינוקות. מה ידעתי על פגים, שהם גדלים יפה ושמשה רבנו היה פג.

■■■

„בחלק מכספי ההלוואה שלקחנו לבניית בית חדש במושב, השתמשנו למימון הנסיעה לברזיל. השלד עמד מוכן, אבל חשבנו שהבניה תחכה, כי בית בלי אושר לא שווה כלום. נסענו לקבל את ברכתו של הרב עובדיה יוסף, שגם צייד אותנו בשמות אנשי הקהילה היהודית בברזיל. נסענו לסוף העולם. הגענו לקהילה היהודית בבלם, שם הופתענו למצוא כ־250 משפחות יוצאות מארוקו, מקווה ומזון כשר. החלומות התערבבו בחרדות: איזה ילד נקבל, איך נדע לטפל בו, האם המסע הזה לקו המשווה יגמר טוב.

„ידענו שנשהה בבלם כ־50 יום, לכן שכרנו דירה. עובדת סוציאלית ביקרה בדירה ופסיכולוג ראיין אותנו. חשבתי שמשפחה עם ילד אחד איננה תא משפחתי שלם. אנחנו לא צעירים, וההוצאות כל־כך גדולות, אז כדאי שניים בבת אחת. אבל זה, כנראה, העונש שלי, שאני כל־כך הגיונית ומחושבת. יוסי דווקא רצה להתחיל עם ילד אחד.

„נסענו למוסד ילדים נטושים 'סנטה קאזה'. הביאו לנו כמה תינוקות. היה אחד משגע, בן 4 חודשים, כל־כך רציתי אותו. אפילו נתתי לו שם, חגי. אמרו לנו, שבזמן הלידה, לא הגיע חמצן למוח ויש סכנת פיגור או אפילפסיה. שאלתי אם ניתן לקחת אותו לניסיון. נאמר לי שזה בלתי אפשרי, מפני שאם נחזיר אותו, יסבול התינוק מהנטישה.

„הראו לנו תינוקת יפהפיה, יוסי היה מוקסם ממנה. סיפרו לנו שאמא שלה חולת נפש, ויש סבירות גבוהה שגם התינוקת לא תהיה בריאה בנפשה. חזרנו לשם כעבור יומיים. הראו לנו תאומות פגות, כאלה קטנות, עם עור שקוף, ממש פחדתי להזיק אותן. אחת שקלה 1600 גרם, השניה 1700 גרם. הרופאה היהודיה אמרה שהן בסדר גמור, לאחר שעיינה במסמכי השיחרור שלהן מבית החולים. צוות המוסד אמר שהן זקוקות רק למזון טוב ולאהבה כדי שתתחזקנה ותגדלנה. אם לא תיקחי אותן, אמרו לי, תיאלצי להמתין חודשיים־שלושה עד שיגיע מלאי חדש של תינוקות.

„לא היו לנו זמן ומשאבים. היינו אובדי עצות. טילפנתי לאמי ולחמותי כדי לקבל את ברכתן. הזמן אץ ורציתי כבר להיות אמא.

באותו יום, יוסי ואני היינו בצום תענית אסתר. מיד נתתי להן שמות: מזור ונהור. למחרת, פורים, הבאנו אותן לדירה בבלם והתחלנו לגדלן.

■■■

„בלילות הראשונים בבלם לא עצמנו עין. הן ישנו שעות ארוכות, עד שהבנו שצריך להעיר אותן ולהזין אותן טיפות חלב במולק. כל שעתיים קמנו להאכיל אותן. אלה היו ימים קשים ומאושרים. הקטנה סירבה לינוק מבקבוק. זכרתי מבית אמי שתינוק מוכרח לאכול ויהי מה. עד שפתאום, השתכנעה והתחילה למצוץ. אושר גדול הציף אותי.

„כל פיהוק וכל מציצה שלהן, היתה עבורנו חגיגה. היינו מלאי התפעלות מהיצירות המופלאות האלה. לכל רחש שלהן, זינקנו שנינו. לא נתנו להן צ'אנס לבכות. ציוד קטן, והאוכל מוכן בבקבוקים סטריליים. הן שתו רק מים מינרליים רתוחים, וקילחנו אותן במים מינרליים מחוממים.

„הן עלו במשקל בקצב מעורר התפעלות. צוות המוסד היה מלא מחמאות. כל תלאותינו ותסכולינו התפוגגו. הבחנתי שכשאני מאכילה את מזור בבקבוק, היא לא מביטה בי. נהור, לעומתה, הסתכלה עלי. חשבתי שאולי אחת חברותית ופתוחה כמוני, והשניה סגורה כמו יוסי. במוסד אמרו לי: לא כל האצבעות שוות. שוכנעתי וחדלתי לשאול.

„גרנו באזור סואן מאוד בבלם, מרכז העיר, שאון משאיות ואופנועים כל היום והלילה. חשבתי ביני לביני, איך זה שהן לא מתעוררות מהרעש, הרי אומרים שתינוקות זקוקים לשקט. רק היום אני מבינה שהן בכלל לא שמעו. את כל התהיות הדחקתי. לא נתתי לשאלות המציקות לקלקל את אושרינו.

■■■

„כעבור שבעה שבועות, הבאנו אותן לישראל. את הדירה בבלם על כל הציוד השארנו לזוג חרדי שהגיע מהארץ, ממש כשעמדנו לעזוב עם התאומות. קרו לנו כמה ניסים במסע הממושך מסן פאולו, לריו, לאמסטרדם ולתל־אביב, וחשבנו שהכל איתותים משמיים, שמעתה ואילך נדע רק אושר. איזו קבלת פנים עשו לנו בשדה התעופה. כל המשפחה הגיעה במיניבוס. בבית היתה שמחה גדולה, שמפניה, בלונים צבעוניים, שוקולדים ועוגות.

„אומרים שמשפחות מסורתיות מסתייגות מאימוץ, אבל הורי תמכו בי כל הזמן. את 'חופשת הלידה' אחרי שהגענו מברזיל עשיתי בבית אמי. כמה אהבה את התאומות, שרה להן וטיפלה בהן כאילו היתה סבתן הביולוגית. כל המשפחה היתה מאושרת כי כולם עברו איתנו את התלאות. בעיקר שמחו אחי וגיסתי, שפעמיים ביקשו לעשות לנו ילד. אחרי שנכשלנו בדרכים הרפואיות והתמהוניות, גיסתי הרתה והודיעה שזה יהיה התינוק שלנו. זו היתה 'האופציה המשפחתית'. נולדה לה בת ואנחנו נתקפנו בהלה מהרעיון המשונה וויתרנו.

„קודם כל, רצינו לגייר את התאומות. דחינו את המסיבה לכבודן עד שתגויירנה ועד שיסתיימו הבדיקות הרפואיות. הרב המגייר דרש לראות את תעודת הנישואין שלנו. אבל, משום מה, לא מצאנו אותה. ביקשנו שישלחו לנו מבית הכנסת בניו יורק תעודה שנישאנו שם. זה עדיין לא הגיע. בטח עיכוב משמיים.

„בשבוע הראשון בארץ הלכנו למומחה פגים שידריך אותנו בהזנה נכונה. לרגע לא חשבנו שנתבשר ששתיהן בעלות מומים.

„המומים אובחנו בהדרגה. כשנודע שמזור עיוורת, אמרנו: לא נורא, נתגבר, נעבור לגור בירושלים, ניתן לה חיים טובים. אחרי בדיקות מקיפות התברר ששתיהן חירשות, אחת עיוורת והשניה סובלת מליקויי ראיה חמורים. זו היתה מהלומה קשה.

„גם אילו היו בנותינו הביולוגיות, לא היינו מסוגלים לטפל בהן. גם אז, היינו מוסרים אותן למוסד או לאימוץ. צילצלנו למוסד האימוץ בברזיל. המנהלת הגיבה בחריפות. 'מה פתאום אתם רוצים להחזיר?' תהליך החזרתן יארך חודשים אחדים ונצטרך לשהות בברזיל. אנחנו מבולבלים ושסועים. קשה לנו רגשית. ככל שחולפים הימים אנחנו נקשרים אליהן יותר. נהור כבר מחייכת.

„מזור, שאינה שומעת ואינה רואה, גם לא תדבר. איך תחצה כביש כשתגדל? ואנחנו, כבר נזדקן כשהן תגדלנה, איך נוכל לטפל בהן? אם היינו מחזיקים בהן, זה היה מביא לפירוק התא המשפחתי הדל שלנו. יש משפחות מעטות שיש להן כוחות ומשאבים לעזור לילדים פגועי גורל. פנינו למשרד הרווחה, למשרד החוץ, לסוכנות היהודית ולאישים שונים לגיוס כסף להחזרתן.

„עכשיו אנחנו מתכוננים לנסיעה לברזיל. מי ברור לנו שתהליך אימוצן בארץ יארך [illegible] רב מדי. אני רוצה לנסות לאמץ שוב. אבל אנחנו מלאי חששות. לחיות בלי ילד זה כמו למות. זה לא חיים. עד שאהיה זקנה בלה אמשיך לנסות להרות או לאמץ, ככל שנוכל לעמוד בזה. תינוק מברזיל, אם נוודא שהוא בריא, אני ארצה לאמץ אותו. נרמז לנו שגם ילד בגילאי שנתיים־ארבע אולי לא [illegible]. האם בגלל שנסענו לקצה העולם, אומנם ונכשלנו אנחנו לא ראויים לקבל ילד?"

■■■

גם עכשיו, אחרי פרשת [illegible] הילד שסבל מפגיעה מוחית קשה [illegible] לברזיל והתאומות הפגועות, גם עכשיו [illegible] אלון לא תוותר. לפעמים טורדת [illegible] המחשבה על הוריהן הביולוגיים של [illegible] מי היתה האמא שילדה ונטשה [illegible] בת 21, בהירת פנים וכהת שיער [illegible] אומרת אלון למזור, כמה טוב [illegible] בריאה לגמרי.

הזוג החרדי שהתמקם בדירה בבלם [illegible] לשוב עתה ארצה עם שני תינוקות [illegible] את הדירה וציוד התינוקות שהאלונים [illegible] שיאלצו לשהות בה שבועות רבים. [illegible] מרים, עומדת ללדת תינוק בעוד [illegible] היא ובעלה עומדים על כך שאחרי [illegible] הנפש בפרשת התאומות, ימסרו את [illegible] למרים וליוסי. לפני ימים אחדים [illegible] מרים ויוסי שלא יוכלו לקבל את [illegible]

נראה שעוד צפויים להם ימים קשים [illegible] יעמדו במרכז הליך משפטי בברזיל [illegible] תקדים, ושבמרכזו תעמוד שאלת [illegible] האימוץ. עיתוני ברזיל מרווחים [illegible] פרשת התאומות בהרחבה. האלונים [illegible] לסיים בניית הבית החדש. [illegible] מהבית הזה, אומרת אלון, אולי [illegible] מקולל. ■

יוסף ומרים אלון עם התאומות. „גם אילו היו בנותינו הביולוגיות, לא היינו מסוגלים לטפל בהן". תצלומים: מיכל רותם

איציק יושע

„גבירותי ורבותי, השחקן נתן רטנר חולה הערב, ולכן לא יוכל להופיע. יחליף אותו השחקן אבי קושניר. את קושניר יחליף רוברט רדפורד. אנחנו מבקשים לא לצלם בזמן ההופעה. סליחה, השחקן נתן דטנר הגיע. ההופעה תתקיים כמתוכנן. תודה. רוברט, יו קאן גו הום".

„(באנגלית) מה זאת אומרת? בשביל זה עשיתי את כל הדרך מהוליווד? שיט"

„יאללה תתחפף"

זה המוטו. כך, בשיחת כרוז, מאחורי הקלעים, מהדהדת באולם, תיפתח החל מהשבוע הבא תוכנית הבידור החדשה של „הבטלנים". מצחיקנים, עם הומור מטורף, עד כמה שכל המשפחה מסוגלת לעכל. המשפט האחרון אולי היה נכון גם לפני יותר מ־25, שהיה צורך להציג את הגשש החיוור.

הבטלנים אולי לא ממהרים להצהיר כוונות השתלטות על המשבצת בה שולטים הגששים בלי ערעור. עם זה, לא בלתי הגיוני לדבר על זווית חדשה ומרעננת בבידור הישראלי. עם כל הזהירות הנדרשת כשמדובר במופע שעוד לא קיבל את התעודה מקונה הכרטיס הראשון, כשההיסטוריה תידרש לתופעות בולטות, למגמות ותמורות בהומור של סוף שנות ה־80 בישראל – הבטלנים יסמנו ראש פרק.

בינתיים, הם פשוט הולכים להצחיק אתכם. ובגדול. מיקי גורביץ', בימאי. דניאל לפין כותב מערכונים. גם השירים באים מהטובים: יוני רכטר, יהודה פוליקר, אלון אולארצ'יק, עלי מוהר, קובי אשרת וכמותם.

השבוע, בעצם, הבטלנים מקיימים הבטחה, חיובית, על הפרופורציות הנכונות אליהם הובילו את התורות והסמרטוטיות. הארץ חגגה סביבם. מוזיקי לכת דיברו על גל חדש בבידור הישראלי.

רטנר וקושניר, בלי שהתכוונו, הפכו לצמד הבטלנים. השיר נתן להם את השם. פתאום הם גם זמרים. לוח הזמנים השתבש. הם יצאו לאירוויזיון בבריסל. המקום השמיני בתחרות האירופית, בדרך כלל לא מושך אליו הצעות מסחריות. אצל הבטלנים הסתמן קצה הפתעה.

האמרגן שלהם, יהודה טלית, עדיין מציג בגאווה טלקסים שזרמו אליו שבועות אחרי התחרות בבריסל. מקום ראשון במצעד הפזמונים באיסלנד, מקום גבוה במצעד הדני. בסקנדינביה הקליטו גרסאות מקומיות ל„הופה הולה". הבטלנים יצאו [illegible] כאיסלנד. „היו ימים," [illegible] שוזכרית ס.בי.אס היתה [illegible] ומי מאסיבי. היתה תחושה [illegible] שריפה. היתה חסרה [illegible] צחה.

[illegible] העסק באירופה גווע [illegible] אף פעם לא תדע למה קורה מה. [illegible] קושניר חזרו לארץ. השיבושים בלוח הזמנים לתוכנית הבידור שלהם נמשכו. הם השלימו את ה[illegible]התחייבויות ב„אילוף הסוררת" בבאר שבע: גשו לצילומי „עבודה בעיניים", סרט המתיחות שסגר קופות.

טלית מוכן לומר, כמעט חצי מיליון צופים. שותפיו מאולפני ג.ג. מצטנעים עם גירסה של למעלה מ־300 אלף. האמת, ניתן להניח, איפשהו בדרך ביניהם. כך או כך, הבטלנים הפכו לגורם בולט בתחום. התרגום המסחרי לעובדה הזאת, בא בצורת פניות של מפרסמים. חברה לשירותי כוח אדם היתה משוכנעת שאם ירדנה טובה לבנק, הבטלנים טובים בשבילה. הקמפיין עבד.

■■■

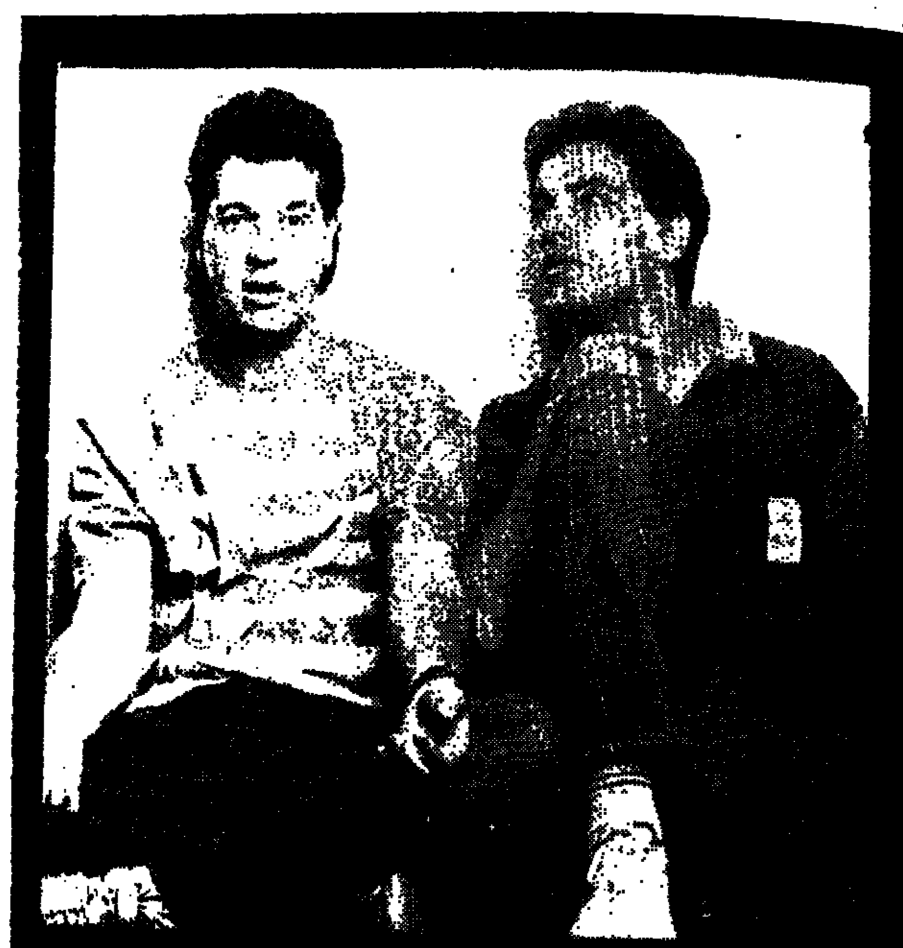

על הגל הגס

הבטלנים יוצאים בשבוע הבא עם התוכנית החדשה שלהם ● 100 אלף דולר השקעה. כמעט 30 אחוז מעל הסטנדרט במופעים מהסוג הזה ● הבטלנים שותפים

שנולדה לפני כמעט שנתיים, בשידור חי, באולם הסינרמה בתל־אביב, בתחרות הקדם אירוויזיון 87'. לבימה הם עלו אז כדטנר וקושניר. שני שחקני תיאטרון מוצלחים שהתכוונו להתחבר לצורך עניין חדש.

נתן דטנר, אחרי תפקידים לא מעטים בתיאטרון באר שבע; היה בשביל הילדים „החתול שמיל". קושניר עוד נישא על כנפי ההצלחה חסרת התקדים של „כולם היו בני חוץ מנעמי", הצגת סוף שנה של תלמידי בית הספר למשחק של ניסן נתיב. הצגה שתוכננו לה, במקרה הטוב, שלוש הרמות מסך לפני חברים ומקורבים והפכה להצלחה מסחרית מסחררת: 400 פעם בכל פינה בארץ.

■■■

אף אחד לא הבין, אז בסינרמה, מה הם חיפשו על בימה אחת, שמימינם אורנה ומשה דץ, משמאלם אילנה אביטל ולפניהם ירון חרדי. גם הם. הם רק ידעו שהם עומדים לצאת בתוכנית בידור חדשה. ההופעה בתחרות שירי הלבש וורוק, היתה רק סעיף אחר בתיכנון החשיפה התקשורתית לקראת התוכנית החדשה. שום נזק לא יכול להיגרם מארבע דקות מסך בתוכנית עם אחוזי צפייה גבוהים.

הבימאי מיכה לבינסון עיצב עבורם את הגימיק שעבד טוב והביא להם את המקום הראשון בתחרות. הם עלו לבימה על תקן האתנחתא הקומית של הפארסה הטלוויזיונית המצועצעת. מה שהגשש החיוור עשו ב־1970, לפסטיבל הזמר והפזמון המאופק, עם „מים לדוד המלך". הגששים הופיעו בחצאיות קצרצרות, שחשפו את איבריהם הארווים בכל הרמת יד מכוונת, עם זרים לראשיהם, ומאוד מאוד הצחיקו. דטנר וקושניר, בחליפות ומשקפי האחים בלוז, גם ניצחו. כשזכו במקום הראשון עם „שיר הבטלנים" של [illegible] לסקוב, הם יצרו את ההבטחה.

עם זכייתם המפתיעה דיברו על טלטלה

בשבוע הבא, כמעט שנתיים אחרי לוח הזמנים המקורי, אחרי הבנייה ההדרגתית של השניים כזוג, הם מגישים את השטר. לא קל. אפילו שם המופע מנגן על הבטחהו פשוט „הבטלנים בתוכניתם". התוכנית ההיא, שהתמהמהה. טלית מדבר על הפקת יוקרה. בין 80 ל־100 אלף דולר השקעה. כמעט 30 אחוז מעל הסטנדרט במופעים מהסוג הזה. הבטלנים שותפים.

– אתם לא מרגישים שהחמצתם את מומנטום ההיסטריה שהיתה סביבכם אחרי האירוויזיון?

קושניר: „לא יודע. אם למחרת האירוויזיון היתה לנו כבר הפקה מוכנה, אני מניח שהיינו הולכים על הצלחה בטוחה יותר. אבל המציאות היתה שלא היתה לנו תוכנית מוכנה ולעשות משהו מהיר, בלי הכנה, רק כדי לתפוס את גל ההיסטריה, יכלה להיות טעות נוראית".

דטנר: „זה היה לשקר ולא יכול היה לצאת טוב. היום יש לנו בכל זאת איזה רקורד משותף. הסרט, הפרסומות".

בלי המומנטום וגם בלי מיכה לבינסון הם יוצאים לדרך. מיקי גורביץ' הוא הבימאי. רק חיטוט מיותר יחשוף אולי הרגשות לא נעימות. גורביץ': „אל תשאל אותי על מיכה. תשאל את דטנר וקושניר". כרגע ניתן להסתפק בהצהרה הכללית של הבטלנים: „לא יכולנו להחזיק אותו בכוננות כל הזמן. הרי התוכניות שלנו השתבשו מרגע שזכינו. בינתיים היו לו התחייבויות אחרות. יש לנו הרבה צער שלא הסתדר לנו להמשיך יחד, אחרי הכל הוא הצית את להבת הבטלנים".

את דניאל לפין הביא קושניר. כשקושניר היה בלהקת חיל האוויר, לפין היה חבר באחד מצוותי [illegible]. היתה היכרות. עם מיקי גורביץ', עשו את „כולם היו בני חוץ מנעמי". אחרי ההצלחה הזאת, אחרי „הבית ברחוב שינקין", לפין נכנס במהירות לגלריה דלת האוכלוסין של הכותבים המוכשרים בבידור שהוא לא תיאטרון.

גורביץ' הביא את התעודות הטובות מהתיאטרון הרפרטוארי. „גן ריקי", בהבימה, התעודה האוורונה שלו. עכשיו, עם דטנר, הפכו לרביעייה יוצרת. גם לפין מדבר על משהו חדש. „אנחנו לא רוצים לעשות גשש חדש. אין לנו צורך לעשות כמו. אני, בשביל הבטלנים, לא מה שנסים אלוני היה לגששים, כשהביא להם את השפה או שייקה אופיר שהלביש אותם בחליפות. בחיים אני לא אגיד שאני עושה גשש חדש. באמת, זה משהו אחר, עם הרבה תנועה, במערכונים, בשירים. מילת המפתח היא חופש וכיף".

– מה שאין בגששים?

„לא. כי הסינתזה של ארבעתנו היא הדבר האחר ולא כי הגששים, חס וחלילה, נמאסו. אין לי כותב, ולכולנו, צורך לחזור על מה שכבר נעשה. בגלל זה גם קשה לי לדבר במרוייק על מה זה כן הולך להיות. התוכנית עוד לא עמדה במבחן הקהל, לכן גם אין מה לדבר על עתיד רחוק. זה כמו לשאול רץ מרתון בקילומטר ה־30, אם הוא יעשה עוד אחד".

גם דטנר וקושניר נזהרים מפני היומרה.

קושניר: „אנחנו אומרים משהו אחר כי יש פה הומור אחר. מה ששונה בהצחקות שלנו, זה שגם המעברים הם חלק מההומור. שאל אותי נהג מונית, אז מה תהיו גשש חדש. אז כמו הגשש אין ולא יהיה. הגשש החיוור זה מעל לכל".

דטנר: „כשישבנו על התוכנית בהתחלה, שאלנו את עצמנו על מה אנחנו נלחמים? למה קהל צריך לבוא לראות אותנו. וזה קשה כמו כמו להסביר בדיחה. אז יש תשובה אפשרית: אנחנו מנסים לעשות מופע, בו לשם שינוי, עומדים שני קומיקאים, שהם שחקנים שגם שרים. והשירים לא נועדו לתת הנוחה. הם סיפור בפני עצמו. הקצב מטורף. יש פה סיכון כי אנחנו הולכים עם משהו שאנחנו מאוד אוהבים, אבל בכלל שהוא חדש. לפחות לנו נראה כך. הסיכון שהקהל לא יאהב את זה הוא גבוה. זה הימור נועז".

– התוכנית שלכם היא המשך ל„כולם היו בני חוץ מנעמי"?

קושניר: „לבד מהעובדה שהבימאי וכותב מערכונים באו משם אין המשך ישיר".

דטנר: „ההמשך הוא ברוח התזזית. הקהל, בלי שהוא שם לב, יהיה מעורב במה שנעשה על הבימה לא מהזווית המרווחת של הכסא, אלא מקצה המושב".

■■■

אחד המערכונים היותר משעשעים בערב, עדיין לא גמור, הוא על אמא פולניה, מכרסת כמובן, ובנה הרכרוכי. שרוצה להתחתן עם צעירה צפון תל אביבית שמדברת עם הרבה כזה וכאילו וככיף מאוד רוחנית שכותבת שירה וממריאה על ענני השיר.

קושניר הוא האמא, פאה בלונדינית עם כל הקומפלט. דטנר הוא הבן, ובמעבר זהיר בהמשך הופך להיות הצעירה. הפתיחה: האמא בבוידם, הבן למטה. הדיאלוג, במבטאים המתאימים, הולך ככה:

– אמא, אמא, נו די כבר תרדי מהבוידם.
– נאתק, אני לא אירד.
– אמא, אני מבקש סתורר. אני רוצה שתרדי.
– אין על מה לדבר.
– אבל אמא!
– אני לא אמא שלך יותר. בן שעוזב את אמא שלו זה כבר לא בן.
– לא יעזור לך, אמא. אני החלטתי סופית ואני הולך להתחתן.
– ואני החלטתי סופית, אני ימות לי בשקט בבוידם.
– אמא אני כבר לא ילד.
– אתה כן ילד.
– 34 זה כבר לא ילד.
– 34 זה לא ילד ואני נשארת בבוידם.
– אנחנו מתאהבים
(קול פלוץ מהבוידם)
– מה זה?
– מה ששמעת.
– אמא היא צריכה להגיע כל רגע. אני רוצה שתכירי אותה.
– היא יכולה לחרוץ לי בתחת.
– אמא היא בחורה עדינה.
– קרייזה הבן של פסיה בוחו לאמא שלו היישר בוכרת של יקבב.
– יש לה לב זהב.
– הבן של ברונקה סידר לאמא שלו שבוע בקריה של שש במעלה של חמישה.
– היא מבשלת נהדר.
– הבן שלי שולח אותי לטיול בבוידם.
– אבא שלה מיליונר!
– רגע נאתק, אני מייד יורדת... מה אמרת על אבא שלה?
– הוא מיליונר. יש לו מפעל לוונטילים.
– מתי אמרת החתונה?
– כשיהיה לנו מספיק כסף.
– לא אמרת שאבא שלה מיליונר ונטילים?
– ההורים שלה גרושים. היא לא ראתה את אבא שלה כבר שנים. גרוש הוא לא נותן לה.
– להתראות נאתק, אני [illegible].
– לאן?
– לבוידם.
– אמא! אם היא לא תמצא חן בעינייך לא אתחתן איתה.
– תגיד לי נאתק רק דבר אחד. היא משלנו?
– מה זאת אומרת?
– היא אשכנזיה או שימפנזה?
– אני לא יודע וזה לא מעניין אותי.
– היא אשכנזיה!
– אמא היא צריכה להגיע. אוי. יש לנו סחוג בבית?
– חס וחלילה. בשביל מה?
– היא אוהבת את הקפה שלה עם סחוג.
– הבנתי. שימפנזה.
– אמא, אם לא תעלי לבוידם אני אנגן לך בכינור
– אתה תנגן ואני אהיה [illegible]
– אמא אני רץ לקנות סחוג. אז היא תגיע תתנהגי אליה יפה.
– תקנה גם בננה.
– בשביל מה?
– בשביל השימפנזה שלך.

דטנר יוצא וחוזר בדמות הצעירה. המיפגש הלא יוצלח בין השתיים, כשהלכו צעירה מציעה לאמא, והיא נעתרת, סיגריה מלאת חשיש מלבנון, נסתיים בדיאלוג הבא:

האמא: עכשיו תקשיבי לי ציצי דה לה צינגלה. אני מבינה שאת רוצה לשאת את בני לאשה. ובכן, לצערנו זה לא יכול לצאת לפועל עקב הסיבות הבאות. א. לא בא בחשבון. ב. לא בא בחשבון. ג. לא בחשבון ה. תסלחי לי, אני מקווה שאת לא תיפגעי, אבל את מיכור־עירית בצורה שקשה לבן אדם תרבותי להתכונן בר מבלי להצטרך. אי לכך וכיוצא בזה, תנסי בלבנון אצל וואליד ג'ונבלט.

הצעירה: אני ממש המומה כזה.

– תצאי מפה תיכף ומיד. טפו כוס, כיס, ספל של אמא שלך..." ומעיפה את הצעירה בבעיטה.

■■■

קושניר: „שאל אותי נהג מונית, אז מה תהיו גשש חדש. אז כמו הגשש אין ולא יהיה. הגשש החיוור זה מעל לכל"

„ראה שהלבשתם עם הוולגאריות, הגסויות, צעד אחד מעבר למה שמקובל כמה שבקריאים הבידור הקל. האמא מפליצה, יש גרפסים, קללות, בבות.

קושניר: „הבבות היא לא לצורך הגסות. אם הלכת עם גסות עד הסוף לא עשית כלום. אין הומור בלי גסויות כמו שאומר המנכ"ל. המנכ"ל זה גורביץ'".

דטנר: „השאלה היא מה זה נסי זה את תנוך לזין. לגסויות אצלו יש אמירה. אבל הצחקני בראש שלא מעניין אותנו ליבת על הקונבנציה".

קושניר: „נראה לי שההתעכבות על זה מיותרת. אם נכון להגיד כוס אבחמת או נגיד".

דטנר: „קח את אדי מרפי שפותח את המופע שלו ב'שלום יה זונצ'יכ' יש כפתיחה כזאת משהו מצחיק, לא יעזור".

קושניר: „אנחנו רוצים להתפרע, להתגלגל על הבימה, לעשות פאלסות, להרביץ. יש קטע שאנחנו הורגים מישהו מהקהל... סתם, לא נכון".

– גם במחיר שכמה גבירות יסמיקו בקהל?

דטנר: „אם מישהו יסמיק – [illegible]".

קושניר: „מה, מתאים, אני לוקח על עצמי שאף אחד לא יסמיק. זה בא בהקשר הנכון, לא נועד לגרום אי נוחות ולא נועד לזעזע".

גם מיקי גורביץ', הבימאי, לא פוחד לאבד קהל. „הדברים שנראים או עלולים להיראות וולגאריים, הם לא כאלה. כל מעשה אפשר לעשות באופן לא וולגארי. לכן אני לא פוחד לאבד שום קהל. כל הומור חייב להתמודד עם מוסכמות, כל הומור הוא תוקפני, נגד מינהגים, נגד תרבות.

„גם מה ניסינו לנגח מוסכמות חברתיות ישראליות, נישואין למשל. בוסר שנחשב רציני, כדי לא להגיד מקודש, או מבוגר כשמתנהשים זה רציני. לכן זה מגוחך לקומדיה. דטנר וקושניר הם שני ליצנים ובליצנות יש משהו שהוא כמו לגרד. הצחוק של הקהל הוא כמו ההנאה הקטנה שבאה בגירוד. בכל גירוד, על יד ההנאה, יש גם בפצע קטן. אנחנו בסך הכל תוקפים את הדברים הקטנים שממררים לנו את החיים". ■

„הצחוק של הקהל הוא כמו ההנאה הקטנה שבאה בגירוד. בכל גירוד, על יד ההנאה, יש גם בפצע קטן. אנחנו בסך הכל תוקפים את הדברים הקטנים שממררים לנו את החיים"

צלומים: גדי דגן

הנסיך הסעודי שילם את החשבון

לא כל שב"כניק מגיע לניהול מכון הייצוא, כשהוא פורש. חלק מהם מגיע לחברה של איתן רילוב. הוא מוכר ידע וייעוץ בטחוני ● עכשיו מותר לגלות את הסיפור על הנסיך הסעודי

אנחנו ארץ מוצפת בגיבורים מקצועיים לשעבר: אנשי שירות הביטחון לשעבר, אנשי המוסד לשעבר, אנשי היחידה ללוחמה בטרור לשעבר, אנשי מודיעין לשעבר. כל שנה, ניפלטים לשוק „שושואים" שהגיעו ל־40, פרשו מתפקיד סודי, קיבלו פנסיה ממשלתית בתוספת פיצויים. ועכשיו, הם מחפשים מה לעשות.

באופן טבעי הם נכנסים למשבצת „חוקרים פרטיים". פתח דפי זהב: רשומים בארץ לפחות 400 חוקרים, סודיים יותר וסודיים פחות. עם חקירות כלכליות ופוליגראפים, צילומים לויליים סמויים, האזנות סתר ומידע מוקדם, חקירות ואנטי חקירות, שירות של 24 שעות בארץ ובחו"ל. תעשייה ישראלית מתפתחת.

זו תעשייה של כסף גדול. חברת „אי.סי.טי.אס", יושבת באיזור התעשייה של הרצליה פיתוח. ממלכה כלכלית: 500 עובדים, כמעט כולם אנשי ביטחון לשעבר, 15 סניפים ברחבי העולם, מלונדון עד הונג קונג. מומחי מחשבים, אנשי כלכלה וחשבונאות. פקידים מקריחים ומזכירות בלונדיניות, עציצים ומיזוג אויר, שטיחים מקיר לקיר. קונצרן לחקירות, לבילוש, לאנטי טרור.

לדבריהם, מגלגלים יותר מ־10 מיליון דולר לשנה. כל שנה, שולחים קבוע תריסר נציגים לחו"ל, עם משכורות חוצלארץ. כמעט קונסוליות לבילוש. עם דירות קבועות לנציגים בחו"ל, עם צוותות של עובדים מקומיים.

■■■

ראשיתו של הסיפור לפני כשבע שנים. איתן ריילוב, גבר תמיר, שמור היטב, 52, יכול לאכלס ספר של ג'ון לה קארה. צדעים מאפירים, מרצדס כסף, רשיון טייס, וילה בזכרון יעקב מול הים. אשה מספר שלוש, ציירת. אלא מה?

ב־81', הצטרף לדן ישכרוב, גבר עם עבר בטחוני, שהשתיקה יפה לו. בכלל, בנושא הזה של שתיקות, הם חזקים.

השניים החלו עם רעיון די נדוש: למכור יידע מקצועי בטחוני לחו"ל. לישראל שם טוב בעולם היעוץ הבטחוני. הם פנו לעולם המערבי. הם לא מוכרים שירותים לאיזו רפובליקה אפריקנית בחיתוליה, או לדיקטטור דרום אמריקני. עובדים רק עם ארצות הברית, בריטניה, שויצריה, הולנד, בלגיה.

העסק הלך. היום, הם היועצים והמאבטחים של חברת התעופה „טי.וו.איי". לא רק בקו תל אביב ניו יורק, בכל העולם. יועצים לחברת התעופה „אמריקן איירליינז". יועצים לחמישה מליונרים בינלאומיים בעלי מטוסים פרטיים. כשהאמר מגיע במטוס הפרטי שלו, הנו דואגים שיגיע חי. דואגים שמשפחת ברונפמן, בעלי ממלכת הויסקי, חס וחלילה לא תיחטף.

מאבטחים גם בנקים שויצריים. לא רק בפעילות שוטפת. כשבונים בנק חדש, הם עובדים עם הארכיטקטים. כשכסף נעלם, נכנסים אנשי הכלכלה והמחשבים שלהם לתמונה: באיזו נקודה גינגב, איך פעלה השיטה, איפה המערכת פרוצה.

לא עבודה של זוהר. עבודה טכנית. קונצרן לייצור חלקי רכב בארצות הברית התלונן על אובדן ציוד ב־7 מיליון דולר כל שנה. הם נכנסו לתמונה. מצאו שיטה של העלמת מלגזות שלמות. כל שבוע רק שתיים. כסף קטן שהצטבר למיליונים.

■■■

עובדים על פי מודלים. בנו למשל מודל מחשבים לכמה ממלונות הילטון: איך לזהות לקוחות שלא משלמים. את המודל לא מוכנים להראות. האם זה האיש שבא עם תיק צד קטן, או אולי התייר בעל עשר המזוודות?

עד שלא מראים לי מודל, אני לא משתכנעת. ומודל, אי אפשר להראות לי, בשל החשאיות. מה שכן, על פי הסיפורים שלהם: רשת הילטון כן השתכנעה. המודל עובד. קציני ביטחון בכמה ממלונות העולם, פועלים על פיו.

הם אומרים שהעבודה שלהם היא יותר עבודת מוח מעבודת גוף. החוכמה היא למנוע את הפשע טרם הביצוע, יותר מהשמירה עצמה. החוכמה היא להיכנס למוח של הדריך הפוטנציאלי, לצפות כיצד הוא עשוי לנהל.

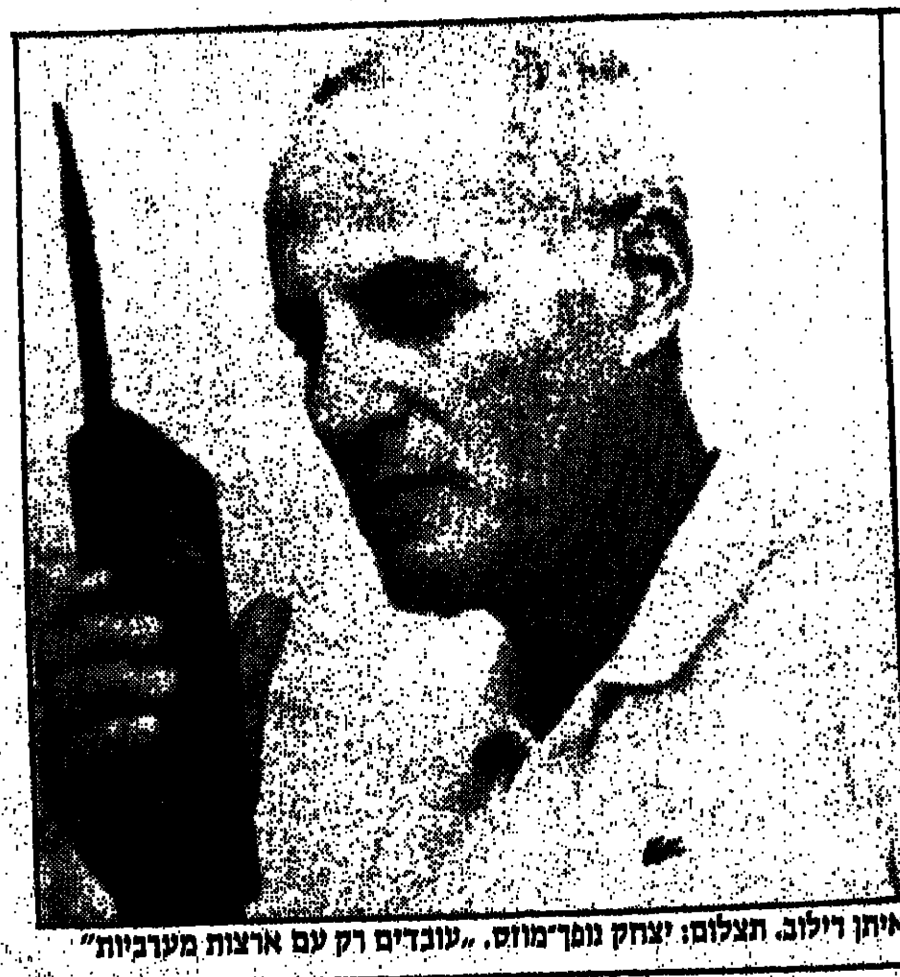

איתן רילוב. תצלום: יצחק נופר־מוזס. „עובדים רק עם ארצות מערביות"

לעשות הכל בשקט. לא להפריע למהלך החיים השוטפים של העסק, של המפעל.

כך, למשל, בית חולים ניו יורקי. ממלאי התרופות נעלמים סמים, כל שבוע, הכל רשום, וכמויות חסרות. החשד נפל, לא נעים, על כמה מהרופאים.

הישראלים נכנסים לתמונה: חקירה חשאית, בלי להפריע למהלך העבודה רשימת רופאים, נקודות תורפה ברישומי מלאי התרופות. לניהול החקירה צריך רואי חשבון, סופרי מלאי, אנשי כלכלה, שמבינים כיצד פועלת מערכת של בית חולים.

■■■

יש להם מכון להכשרת חוקרים. המקום סודי. למה סודי? „את רוצה שנזמין התקפת טירור על האנשים שלנו?", כועס רילוב.

הם מכשירים יוצאי מערכת הביטחון לעבודות בינלאומיות. מעריפים שיקראו להם יועצים. רילוב מדבר בקצב של הכתבה. ניסוחים מעורפלים מה. טלפונים מוממים לחצנים. על הקיר מפת העולם עם נעצים צבעוניים מפוזרים. חדר מלחמה.

נכנס מנהל השיווק של החברה. אני מתעקשת לדעת איך בדיוק עושים מה. רוצה דוגמאות חיות. בבקשה, אומר רילוב, אחרי התייעצות עם מנהל השיווק: „לא מכבר נגנבו יהלומים מנמל התעופה של קולומבו כשנמסרו, והועברו לפרנקפורט. במקרה הזה, אנחנו מסתייעים במומחי תעופה. איפה ובאיזו נקודה נעלמו היהלומים. אולי בשירותים, אולי הושארו מתחת למושב המטוס. האם נערכות בדיקות שיגרה תחת המושבים, לאחר רדת הנוסעים, מה גודל חדרי השירותים במטוס, האם הם יכולים לשמש מקום מיפגש לשניים?"

מי שמכיר סיפורי זימה אוויריים, יודע שהם יכולים לשמש מקום מיפגש לשניים. אז למה צריך מומחה תעופה?

רילוב לא צוחק. האנשים האלה, המוכרים לך ביטחון, נאחזים בפרטים ברצינות.

רילוב משחרר שמות שני שותפים בכירים בחברה: איתן רונן וליאור צוקר, יוצאי משרד הביטחון. ויש גם אשה אחת, עירית הראל, אחראית על הצד העסקי של החברה.

עד לפני שנה, החברה אפילו לא הופיעה בדפי זהב. החשאיות, הם מתנצלים, היא בנפשם.

כמה סיפורים מקומיים: הם היו אלה שנשכרו על ידי קיבוץ „תגושרים" במערכה נגד זייפני המכשיר להרחקת השיער סופט אנד איזי. עיקר העבודה נעשתה בהונג קונג ובסין האדומה.

הם חשפו עבור חברת כימיקלים ישראלית סחורה שהוברחה מהגוש הקומוניסטי, והגיעה ארצה במסווה של סחורה מיוצרת בבלגיה.

הם אלה שמצאו כי מאחורי הישראלית דינה שיינפלד, רעייתו של ד"ר [illegible] שיינפלד מירושלים, עומד יורש העצר [illegible] סעודיה. הסיפור הזה הרעיש עולמות: רעיית רופא ירושלמי נעלמה מהארץ עם שני [illegible] ועם אהובה הערבי. הם איתרו את האשה ומצאו שמימון טיסתה ושהייתה במלונות בחו"ל, נעשה על ידי יורש העצר הסעודי.

■■■

מספר הלקוחות הישראלים שלהם, [illegible] יחסית. מחיר שעת עבודה בארץ 40 דולר ועוד חצי דולר לכל קילומטר שהם [illegible] עבורך. בחו"ל, 700 דולר ליום עבודה בתוספת הוצאות, ואלה יכולות [illegible] לטיסות ולמלונות סביב העולם. לקוחות קבועים משלמים על בסיס חודשי.

במשרדי החברה בהרצליה כמעט [illegible] אנשים יוצאים ובאים. חנה החשב של החברה ועוד כמה יוצאי שירותי הביטחון [illegible] ג'ינס, הולכים כפופים מת, כמו הורגלו [illegible] להיראות, שלא להצטלם. טבע [illegible] דברנים גדולים.

איתן רילוב מחייך. איש שחי [illegible] עצמו. אין לו הרבה חברים. הוא [illegible] בודדים, בוחר אותם בקפידה. לא [illegible] אוהב ים וטבע ושירה, יגיה לשנית.

נולד בנהלל, עבר חקלאי, עבר של [illegible] בדילק לפני החזרת סיני. שוב [illegible] יפה לו, משחק את האנטי [illegible] לא מעשן, ממעט באכילה.

כשאתה שואל מה המאפיין [illegible] המצוי שלו, הוא יגיד שנדרשות [illegible] של עבר בעבודה בטחונית [illegible] שפות, דמיון, נחישות, דקנות [illegible] והעיקר: מוח אנליטי מבריק. לא [illegible] שרירים, לא מאצ'ו וצוי תואר [illegible] במינהל עסקים או במדעי המחשב [illegible]

ערב, הם נכנסים לחדר הישיבות [illegible] צוות. בסך הכל, הם חברה ישראלית [illegible] ידע לחו"ל. הידע נובע ממציאות [illegible] מדינה עם צרות בטחוניות, שמכשירה [illegible] של מומחים לביטחון.

מחר הם עוד יצפיקו את חברתם [illegible] ואתה עשוי לרכוש מניות בענף [illegible] מוח בטחוני להשכרה. ■

לקראת ראש השנה

עד 30%

הנחה על כל רהיטי מרס

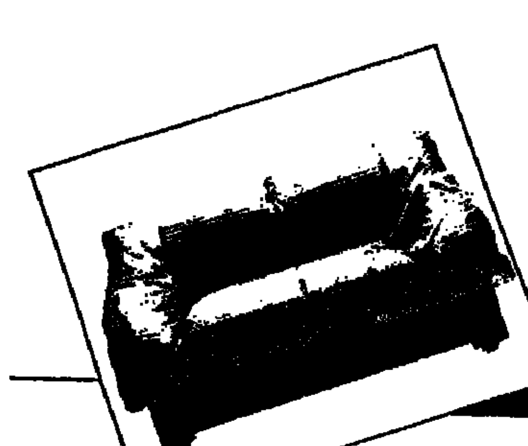

מערכות ישיבה

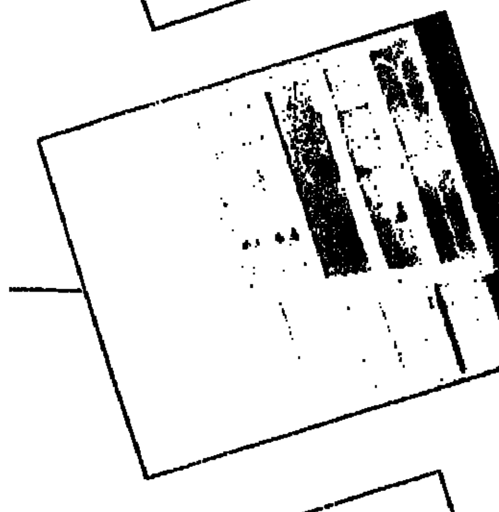

מזנונים

חדרי שינה

חדרי ילדים ונוער

פתוח במוצאי שבת

■ המבצע מוגבל עד גמר המלאי
■ אספקה מיידית
■ תשלום במזומן

בית מרס

מפגש הריהוט האירופאי הגדול בישראל

תל־אביב, הרצל 158; באר־שבע, דרך חברון 4

אגודה דקורד

יואב קוטנר

ניל יאנג: לטרייסי צ'פמן יש את זה!

קטע מראיון טלויזיוני עם ניל יאנג שישודר יום אחד, אולי, ב"עד פופ". יאנג יושב עם כובע בוקרים, משקפי שמש ותולצה עם צילום של אלביס פרסלי, ומדבר על תמצית הרוקנ'רול, על השלהבת הבוערת, על ההשראה:

"הקשבנו לטרייסי צ'פמן והרגשנו שלה יש את האור. אני רוצה לקחת אותה לסיבוב ההופעות שלי, כיוון שהאור נמצא אצלה. זוהי ההשראה והיא נושאת אותה. היא היחידה שיש לה את זה עכשיו. יכול להיות שיש לך את זה, וזה נעלם ואתה לא יודע למה. אצלך זה כבה, ולמישהו אחר יש את זה. אולי זה יחזור אליך, אבל אין שום דרך להחזיק בזה. זה לא בשליטתך. לה יש את זה והנה היא (מראה למצלמה את התקליט של טרייסי צ'פמן). אם אתה רוצה לשמוע את זה, זהו זה..."

מראיינת: מהי השלהבת?

ניל יאנג: כשאתה מקשיב לשירים ואומר לעצמך - אלוהים! זה גדול! זה פנטסטי! יש לה את זה! זה אמיתי! זו תחושה...זה יותר ממוסיקה...יותר... זה החיים. אף אחד לא מחזיק בזה הרבה זמן, וזה נעלם. יש לך את זה וזה יכול ליהעלם תוך כדי משפט".

מראיינת: אתה איבדת את זה?

ניל יאנג: אני איבדתי את זה הרבה פעמים, והיה לי מזל להיות בסביבה כשזה חזר מספר פעמים. אתה לא ממש יודע כשזה נעלם, כמו שאתה יודע כשזה חוזר. אתה לא מרגיש כשזה הולך. אבל כשזה חוזר, כל התחושות חוזרות. אתה מרגיש טוב וקל בכל הגוף. כל מה שאתה עושה הוא נכון. אינך יכול לעשות טעויות... ואז אתה מתעורר בבוקר וזה נגמר... אינך יכול לתכנן את זה..."

אצלנו זה לא היה קורה

הצנזורה בשידורי המופע למען נלסון מנדלה הגיעה למימדים אבסורדיים בארה"ב. [illegible] באה"ב, "פסטיבל החירות" ולא "יום ההולדת של נלסון מנדלה". שודר בשידור [illegible] הצנזור. במשך שש שעות ומתוך השמונה שהיו בנקרו) שודרו שש שעות. [illegible] ניקה ההוצה, ומהביצוע של [illegible] על לורם באפרטהייד הערות פוליטיות של ווּפי גולדברג וריצ'רד גיר נזוקו החוצה. ההופעה של [illegible] שנרצח בכלא), השאירו הצנזורים דקה אחת בלבד. שאר ארבע הדקות המאד משמעותיות של השיר הזה נזרקו [illegible]. אצלנו זה לא היה קורה. [illegible] בכלל לא התייחסו לקונצרט הזה ולא שידרו מתוכו אפילו שנייה. כה לנו ולאפרטהייד!

התקף האמנות של מרטי וילסון פייפר

זוכרים שהמלצתי כאן לפני שבועות אחדים על תקליט של מרטי וילסון פייפר, גיטריסט לחקת "הכנסיה" האוסטרלית? לא זוכרים? בכל אופן, דובר כאן אז (ב־29.4.88, למי שרושם), על תקליט נפה בשם "בהשתקפות", שהוקלט על ידי פייפר לגמרי לבדו, בביתו, כמכשיר הקלטה פשוט.

את התקליט ההוא, מסתבר, היה די קשה להשיג, וגם במקומות כמו "בית התקליט" בתל אביב, הוא אזל מהר. עכשיו, לכל המתעניינים, יש המשך לעניין, למרטין וילסון פייפר יצא עכשיו עוד אלבום מוצלח בשם "התקף אמנות" ("ART ATTACK"). שוב תקליט אקוסטי ברובו שהוקלט במהירות רבה, הפעם בשמונה ערוצים, בשוודיה, ניו יורק וסידני. לגירסת הקומפקט של התקליט (המיובאת לארץ על ידי אם.סי.איי) מצורפים כבונוס ששה קטעים מהאלבום הראשון, כך שמי שפספס אותו אז, יקבל פיצוי אם ירכוש את החדש.

כמו על עטיפת "בהשתקפות" בה הובא ציטוט מאוסקר ויילד ("ציניקן הוא אדם היודע את מחירו של כל דבר ואת ערכו של שום דבר"), כך גם בעטיפת התק"ק החדש, שוב ציטטה מדברי אוסקר וויילד, שהפעם כדאי לקרוא:

"אנחנו יכולים לסלוח לאדם שעושה משהו שימושי, כל עוד הוא אינו מעריץ אותו. ההצדקה היחידה לעשיית דבר חסר תועלת היא, שמעריצים אותו בעוצמה. כל אמנות היא די חסרת תועלת".

ריהוט '88

תערוכת הרהיטים בחסות ישראכרט

מיטב היצרנים מציגים ב-10 אולמות רחבי ידיים את דיגמי הריהוט החדשים ודגמי היבוא מאטליה ומבתי היוצר באירופה.

בתקופת התערוכה תינתן אפשרות לרכישה בהנחות ובתנאי תשלום על פי הסדרים מיוחדים
בעלי כרטיס ישראכרט יוכלו להנות מאשראי גמיש עד 20 תשלומים.

אגמי
ריהוט מעץ בוק מלא במגוון סגנונות. חדרי שינה, פינות אוכל, פינות ישיבה, חדרי ילדים.

בן-טל
פינות ישיבה ומערכות סלון בשילוב בד ועור. עיצוב חדשני בסגנון כפרי-מודרני.

אלמוג
ריהוט במבחר דגמים וסיגנונות מייבוא איטלקי וממיטב תוצרת הקיבוצים.

אלקל
ריהוט בסגנון כפרי ועתיק. ייבוא ממיטב יצרני הריהוט באירופה.

ניסו-יושקו
מערכות ישיבה וארוח מחומרי גלם מיובאים. סגנון מודרני בעור ובד ובגימור ייחודי.

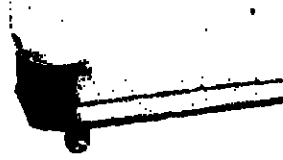

דורסט
ארונות קיר וארונות אמבטיה בקו ייחודי ובדגמים בלעדיים, בהתאמה לצרכי הלקות.

עיצובים
סיגנון צעיר בשילוב מתכת ובד. עיצוב איטלקי עכשוי בדגמים יוצאי דופן, מרהיבים ביופיים.

שגם
מבחר מערכות ילדים בשלל דגמים וגוונים. שולחנות מחשב, פינות לימוד, מיטות דו-קומתיות, ושידות תינוק "הגדלות עם הילד".

לנוחיותכם מגרש חניה ללא תשלום

ישראכרט, ידידי

מרכז הריהוט הגדול בישראל
בית פריזמה
רהיטים יפים

לרפד את החיים

פתוח במוצ"ש

רח' אפעל 23 קרית אריה צומת גהה
שעות פתיחה: ימים א'-ה' 09:30-20:00, יום ו' 09:30-14:00 פתוח גם במוצ"ש 18:00-23:00

חלומה של כל אשה לגהוץ והחלקת קמטי העור הופך למציאות בעזרת מכשור מדעי ושיטה אמריקאית ללא ניתוח, ללא מחטים, ללא כאבים, וגם לא יקר. התוצאות ודאיות. אינך מרוצה אינך משלמת.

היו קמטים?

בתיה ניר

משך השנים אחרונות גוברת בארץ המודעות לטיפול פנים ברמה מקצועית גבוהה. באמריקה ובאירופה ואף בארץ מושקעים סכומי עתק [...]שירים ומעט מושקע בבעיה העיקרית [...]מיתית: השיכבה התת־עורית – השריר. [...]של בשריר עצמו הוא שמונע את התופעות [...]תיעות על פני עור הפנים.

[...]סבות רבות גורמות להחלשות שרירי הפנים [...]עת קמטים וביניהן: תזונה לקויה, הפחתה [...]ירה במשקל, תרופות, שמש, עישון, רגשות [...]תבטאים בפנים, סבון או תכשירים שאינם [...]אימים לסוג העור, וכמובן ההזדקנות [...]בעית והגיל. כל אלה יוצרים מתיחה לא [...]ימאלית של השרירים ולזרימה לקויה של [...] באוור.

[...] אי פעם משקלך היה מעל המותר [...]חתת אותו, העור „העודף" יצר קמטים, [...]ה „תלוי", מין הרגשת עור זקן. את יודעת [...]כבת העור הדקה רק משקפת את מצב [...]יה האמיתית: אי מתיחה של השרירים [...]תחת לעור.

[...]אשה הישראלית (וגם הגבר) נוקטת כיום [...]פות המראה החיצוני ובעיקר בשמירה על [...]נות עור הפנים, אך, כפי שאמרנו, ריקמת [...]ריר הינה המפתח. דרוש מתח פסיבי, תמידי [...]סימלי של ריקמת השריר על מנת לשמור [...]ציכות העור ולמנוע נפילתו וקימוטו.

[...]שיטה חרישה ומהפכנית פותחה בארה"ב [...]מה „ביוטון". היא מתבססת על [...]יפיקציה" של השרירים ושיפור זרימת [...] השם טוניפיקציה נובע מהמושג הרפואי [...]נוס": שרירינו לא נמצאים כל הזמן [...]ים, אילו היו רפויים היינו נופלים – הם [...]צאים במתיחה חלשה ומתמדת וע"י כך [...]לו כשאנו נחים, גופינו עדיין עומד או [...]שב ולא נופל. למצב הזה קוראים „טונוס". [...]קטנס של ביוטון הוא לפתח טונוס טוב [...]שרירי הפנים. השיטה הינה תוכנית [...]ריקאית מיוחדת המשנה את טונוס שרירי [...]נים (או היכן שיש קמטים) ועוזרת [...]חרשות מתח השריר הרצוי.

[...]„פייסליין" – המרכז לאלקטרו־פלסטיקה [...]שמת בארץ את השיטה היחודית להחזיר [...]שרירי הפנים את המתח הטבעי שלהם ואת הגמישות החיונית למניעת קמטים והידלדלות העור.

הטיפול מתבצע במכשירים שפותחו ע"י מדענים אמריקאים בעלי שם עולמי ופרופסורים מומחים בנושאי עור והפלסטיקה הרפואית. מכשירים אלה עברו את המבחנים הקשים של הרשות לפיקוח על התרופות של ארה"ב (F.D.A.) ומיושמים בארץ ע"י FACE-LINE המרכז לאלקטרו־פלסטיקה. המכשירים עובדים על תדר ומתח נמוך – רמת הבטיחות הינה מקסימלית ואין סכוי לנזק כלשהוא.

הטיפולים מתבצעים ע"י אחיות וקוסמטיקאיות מדופלמות (שעברו הכשרה והדרכה מקצועית מקיפה ע"י נציגי המפתחים מארה"ב) בחדרים מרווחים באווירה נעימה ומוסיקת רקע.

הזמיני מיד תור בסניף הקרוב אליך ותוך מספר שבועות תראי צעירה יותר! כדאי!

אופן הטיפול

- ★ 10—12 טיפולים של 45 דקות כל טיפול.
- ★ כל שבוע עורכים 2 טיפולים.
- ★ לאחר הטיפול הששי פגישה אחת לשבוע.
- ★ מחיר כל טיפול 60 ש"ח.
- ★ תוצאות כבר בפגישה הראשונה ובמידה ואינך מרוצה לא תשלמי.
- ★ הטיפול מבוצע ע"י אחיות מוסמכות וקוסמטיקאיות מדופלמות.

שווה בדיקה!

[...] למכון פייס־ליין הקרוב לביתך בכל רחבי הארץ

ת"א: טל' 244588, 03-228233 ★ ירושלים: 02-245226/7 ★ כרמיאל: טל' 04-985313 ★ טבריה: טל' 06-732066 ★ עכו: טל' 04-919616 ★ קריות: טל' 04-721460 ★ עפולה: טל' 06-523930 ★ חיפה: טל' 04-388656 ★ חדרה: 06-33340[...] ★ נתניה: טל' 053-616421 ★ רעננה: טל' 052-450837 ★ הרצליה פיתוח: טל' 052-573464 ★ רמת השרון: טל' 03-5402484 ★ פתח־תקוה: טל' 917845 ★ רמת־אביב: טל' 03-357760 ★ בני־ברק: טל' 03-799479 ★ גבעתיים: טל' 03-317422 ★ בת־ים: טל' 03-863796 ★ ראשל"צ: טל' 03-946846 ★ רחובות: טל' 08-450333 ★ יבנה: טל' 08-435919 ★ קרית־גת: טל' 051-888275 ★ באר־שבע: טל' 057-32432

[...]י הגיעו חדרי שינה דגמי 89 [...]מתוצרת גרמניה.
[...]עם כל המעלות של הייצור [...]והארכיטקטורה הגרמנית.
[...]עקב ירידת המארק הגרמני [...]המחירים זולים ואטרקטיביים.

* סלונים * חדרי שינה
* מזנונים * חדרי ילדים ונוער

[...]מבחר מזנונים מודרניים [...]אקסקלוסיביים, [...]צבע, פורניר ובכל הצבעים.
[...]הנחה גדולה [...]חדרי שינה וסלונים מהתצוגה.

[...]יתן לרכוש [...]-ויזה [...] וישראכרט

פתוח כל מוצ"ש
חניה בשפע

מפגש הרהיט הבינלאומי חולון

היבואנים הגדולים בארץ לחדרי שינה תוצרת גרמנית
סלונים * חדרי שינה * מזנונים * חדרי ילדים ונוער
שד' קוגל 45 (בחניון) מול קולנוע רינה, טל. 03-847891
שעות תצוגה: א'-ה' 09.00-13.00, 16.00-20.00. ו' 09.00-13.00.
ביום ג' אחה"צ סגור. פתוח במוצ"ש.

15 שנות נסיון והצלחה זו אמינות!

תשקיף

מיכל בירון / תדמית

מבט כללי: דרך פ"ת, קרוב לכיכר המושבות. מרכז חנויות החשמל הזולות ושאר „מציאות". מעין „עיר" שנולדה באופן טבעי עם הביקוש הרב והגדל למוצרי אלקטרוניקה בידורית. טלויזיות, וידאו וסטריאו. עיין ערך ארידור. מבט ממוקד יותר: דרך פ"ת 5, ליד ככר המושבות. תנועה ערה של לקוחות הממלאים את אולם התצוגה של „רוניטון אלקטרוניקה" – המרכז הארצי לוידאו, סטריאו וטלויזיות – ומתעניינים ב„נבחרת" המוצרים המוצגים כמו בסלון תצוגה אלגנטי. בתוך כל הריבוי בסנטר הזה של החנויות המשווקות מוצרי חשמל, בחלקן „חאפרים", כבשה לה „רוניטון" מעמד־על, וסוחפת אליה, במשך שנים, עשרות אלפי לקוחות מרוצים ונאמנים למקום. למה הם רצים דווקא ל„רוניטון"? מה סוד ההצלחה שלה?

אומר אורי סלמן, מנכ"ל „רוניטון":

המחירים הנמוכים ביותר בצמוד לבטחון („רוניטון")

למבינים במוסיקה

בשורה לאוהבי המוסיקה, שאוה[...] להתחדש תמיד בחידושים האחרונ[...] מערכת היוקרה של 'AKAI', הלה[...] העכשווי באירופה, הגיעה עכשיו [...] לישראל. זאת אומרת, ל„רוניטון", [...] בלעדי.

המערכת כוללת: מגבר 2x50W [...] אקולייזר – טיונר דיגיטלי – טייפ [...] קסט – פטיפון הנעת רצועה + שלט.

המחיר? 1,890 ש"ח, רק מי שמש[...] בכרטיס אשראי כמו: ויזה, ישראכ[...] ודיינרס, יוכלו לרכוש את הלהיט [...] ב־13 תשלומים ללא הצמדה. לא [...] להיות גאון הדור במוסיקה, כדי להנ[...] אותה.

למה הם רצים לרוניטון?

היא כבשה לה „מעמד על" בתוך ים חנויות מוצרי האלקטרוניקה הבידורית. טלוויזיות, וידאו, סטריאו. בשנים האחרונות היא סוחפת אליה עשרות אלפי לקוחות מרוצים וגם נאמנים. „רוניטון אלקטרוניקה". המציאות, החזקה מכל דינמיקה צרכנית, גילתה שיש כתובת אמינה לעיסקה מושלמת: גם מוצרים מקוריים של כל החברות המובילות בעולם, גם תעודות. אחריות מקוריות, גם אספקה מיידית, גם המחירים הנמוכים ביותר בשוק – עד 20 אחוז פחות – גם ממחירי הרשתות הגדולות – וגם מבצעים. הנוסחה הזו עובדת. צריך לרוץ לשם, לראות בעיניים ולחטוף הזדמנויות עם גב בטוח

„רכישת מוצרי חשמל, עלולה לפעמים להזכיר „טוטו". משחק יפה אבל לא בטוח. כמו ב„טוטו", גם ברכישת מוצרי חשמל הכל יכול לקרות: קנית מוצר, שילמת עבורו, אפשרות אחת: לא תקבל את המוצר בכלל. אפשרות שניה: תקבל מוצר לא מקורי. אפשרות שלישית: תקבל מוצר מקורי. אבל – אולי המוצר מוברח וללא תעודת אחריות מקורית?

אספקה מיידית זה גם בטחון

שמה של „רוניטון אלקטרוניקה בע"מ", הולך לפניה כבר שנים. הלקוחות הקבועים יודעים כי „מילה זו מילה". זמן האספקה, מיידי: קנית – קיבלת מוצר על המקום. למרות הביקוש הרב, מסוגלת „רוניטון" לספק את המוצרים באופן מיידי, שלא כמו בחלק מהרשתות הגדולות, בהן ההמתנה עד לקבלת המוצר ממושכת, ובמקרים מסויימים מחיר המוצר יקר - עד 20 אחוז יותר!

לקוחות רבים יודעים לספר, כי זמן האספקה המיידי, מהווה סיבה נוספת וחשובה המניעה אותם לרכוש את מוצרי החשמל לשעות הפנאי דווקא ב„רוניטון", ומעניקה להם הרגשת בטחון. וזו נקודה נוספת לזכותה של „רוניטון".

כיום, אנשים ערניים יותר. הם עורכים חקר־שוק ומחפשים את העיסקה המושלמת. זה אומר: גם בטחון וגם מחירים נמוכים".

ואכן, בשנים האחרונות קרתה תופעה מעניינת בשוק מוצרי החשמל לשעות הפנאי. עקב הביקוש הרב, צמחו חנויות חדשות רבות, שבחלקן יושבים „מאכערים" שכל מטרתם, למכור. מטבע הדברים, הדבר גרם להחרפת התחרות בשוק וכמובן להורדת המחירים.

באופן כמעט מסורתי, ניתן היה לזהות שני סוגי צרכנים. אלה שקנו ברשתות הגדולות, שילמו הרבה יותר – אבל קיבלו בטחון. אלה שקנו ב„מציאונים", קנו מציאה אבל לא תמיד קיבלו בטחון, לא קיבלו מוצר מקורי, או מוצר עם אחריות. מסוכן. „העיסקה המושלמת" היתה, כמו תמיד, איפה שהוא באמצע: לקבל בטחון וגם תנאי רכישה משתלמים.

■■■

אלא שהמציאות, החזקה מכל דינמיקה צרכנית, גילתה שיש כתובת לעיסקה עוד יותר מושלמת. היא גילתה שניתן לקבל גם מוצרים מקוריים, גם להשיג את המחירים הנמוכים ביותר בשוק וגם מבצעים באופן תמידי.

זה מתחיל בקשת המוצרים הרחבה. ביקור באולם התצוגה מזכיר ביקור במחלקה גדולה באחת הרשתות הגדולות. ביקור כזה מגלה ייצוג נכבד של כל החברות הגדולות בעולם: סוני, סאניו, ITT, פיליפס, היטאצ'י, שרפ, J.V.C, נשיונל ועוד פירמות עולמיות חזקות. כשלכולם מצורפת, במקרה של „רוניטון", תעודת אחריות מקורית, הנמסרת מיד עם הקניה. אין צורך לחכות לתעודת אחריות, שאולי „תגיע בדואר".

שמה של „רוניטון" הולך לפניה גם כשמדובר בשירות המעולה שהיא מספקת ללקוחותיה. גליה דגן, לקוחה („לא פעם ראשונה") ב„רוניטון", מספרת: „השירות של „רוניטון" ברמה מעולה. נזקקתי פעם לשרות וזכיתי להתייחסות מיידית ולתיקון מהיר". איך היא הגיעה דווקא ל„רוניטון"? „חברים שקנו שם, סיפרו לי על מבחר המוצרים ב„רוניטון", על השירות המעולה והמחירים הזולים, וכך הם חסכו לי ריצות מיותר[...] ואפילו קנייה במקום לא בטוח, שה[...] משאירה אותי, כמו רבים אחרים, בלי [...] ובלי מוצר. עשיתי חשבון שכדי לקבל [...] במקום אחר, למשל באחת הרשתות הגדול[...] הייתי צריכה לשלם, בחלק מהמקרים, [...] אחוז יותר. זה הרהים אותי".

יתרון נוסף וחשוב מאוד הוא, כמובן, [...] האספקה המיידי. הצרכנים יודעים שלרכי[...] שלהם יש „אבא", הם קונים במקום נ[...] קנית – קיבלת מוצר, על המקום. ביומיים א[...] חנויות העוסקות בשיווק מוצרי אלקטרוני[...] בידורית, מצויות כמעט בכל קרן רחוב. [...] לדבר על הריכוז הגדול באזור כיכר המושב[...] בתל־אביב. הבעיה העיקרית שלהן, כאמור, בטחון בקניה. האם המוצר יסופק באמת ללקו[...] ששילם במיטב כספו? התשובה ש[...] „רוניטון" הם מספקים את המוצר, מיידית, [...] לא צריך לדאוג.

■■■

הנה זה מגיע. הקטע „הלוהט" [...] תנאי התשלום. נותנים לך [...] החברות הטובות בעולם, מוצרים [...] אחריות, שירות מעולה, אספקה [...] ואמינות, אז נשלם על זה. לא כך [...] „רוניטון" חשבו טוב גם על הקטע [...] של הצרכן. זה אומר, קודם כל [...] הנמוכים ביותר בשוק, בדוק [...] תנאי תשלום נוחים ואפשרות [...] תשלומים אישי בהתאם ליכולת של [...] עד 18 תשלומים חודשיים! [...] מבצעים באופן תמידי.

„רוניטון" אלקטרוניקה בע"מ, [...] בעל יוזמות וחידושים. הכל [...] הלקוח וכיסו. עשרות אלפי לקוחות [...] אוהבים לחזור לשם.

זה קורה ב„רוניטון", [...] חנויות הטלויזיה, וידאו, [...] בדיוק? „רוניטון" אלקטרוניקה [...] הארצי לוידאו, סטריאו וטלויזיות, [...] דרך פ"ת 5 (מול בנין אמפא, [...] סניף צפון: קרית־ים, [...] גליה), כדאי לרוץ לשם.

חגיגה של הזדמנויות בחצי המחיר!

קניית מערכת וידאו, סטריאו וטלוויזיה חדשים, קצת „גדולה" על הכיס שלכם? „רוניטון" מאפשר לכם כל דגם שתרצו – מתצוגה ומיד שניה. כל הדגמים של מיטב החברות בעולם. כמה זה עולה? חצי ממחירו (כן, 50 אחוז!) של דגם זהה שלא מהתצוגה. אפשר למצוא שם, מיטב מערכות הסטריאו מהנבחרות המובילות בעולם: טכניקס, סוני, סאניו, J.V.C, סנסוי, היטאצ'י, רוטל, נשיונל, טיאק, פנסוניק, שרווד, אולימפיה ועוד. גם ניתן להשיג טלוויזיות כמו: סוני, סאניו, ITT, פיליפס, היטאצ'י ושרפ, במחירים מפתים.

חובבי הוידאו יוכלו למצוא מכשיר וידאו מקצועי ורגיל ממיטב החברות: נשיונל, J.V.C, אקאי, סאניו, פיליפס, היטאצ'י ושרפ. גם מי שירצה להתחדש ברגמי '88, יוכל לרכוש זאת בהנחות גדולות. הזדמנות כזו כדאי לתפוס. ומהר.

תצלומים: עודד מרוז

סופר-פארם
נעים מאוד ועוד...
רשת חנויות ארצית לתרופות, מוצרי יופי, בריאות ונקיון

הנחות מרעננות בקיץ חם

מחיר מבצע 12.99 ש"ח
פיניש
אבקה למדיח 3 ק"ג

מחיר מבצע 1.99 ש"ח
סבון מירה
בשלישיה

מחיר מבצע 4.99 ש"ח
פרשוואנס
ממחטות לחות
160 יח' +
דלי לים – חינם

מחיר מומלץ 4.90 ש"ח
מחיר מבצע 3.49 ש"ח
פרידום
תחבושת היגיינית מקופלת
(20+8 יח')

מחיר מומלץ 3.10 ש"ח
מחיר מבצע 1.99 ש"ח
קלינקס בוטיק

20% הנחה
על כל
חומרי ניקוי ג'ונסון

מחיר מבצע 11.99 ש"ח
אווה
אבקת כביסה 3 ק"ג

מחיר מומלץ 9.50 ש"ח
מחיר מבצע 6.99 ש"ח
סטפס
מחדש רצפות
עם וקס
1 ליטר

מחיר מבצע 12.99 ש"ח
פסגה
נוזל כביסה
2 ליטר

מחיר מומלץ 4.50 ש"ח
מחיר מבצע 3.49 ש"ח
ברוויה
מגן תחתון
(30+15 יח')

חנויות סופר־פארם הפתוחות עד 9 בערב:
חובבי ציון, שפירא - פתח־תקוה,
כפר סבא, ביות, גילה - ירושלים, באר־שבע.
משרד מרכזי טל. 03־9300031.

חנויות סופר־פארם הפתוחות עד 10 בערב:
רב מכר, קניון איילון, רמת אביב, מרכז חורב - חיפה,
נוה אמירים-הרצליה, גבעת סביון.
כל החנויות פתוחות במוצאי שבת! (למעט באר־שבע)

מכבדים מרשמים של כל קופות החולים.
מכבדים את כל כרטיסי האשראי.
הרשת שומרת לעצמה את הזכות
להגביל את כמות הקניה.

בתוקף עד 6.8.88

חגיגת קיץ בסטימצקי

המבצע בתוקף מ־5 באוגוסט עד 31 באוגוסט 88 או עד גמר המלאי!

חוויה לילדים לימי החופש הגדול

■ ספרי קלטת של "שראדיסקי" ו"כנרת" לילדים בעברית ובאנגלית. 20% הנחה על המחיר המוזל.

■ לגיל הגן: משחקי פָזל לגילאי 3-5 בציורים משעשעים ובצבעים מרהיבים מחיר 5 ש"ח יח'

■ סדרה של 4 ספרי אמבטיה לפעוטות - 5.90 ש"ח כ"א

■ ספרי "רקפת" שונים ~~3.50 ש"ח~~ 2.50 ש"ח

הצעות מיוחדות!

אלבום משכנים מפואר ART NOUVEAU — מחיר מבצע 29.- במקום 57 ש"ח

BLACK BOX by AMOS OZ — קופסה שחורה מאת עמוס עוז — מחיר מבצע 36.- ש"ח

מבחר ספרי "מעריב"

במחירים מוזלים ביותר 7 ש"ח - 6 ש"ח - 5 ש"ח - 4 ש"ח - 3 ש"ח

רבי מכר בעברית בהנחה

צברים על דרך המשי — דינה היימן. לאחר טיול משותף בסין הקסומה נפרדת דינה היימן מאחיה אלי על מנת לשוב ולהיפגש בטיבט, אך תוכניתם לא יוצאת לפועל. אלי נפטר ודינה חלתה במחלה קשה. קורותיהם של השניים מסופרים בספר זה. מחיר רגיל ~~34 ש"ח~~ מחיר מבצע 27.- ש"ח

סופה — ג'יימס קלאוול (2 חלקים). ספר המתאר את תלאותיה של חברת מסוקים בריטית בימי הדימדומים שבין הסתלקותו של השאה הפרסי ועלייתו של חומייני. עלילה מרתקת רצופת מזימות ביזאנטיות של סוכנים סובייטים, אמריקאים, בריטים, יפנים וישראלים. מחיר רגיל ~~79 ש"ח~~ מחיר מבצע 49 ש"ח

האמר — אוטוביוגרפיה מאת ארמנד האמר. בהומור ובגילוי לב פורש ד"ר האמר את סיפור חייו. זהו סיפור הנוטל אותנו לפגישות היסטוריות עם טרוצקי, לנין, חרושצ'וב ועד רייגן והנשיא. אוטוביוגרפיה מרתקת של אדם יוצא דופן. מחיר רגיל ~~38.50 ש"ח~~ מחיר מבצע 29.- ש"ח

לימודים הם משחק ילדים — נוסח עברי: נורית יובל. המחקרים מוכיחים הצלחה יתרה של תלמידים שהוריהם הקדישו להם זמן ללמידה ולמשחק. ספר זה קושר בין הילדים להוריהם באמצעות משחקים ושעשועים, התורמים להתפתחותו של הילד תוך הנאה הדדית להורים וגם לילדים. מחיר רגיל ~~24 ש"ח~~ מחיר מבצע 15.- ש"ח

דברים יפים — דניאל סטיל. סיפורו של צעיר יהודי מצליח מניו יורק שמקים משפחה וחושף משמעות חדשה בחייו. מחיר רגיל ~~23.80 ש"ח~~ מחיר מבצע 17.80 ש"ח

בנות בנות ומה שביניהם — משה יהלום. מחיר רגיל ~~24 ש"ח~~ מחיר מבצע 13.80 ש"ח

ספרים זה סטימצקי
מבחר הספרים הגדול בישראל

דהק ● שחורי

ידיעות אחרונות
החברה להגנת הטבע

אומרים ישנה ארץ

„מראש-שניר וחרמון"

בארץ מקורות הירדן נותר עדיין גוף מים טבעי כלשהו, יותר מאשר כל מקום אחר בארץ. אומנם גם כאן פגוע הנוף בידי אדם, וחלק גדול מהמים הוכנס לצינורות, אך במסלול טיול החצבאני עדיין אפשר לטייל בתחושת בראשית. אומנם אפשרות זאת הושגה רק בזכות מאבקים אינסופיים של חובבי הטבע, בהנהגת החברה להגנת הטבע ורשות שמורות הטבע. יתר על כן: הישג זה נתון בלחצים של גורמים פיתוח, והשמירה עליו מחייבת ערנות מתמדת והשתתפות פעילה של כל ציבור הנהנים מנפלאותיו של נוף זה.

החצבאני הוא הארוך במקורות הירדן. אגן ההיקוות שלו ארוך וצר: אורכו 60 ק"מ ושיטחו 640 קמ"ר (לעומת 24 קמ"ר בדן ו־145 קמ"ר בבניאס).

ראשיתו של החצבאני בוואדי עין קיניה, היורד מן החרמון בסביבות סולטאן יעקוב. הוא עובר במזרחה של ביקעת הלבנון כנחל אכזב, ורק ליד חצביה, 20 ק"מ צפונה מאזור טיולנו, הוא הופך לנחל איתן, בזכות עינות נִבַּע אל-חצבאני, הנובעים באפיקו.

בקיץ באים רוב מימיו מעין אל וזאני, השופע 45 מיליון מ"ק לשנה בממוצע.

בשיטפונות החורף הופך החצבאני ימים ספורים לגדול במקורות הירדן. נוכל לתפוס בדמיוננו את עצמת הזרימה אז, אם נתאר לעצמנו את המים מגיעים עד גובה גשר הצינורות, ולעתים אף מכסים אותו. צבע המים אז חום-עכור כשוקולד סמיך, רוחב האפיק גדל כמובן הרבה, והמראה מרשים ביותר!

החצבאני מספק בממוצע שנתי כרבע ממי הירדן (רבע נוסף מספק הבניאס, וחצי ממי הירדן מקורם בדן), אף התנודות בו גדולות: היחס בין הכמות הממוצעת לחודש השחון לחודש השופע בשנה הוא 1:7.4 (לעומת 1:1.5 בדן) והיחס בין הזרימות הרגעיות לקיצוניות שנמדדו מגיע בחצבאני ל־1:400 (לעומת 1:4 בדן)!

מים זורמים, אשדות, שפיריות, שלדגים, עצי דולב ושאר צומח-גדות צפוף וגבוה, צל כבד וקרירות בעיצומו של קיץ, גדות מעוצבות בצורות מעניינות, שרשים ציוריים שנחשפו בשטפונות – מכל אלה נהנה בטיול קצר וקל לאורך קטע של נחל שניר (החצבאני), שהוא הארוך, השובב והפרוע במקורות הירדן.

המסלול הקווי (יש גם גירסה טבעתית) מצריך רק שעה אחת של הליכה. הדרך קלה, אך מחייבת הרטבת הרגלים עד הברכיים, ויש להצטייד בנעלים מתאימות לכך. יפה כל השנה, אך בלתי עביר בזמן שיטפון, הנמשך ימים אחדים אחרי גשם חזק. השביל טרם סומן. הנחל וגדותיו הם שמורת טבע סגורה, ורק השביל הותר בינתיים למעבר. לכן אסור לסטות מן השביל, ובמיוחד אסור ללכת בתוך מי הנחל -- הן מטעמי בטיחות והן מטעמי שמירת-טבע. ובסיום: שיט-אבובים במסלול רוגע לכל ובמסלול סוער לצעירים.

המסלול

נחנה בחניון מעיין (מס' 1 במפה), הנמצא בק"מ 3.9, בכביש 99. בנעליים שלא חבל להרטיבן נחצה בגשר את נחל שניר מזרחה. נלך 300 מ' צפונה בדרך עפר, כשמימין שדה כותנה. סמוך לקצה השדה (פינתו הצפון- מערבית), 30 מ' אחרי אקליפטוס גדול (2), ניפנה שמאלה, בשביל החוצה ערוץ יבש, שזורמים בו מים רק בשעת שיטפונות החורף. השביל מביא עד שפת החצבאני, וממשיך צפונה, במקביל לנחל – לעיתים בצל עצי הגדה ממש ולעיתים מעט רחוק יותר מקו המים. לפעמים נאלץ ללכת כפוף, בתוך מנהרה ירוקה של סבך צומח-גדות צפוף. אחרי 600 מ' נגיע אל האשד (3).

זוהי אחת הפינות היפות במיוחד במסלול, וראוי לחנות כאן בשלווה. מישטח של סלע לבן מאפשר לשבת על שפת הנחל ולהתבונן סביב. ממול, 15 מ' במעלה הנחל, מתנפצים המים בשצף-קצף לבן אל סלעי בזלת שחורים, במורדו של אשד שגובהו 1־2 מ'. ממעל מצלים עצי דולב, ועץ דולב נוסף גדול ויפה ניבט מעבר לנחל, ושורשיו החשופים משתרגים ויוצרים רשת ציורית ביותר. מסגרת ירוקה רעננה של השרך שערות שולמית עוטרת את האבנים מעט מעל לקו-המים.

הסלע הלבן הוא נְטַף-נחלים (טרוורטין) – חומר מישקע גירני של מים מתוקים, שנוצר בתקופה הגיאולוגית האחרונה, עד לפני 25,000 שנה, ואולי אף אחרי זה.

המים כאן עמוקים (עד 2 מ') וזרימתם עזה וסוחפת. מומלץ לשבת כאן, לנעוץ מבט באחד מסלעי האשד ולעקוב אחרי השתנות זרימת המים מעליו.

אחרי ששבענו את מראה האשד וסביבתו, נעלה בשביל, במקביל לנחל. בדרך נפגוש פרטים רבים של צמח מוזר, הנראה כשתיל של אורן. זהו שרך פרימיטיבי בשם שבטבט גדול.

150 מ' אחרי האשד נגיע אל פלג-שניר הדרומי (4), המוליך מים מהדן אל נחל שניר. הפלג מתפצל לדלתה בת זרועות אחדות, המשתפכות לאפיק נחל שניר בסדרת מפלונים מרנינים, שגובהם 1־2 מ', בחזית רחבה של 100 מ'.

השביל חוצה את הדלתה לרוחבה, מעל למפלים, והרגלים ירטבו בעת החציה. גובה המים בפלג ובזרועותיו משתנה – מגובה הקרסוליים עד מעל לברכיים – בהתאם לכמות המים שנותרת לזרימה הטבעית, אחרי שלוקחים מהנהר מים בצינורות להשקייה ולייצור חשמל.

פלגי הדן הנשפכים לחצבאני הם המקור העשיר ביותר בכל הארץ במיגוון בעלי החיים שבמים ומתחת לאבנים. גם מיגוון נופי המים ועושר הצמחייה מגיעים כאן לשיאם, ואוצרות קסומים של יופי מקיפים אותך.

בין הצמחים בולט כאן בקיץ … שיח נדיר שפרחיו צהובים … ובמרכזם גוש פרוע של אבקנים …

במקום יפה זה הוקמה גם … הדגים „דג על הדן" („חוות שיאון").

הלאה, צפונה, נדחק השביל בין … הנחל לבין קיר הגדה ועובר מתחת … דולב נאים, בינות לחבלים … מטפסים: גפן היין, הגדלה כאן בר, … יווני, מטפס ציורי שאינו גדל … בארץ, פרט לגדות נחל שניר ונחל …

הקיר שלימיננו בנוי חלוקים … („בולדרים") של בזלת, וביניהם … המשמר בתוכו קנים ושורשים … עליהם -- ממש מאובנים בני ימינו.

200 מ' מצפון לפלג-שניר הדרומי … אל „הערוץ המקביל", בו זורמים … מפלג-שניר הצפוני, ובשיטפונות … סוערים בו מי חצבאני. בין ערוץ … החצבאני נותר אי שנופו קסום … עם צל כבד, שערות שולמית … שקטים. כשתגיע אל קצהו של האי, … רגל אחת במי הדן הקרים, ורגל אחת … החצבאני, והשווה.

נמשיך לשביל הנמצא על האי … לב: אין לפנות במעלה השביל … מימין). בשביל שעל האי נלך עד … הצינורות" (6) הנטוי על הנחל. … להולכי רגל, הנשען על שני … העוברים מעל לנחל ומוליכים את … ליישובים הסמוכים.

נעבור על הגשר, נרד כ־100 מטר … הנחל, בדרך עפר, ואחר כך ניפנה … (מערבה), מהלך כ־10 דקות, עד … המוביל לקיבוץ מעיין ברוך. … ניפנה שמאלה, חזרה לחניון מעיין, … כחצי שעה.

אפשרות אחרת היא להביא את … הנה: ניכנס בכביש העולה לקיבוץ … ברוך ואחרי כ־2 ק"מ ניפנה ימינה … בדרך עפר, עד קצה של הדרך ומכאן, … מיפגש עם הולכי הרגל – ניסע … אוטובוס יכול להסתובב כאן …

אפשר, כמובן, ללכת לאורך … גם בכיוון ההפוך, במורד הנחל, … ספק שיפה יותר ללכת במעלה, … העיניים מופנות אז תמיד מול … האשדות.

□ מיכה ליו…

שיט אבובים ודוגיות

שיט אבובים, וכמוהו שיט דוגיות (שהן „שיכלול" של האבוב), הינם חוויה נפלאה. בעזרתם נראה הנחל מ„בפנים", והם מאפשרים לטייל בקיץ בלי לסבול מהחום.

אבוב אפשר לשכור בחניון מעיין, או במושב שאר ישוב שבסמוך, בו אפשר לשכור גם דוגית.

יש שייט על נהר השניר (החצבני) ויש שייט על נהר החרמון (הבניאס). המסלולים נבדלים מאוד מבחינת אופיה של החוויה, טיב המים והמאמץ הנדרש מצד המטייל.

המסלול הרוגע משרה שלווה נפלאה, כשאתה שוכב על גבך בנוחיות, בעוד חופת הצמרות של עצי הערבה חולפת מעליך אט-אט. פגשתי רבים (ורבות) שהעידו על עצמם שהם „פחדנים", אך מרגע שנכנסו למים והשתרעו על האבוב נהנו כל כך, שמייד עם סיום השייט חזרו ברגל לנקודת ההתחלה, כדי לשוט שנית. אבל מי שאינו יודע לשחות חייב להצטייד בחליפת הצלה.

אומנם פגשתי צעירים, שהשיט במסלול זה היה בשבילם „חסר פלפל". לכאלה נועד המסלול הסוער. כאן אתה נהנה מהרפתקה של היסחפות בזרם מהיר יותר, המדלג על אשדות במידרון. השייט כאן מחייב הקפדה על כללי הזהירות, שיוסברו לך על-ידי משכירי האבובים.

עם זאת, הרי שתי עצות מועילות:

● הסר כל דבר העלול להיקרע או להישמט ממך, כגון תכשיט ומחרוזת, צמיד ומשקפיים (לפחות קשור את המשקפיים בחוט).

● במהלך השייט אל תחזיק בשום פנים בענף כלשהו – שהרי אז אתה עוצר והאבוב שואף להמשיך לשוט. לא הבנת זאת אחרי פעם אחת תבין, אך ראיתי מי שתפס ענפים גם אחרי שנוכח שזה רע...

הטיול בשבוע הבא: לנחל שרך-בצת בגליל המערבי

עורכת: דפנה מרוז

תחנת מידע וסיורים

בשבת, ה־6 באוגוסט, תקיים החבר… להגנת הטבע תחנת מידע בחניון מעיין ברוך ובשאר ישוב. 50% … חד-פעמית יינתנו לחברי החב… להגנת הטבע שישכרו אבובים … דוגיות בשאר ישוב, או בחניון … בשבת זו.

מידע כללי

- משך הטיול: 3 שעות.
- גיל המטיילים: משפחות.
- ציוד: נעלי הליכה במים … בגדי-ים, או בגדים קצרים …
- מפה: סימון שבילים … בהוצאת החברה להגנת הטבע …
- מידע נוסף: ביה"ס שדה … 06-941091.
- אתרים: שייט דוגיות ואבובים … (בניי), טל' 06-951842 … שייט אבובים: חניון … 06-951390. אבובי תולדות: קיבוץ … טל' 06-946010/1. (ניתן להשאיר את הצ… בחניונים, הסעה בסיום …
- ארץ ירדן וחרמונים … חדש: בית אוסישקין … לשמורת דן … 8.30–15.30, 10.00–14.30.

זהירות

- הסר מגופך כל דבר … ממנו: שעון, מחרוזת, … משקפיים.
- במהלך השייט אל תח… פנים בענף!
- האזור הינו שמורת טבע … הנקיון ואל …

בישולים

רוטב סיני מטורף

יש במנהטן, בפינת השבעים וארבע על הראשונה מיסעדה סינית „פירסט ווק", שלפני שאנחנו פורקים את המזוודות, אנחנו צוללים על הברוקולי גרליק שלהם ורק אחר כך אפשר לדבר איתנו.

זו לא מסעדה מפוארת. החלומות שם מסוגים מאוד, אבל אם יודעים מה להזמין – זה ביגנו היסטרי. צריך למשל להיזהר מאוד לא ליפול על הברווז פקין שלהם, אבל ההוט אנד סאואר שלהם הוא הכי טוב שאי פעם, והבישולים, דווקא הפשוטים שלהם, נ־הדי־ריים.

בכל פעם הייתי מבקשת את מירשם רוטב השום המיוחד, המתוק־החריף־המעלף, שכיסה את ה„עצים הקטנים", כמו שכתי קוראת לברוקולי הטרי המטוגן – ושום כלום.

אף פעם לא קיבלתי.

הפסקתי לבקש בגלל זה, אתם חושבים? מה פתאום! אף פעם! למרות חוסר התוחלת והתקווה. פעם אחר פעם היה מתחלף שם המנהל, ואני בשלי.

אמנם – וזה כלל גדול אצלי המושג „לשים סייג להפסדים בזרוע" עצמית נטויה, כדי לא לבזבז אנרגיות שיכולות להביא יותר תועלת או[illegible] שמים אותם במקום אחר – אבל זה לא היה: נראה לי מי יודע מה השקעת אנרגיות שצריך לחסוך. מקסימום אני מבקשת, ו[illegible]יום מסרבים לי.

ה[illegible] טבל, הפרייד נודלס, האגיפלנט [illegible] החברים מהסידרה, שתוך שנייה, [illegible], היו על השולחן – איכשהו, תמיד ייהכו את המכה.

א[illegible] לא ינום ולא יישן הנורניק. עברתי על א[illegible] תריינצים כמו האגדי ההוא מקפה טעמון, ש[illegible] עומד בדלת, וכל בחורה שהיתה נכנסת מ[illegible] היה שואל אותה אם היא מסכימה לקטע קצ[illegible] של פרו ורבו איתו.

הוא היה חוטף סטירות וסרובים לרוב, והבריו באמת התעניינו אצלו אם הוא לא במקרה קצת פסיכי. אבל ההוא ידע בידייוק מה שהוא עושה.

„כן", היה מסביר אחר כך לכל הספקנים, „סטירות, וסרובים, ופסיכי, אבל אחת מארבעים – אומרת כן! נו", היה מסיים בתרועה, „אז רווח נקי!"

וככה.

אבל לפני שמתחילים שתי הערות:

● הרוטב הזה חי כמעט לנצח, ויש לאפסן אותו בצנצנת סגורה והרמטית (לא בסיר שלא די הרמטי!) בתוך המקרר. הצנצנת עם הגומי וסוגר חוט הברזל של המחמצים, לא רעה למטרה. לפני השימוש לערבב קצת עם המצקת, לקחת, ולסגור חזרה.

● בתוך המרשם צריך קצת שורש ג'ינג'ר טרי, שתודה לאל ניתן כבר להשיג אותו אצל כל ירקן הגון, הוא נראה כמו תפוח אדמה פחוס מאוד שהצמיח אצבעות לכל הכיוונים, ומכיוון שדרוש כל כך מעט, זה יוצא בפרוטות. בכל אופן, לא להתחיל אפילו את הסיפור אם אין ג'ינג'ר טרי.

לתוך סיר קטן צריך:

50 גראם נטו שום טרי מרוסק במועך שום (ראש שום בינוני).

15 גראם נטו שורש ג'ינג'ר טרי, מקולף, מרוסק במועך שום. (קטע בגודל וצורה של גרעין אפרסק. לא „להגזים עשות" ולא להוסיף על הכמות הזו, אפילו אם יש).

2 כפות נוזל טבסקו (לא [illegible] ולא שום דבר אחר).

18 כפות יין אדום יבש.

36 כפות רוטב סויה טאיוואני לוטוס הזהב.

18 כפות חומץ רגיל (לא תפוחים).

36 (כן!) כפות מחוקות סוכר.

לערבב הכל עד שהסוכר נמס, בלי לבשל, לאפסן במקרר. אפשר כמובן להכין חצי כמות, השאלה היא רק למה.

ברוקולי גרליק

חותכים ברוקולי טרי (מה לעשות שעם קפוא לא יוצאת אותה תוצאה!) בטמפרטורת החדר ל'שיחים' בגודל אפרסק קטן.

מטגנים כמו צ'יפסים, בשמן עמוק, אבל לוהט הרבה יותר מהדרוש לטיגון צ'יפסים, טיגון קצרצר.

קצרצר ככה, רק עד שצבע הברוקולי הופך לירוק עז, כמעט כאילו צבע מאכל, בלי שום צבע חום של טיגון. הירק מאבד כך לחלוטין את טעמו החי, אבל עדיין נשאר פריך וקשה מאוד.

שמים את הברוקולי במסננת למיספר שניות, שיטפטף את השמן העודף.

מעבירים אותו למחבת יבשה, שופכים על זה בנדיבות מצקת או שתיים מהרוטב המשוגע הזה, מקפיצים את זה ברוטב לכמה שניות בלבד, מגלישים את הכל לצלחת אליפטית, ומגישים לסועדים שיתעלפו.

אגיפלנט גרליק:

אותו כנ"ל. אותו טיפול בדיוק הם נותנים לחצילים קטנים לא קלופים, קטנים כמו ההם המיועדים לכבישה, חצויים לשניים או לארבע.

חשוב קטנים, כי רק קטע שצמוד לקליפה יוצא כל כך מוצלח. אצלנו משיגים אותם ביחוד בהיפרים הגדולים ובשווקים של הערבים.

כרוב סיני

עוד יישום מטורף שגיליתי לרוטב הזה, זה על סלט כרוב ישראלי, שנהיה ככה סיני בדקה.

במעבד מזון, דיסקית פריסה, בלי ללחוץ חזק עם הדוחף הזה של לוע הקיבול כדי שיצא דקיק – עובי ה'לוקשונים' הוא פונקציה של לחץ – חותכים קלח כרוב קטן, בלי הליבה העצית.

מחליפים לדיסקית גרוה (הדיסקית עם החורים) ומגררים גם גזר בכמות של חצי משקל הכרוב. שופכים על זה שתיים־שלוש מצקות רוטב, ולוחצים/ דוחסים את הסלט בתוך הקערה בעזרת כף. בניגוד לסלטים שאותם אנחנו רגילים „להקפיץ" עם המון אוויר בין המרכיבים, כאן זה צריך להיות צפוף, דחוס, ורווי.

מה זה נקרא רוויי רוטב? זה כאשר לוחצים/דוחסים חזק את הסלט לקערה בעזרת המצקת. על פני הסלט נקווית שלולית רוטב בגודל כף. מכסים בפלסטיק שקוף, משהים שעה, ואז, את המנגינה הזו פשוט אי אפשר להפסיק!

פינת הגאון

לתוך סיר, 50 גרם שום טרי מרוסק (ראש בינוני) + 15 גרם שורש ג'ינג'ר טרי, מקולף (פיסה בגודל וצורה של גרעין אפרסק) מרוסק במועך שום + 2 כפות נוזל טבסקו + 18 כפות יין אדום יבש + 36 כפות רוטב סויה לוטוס הזהב + 18 כפות חומץ רגיל, לא תפוחים + 36 כפות מחוקות סוכר. לערבב רק עד שהסוכר נמס, בלי לבשל, לאפסן סגור הרמטי במקרר." פשיי!!

הורות

נמלים נמלים נמלים

המאושרים הגרים בבתי קומות, אולי לא מכירים את העונש המיוחד של בעלי בתים על הקרקע. שיירות נמלים מבהילות שמתנקזות סביב ריח של מזון לא נעול. כמה שתהרוג בהם, כפליים יופיעו.

איך שנופל מאיזו צנצנת פרור מיקרוסקופי, מיד נכנסת שם לפעולה המברקה הפנימית, וגדודים שחורים עטים עליו. אסור אפילו לדרוך על זבוב בלי להרחיק את הגוויה. אם אתה לא לוקח, הנמלים לוקחות. נתחים נתחים. מערבולת מבעבעת אחת סוחבת כנף, מערבולת מבעבעת שניה סוחבת רגל, כל היום וכל הלילה, לא עובדות אלן לפי ההסתדרות.

למי שיש נמלים בבית וגם תינוק חדש, העסק מוכר. שמים את בקבוק החלב של הילד ליד המיטה, ותיכף הקמיקזים באים. מטפסים על הבקבוק, על הפיטמה, ורוחשים מסביב בניסיון מטורף לבוא. נו, רוץ לאמבטיה לשטיפה חיצונית יסודית, תמעך מהר את כל השחורים שאתה תופס על המישטח, רוץ לרחוץ ידיים מתוייה האחרי המבהיל של החללות, ואל תשכח לדאוג שאולי בכל זאת איזו נמלה הסתננה אל החלב.

אפשר כמובן גם לרוץ בכל דקה אל המקרר, לחמם, להאכיל, להצפין חזרה, וחוזר חלילה.

מה פתאום! אמר האיש בזמנו, ונכנס לפנתאון הגאונים. הביא פיירקס גדול עגול המיועד לאפיית פאי (אבל כל קערה תצלח) מילא אותו בסנטימטרי מים, הוציב בפנגם, בתוך הבריכה, שלושה בקבוקים בנוחיות.

רק יום ראשון עוד באו הנמלים לבדוק איזה טעם יש לפיטמה, ככה, מתוך הרגל. אבל כמו משה, את הארץ מנגד ראו – ואליה לא באו. הן עושות הכל, אבל לא צולחות מים.

בדקו בדקו, ראו אין צ'אנס, תיכף העבירו למקום אחר את המימונה, ולא חזרו יותר.

מחלקת מעל ומעבר

„לחסל אוייב"

קראתי ספר נהדר מעורר למחשבה: „הרמוניה בחיים", מאת נוגה לורד, ירושלמית שמרליקה סביבה הרבה אור, וסיפור מתוכו, שמאוד מאוד אהבתי:

„פעם היתה מדינה קטנה ושלווה וכה שלט מלך. לפתע התקיפו אותה אוייבים, צבא ממדינה אחרת בא וניסה לכבוש אותה.

„צבא המלך, שהיה זריז ומאומן היטב, הצליח לנצח ולגרש את האוייב מהגבולות, אך מהאוייב נותרו פצועים ופגועים שנלקחו בשבי.

„כנהוג, הודיע מפקד הצבא למלך על [illegible] ושאל מה לעשות עם האסירים.

„המלך נתן הוראות: טפל בפצועים, [illegible] לרחצה, ללבוש נקי ואוכל טוב, [illegible] מקומות נוחים לישון.

„הופתע המפקד ושאל: הרי אלה אוייבים שבאו להשמידנו, למה לא נחסל את [illegible] ענה המלך: זה מה שאני עושה [illegible] מחסל את האוייב".

ואיך שאני מתמוגגת מקטע, מיד [illegible] סיר האמפרי, מתוך „כן אדוני ראש הממשלה", חגיגה של הומור מאת [illegible] ואנתוני ג'יי בהוצאת עידנים: [illegible] מבין באפיזודה „איזה מין כישור [illegible] של אוניברסיטת אוקספורד? איזו [illegible] „מה יש לו נגדי", נדהם סר האמפרי [illegible] לא עשיתי משהו שמחייב אותו [illegible] טובה"...

ללמוד, שהמציאות היתה [illegible] לך, היא זו שתעריף...

קצרצר:

למה היפוכונדר לא [illegible] הוא מחכה שהנסיכות תורד [illegible] כחי אלוהים, זה לא [illegible] להתראות.

לשבוע המתחיל ב־5.8.88 והמסתיים ב־11.8.88

מפת השמיים השבוע

השמש – וכוכב חמה – ממשיכים בהילוכם במזל אריה, ולקראת סוף השבוע מקרינים היבטים חיוביים כלפי צמידות הכוכבים שבתאי – אורנוס (בקשת). בסוף השבוע מצטרף גם הירח למזל אריה למשך יומיים (כשהוא במולדו) ובצירופו של כוכב המאדים, המהלך בימים אלה במזל טלה, נמצא ריכוז של ששה כוכבי לכת במזלות האש (טלה – קשת – ואריה). למצב שמיימי זה יש השפעה חזקה במיוחד על פעילות, תגובות, מזג נפשי ורגשות. האנרגיות חזקות מן הרגיל ועוצמת התגובות גבוהה מאוד הן לחיוב והן לשלילה. דווקא במצב כזה דרושה בלימה, משמעת עצמית ושמירה על פרופורציות נכונות כדי למנוע משברי. הנטייה לתאוות גוברת מאוד.

כוכב נוגה – מסיים מחר את הילוכו במזל תאומים ונכנס למזל סרטן, ובהדרגה לקראת סוף השבוע מתקרב להיבט שלילי כלפי כוכב נפטון (בגדי), ולהיבט שלילי כלפי כוכב המאדים (בטלה). במצב זה הנטייה לתגובות רגשיות גוברת מאוד עד כדי הפרעה לשיפוט הגיוני. מתפתח קושי לבחון באופן מציאותי את העובדות או את תגובותיהם של הסובבים אותנו. הציפיות מבני זוג או שותפים מוגזמות מדי והרגישות האישית מגיעה לדרגה הבולמת את היכולת להגיע להחלטות נכונות.

כוכב המאדים – נמצא במזל טלה בהיבט שלילי לכוכב נפטון (בגדי) ובהיבט חיובי כלפי כוכב צדק (בתאומים). במצב זה אף כי האנרגיות זורמות בחופשיות, יש צורך לבחון בזהירות את הכיוון אשר אליו הן מופנות. מעברו של כוכב מאדים במזל טלה מלווה בדרך כלל בעלייה חריפה בתוקפנות ובתגובות קיצוניות או בנטייה לשינויים קיצוניים בלא תכנון מוקדם. מוטב על כן להפעיל בימים אלה את הביקורת העצמית ביתר שאת.

הירח – פותח את השבוע כשהוא במזל שור ומסיימו במזל אריה. בשבוע זה מסיים הירח את רבעונו האחרון במסלול חודש אב. בסוף השבוע הירח מתקרב למולדו לקראת תחילתו של חודש אלול. החלטות חשובות בתחום הפוליטי והכלכלי אמורות להשפיע מאד על הציבור. המאבק על עקרונות מצד קבוצות לחץ שונות ממשיך לתת אותותיו ולא נראית פשרה קרובה.

האריה בין שנים עשר המזלות

מזל אריה מתייחס לקבוצת מזלות האש ועל כן נוטים בני מזל זה ליצור קשרים טובים יותר עם בני המזלות מקבוצה זו (טלה – אריה – קשת) ומקבוצת מזלות האוויר (תאומים – מאזניים – דלי). קשרים פחות טובים, בעלי ערכיות משתנה נוצרים בין בני מזל אריה לבין בני מזלות האדמה (שור – בתולה – גדי) ובני מזלות המים (סרטן – עקרב – דגים).

אריה עם אריה – שניהם רוצים להיות במרכז והדבר עלול לגרום למתח וסיכסוכים. חלוקת עבודה תאפשר חיים ביחד ולהפחית את התחרות ביניהם. מוטב שהגבר יהיה כאן הבוס ובכל מקרה אחד מהצדדים חייב להוריד פרופיל. מאבק למען רעיון משותף נחוץ וחיוני כאן להידוק הקשר.

אריה עם בתולה – קיים כאן סיכוי לקשר טוב. בן האריה מקבל בהבנה את הביקורתיות של בן הבתולה ובן הבתולה מעדיף את כשרונותיו של בן האריה. הקשר עשוי להחזיק מעמד באם יתן בן הבתולה לבן זוגו מספיק מרחב מחייה ומקום מרכזי בחוג המשפחה.

אריה עם מאזניים – הקשר כאן הוא טוב אף כי מזגו הלוהט של בן האריה עלול להיות לנטל כבד על שכמו של בן המאזניים. תביעותיו של בן האריה לתשומת לב עלולות להתיש את בן המאזניים ולהשאירו מאחור. בתנאים של רקע תרבותי זהה השותפות כאן יפה במיוחד בהיות שניהם מסוגלים להתפתחות אישית האחד בחברת רעהו.

אריה עם עקרב – הקשר כאן מסובך ודורש גמישות רבה ביחסים, דבר שקשה לתבוע אותו מבן האריה ומבן העקרב. סכסוכים ומתחים רבים מעכירים כאן את האוירה והקנאה עלולה להרוס את שיווי המשקל. בתנאים בהם הגבר הוא בן העקרב והאשה בת האריה ניתן לצפות להמשכיות קשר כזה.

אריה עם קשת – יש כאן תיאום טוב בין שניהם הן בתחום המזג הנפשי, והן בתחום החבנה החדדית. הסיכון כאן הוא בנסיונו של בן האריה לדחוק את בן הקשת לשוליים ומאידך בנטייתו של בן הקשת להתמרד ולחפש עצמאות.

אריה עם גדי – בעוד בן האריה מתכעס מהר אבל מוחל וסולח הרי כשבן הגדי כועס אין הוא סולח, ונוטר טינה לאורך זמן. איטיות תגובותיו, זהירותו ותשדנותו של בן הגדי מנוגדות לספונטניות של בן האריה, וללא הבנה הדדית הקשר יעבור קשיים גדולים. בכל מקרה עדיף שהגבר יהיה בן הגדי והאשה בת האריה.

אריה עם דלי – על אף היות שניהם בני מזלות מקוטבים אפשר כאן קשר מוצלח, ובלבד שעיסוקם יהיה קשור עם פעילות חברתית וכל אחד מהם יביא את כישוריו לידי ביטוי. בתחום האישי ההפתעות שמביא בן הדלי מתקבלות באהבה ע"י בן האריה, אך הסכנה כאן היא בנטייתו של בן האריה לכפייתיות העלולה להרחיק ממנו את בן הדלי.

אריה עם דגים – הקשר כאן מסובך אף כי לא אבוד. מזגו הסוער של בן האריה אינו מתאים לרגישותו של בן הדגים ונטייתו למופנמות ולמצב רוח משתנים. בן הדגים נוטה להפגע ומתקשה בשותפות ומנתק מגע. מאידך, תלותו של בן הדגים מחניפה מאוד לבן האריה.

אריה עם טלה – הקשר כאן מוצלח מאוד. ברוב המקרים ההתלהבות משותפת. התוקפנות של בן הטלה מתקבלת באופן טבעי על־ידי בן האריה. יש מקום להערצה הדדית. בכל מקרה עדיף שבן האריה יהיה כאן הבוס.

אריה עם שור – היחסים כאן מסובכים וקיימת נטייה להתמודדות על שליטה. המשיכה ההדדית אמנם חזקה מאד אך התחפרותו של כל צד בעמדותיו אינה מבטיחה שותפות קלה.

אריה עם תאומים – המשיכה ביניהם חזקה מאד. שיתוף הפעולה אפשרי כאשר בן האריה יתן גיבוי מתאים לבן התאומים. מאידך, בתחום הרגשות לא תמיד העניינים חלקים, שהרי בן האריה אוהב בליבו ובן התאומים אוהב בשכלו.

אריה עם סרטן – בן האריה מוכן ברוב המקרים להתחשב במצבי הרוח המשתנים של בן הסרטן. הקשר כאן מחזיק מעמד ובלבד שבן הסרטן ילמד לוותר לבן האריה ויעניק לו הזדהות ותחושת שייכות.

על אף הדאגה לבני זוג או צעירים במשפחה או אכזבה מהתנהגותם, משתפרת האוירה בבית. יציאה לחופשה או נסיעה למרחקים עשויות להוריד את המתח ולקרב לבבות. חיי החברה הופכים לסוערים ומרתקים. ידידים מן העבר חוזרים ויוצרים קשר ומעניקים לכם שעות יפות. בתחום הבריאות אתם נדרשים ליותר זהירות בתחום התזונה וליותר מנוחה. בעיה רפואית שלכם או של קרובי משפחה דורשת התייחסות רצינית. קשרים נסתרים או פעילות מאחורי הקלעים אינם מועילים.

אתם זוכים לשיפור בתחום הכספי אף כי לתקופה זמנית בלבד. ההוצאות גדלות במקביל ועל כן יש להזהר ולנהל תקציב מאוזן. בני זוג או משפחה מבוגרים מדאיגים אתכם מאד. פעילות שקטה מאחורי הקלעים תקדם לכם את האינטרסים המקצועיים. עם זאת עליכם להזהר מרכילות המתנהלת מאחורי גבכם. בתחום המקצועי אתם זוכים להערכה רבה אך אינכם מוצאים את הכוחות על מנת להשתער על תפקיד או עיסוק חדש. סוף השבוע אופטימי הרבה יותר מתחילתו.

חידוש קשרים עם קרובי משפחה או ידידים מקבל תנופה. אתם נכנסים לשלב של התחדשות רעיונית ופתיחות מחשבתית ומוכנים יותר מבעבר לשינויים בשיטות העבודה או בתחום המקצועי. הדגש מושם על השתלמויות מקצועיות והרחבת האופקים, לימודים או נסיעות למרחקים. הפופולריות שלכם בעלייה מחודשת ואתם זוכים להערכה מצד הסובבים אתכם. עם זאת אין זה הזמן לנוח על זרי דפנה, להיסחף לאשליות או לרחף בעננים, ומוטב כבר בעת להפשיל שרוולים ולהתחיל בעבודה במאמץ מחודש. מאוד רצוי לשתף את בני המשפחה בהחלטותיכם.

היוקרה המקצועית שלכם נמצאת בעליה משמעותית ואתם זוכים לשבחים. קשרים עם מרוחקים מועילים ומקדמים לכם תוכניות אישיות או מקצועיות. על אף לחצים בתחום הפיננסי אתם זוכים לשיפור משמעותי מכיוון בלתי צפוי. חופשה קצרה תעניק לכם משב רוח רענן וכוחות מחודשים לקראת העבודה הקשה המחכה לכם בקרוב. זה הזמן לערוך שינויים ארגוניים במקום העבודה ולמצוא מקורות הכנסה חדשים או נוספים.

על אף התחושה המכבידה שחלק גדול מתוכניותיכם מתעכב או מתקדם באיטיות, מתרחש בהדרגה שינוי לטובה במערכת היחסים שלכם עם הסובבים אתכם, ובמיוחד עם בני זוג, שותפים או ידידים. הרגשות הרומנטיים חזקים מאוד ואתם צפויים לסערת רגשות ואף למצב בו אתם מחליטים להתמסד בתחום זה או להנשא. בתחום הפיננסי טרם נראה שיפור בקרוב ומוטב לנהל נושא זה בזהירות רבה ועם שליטה עצמית. נטייתכם לשיפוט לקוי בתחום זה גוברת, היזהרו מהסתמכות להשקעות ספקולטיביות או מלהאמין להבטחות שאין להן בסיס.

לאחר תקופה ארוכה של ישיבה על הגדר ללא וודאות הן בתחום המקצועי והן בתחום האישי והרומנטי, אתם חוזרים במלוא המרץ ומראים נוכחות. עם זאת אתם נוטים לציפיות מוגזמות ומתקשים לקרוא את המצב לאשורו. מאחורי גבכם מתנהל מחדש מסע מצד אויבים או מתנגדים במטרה לפגוע בהשגיכם. מוטב בתקופה זו להמנע מלהכנס לעימותים עם בעלי סמכות או לסכסוכים עם שותפים או בני זוג. בתחום הרומנטי מסתמן שיפור ואתם צפויים למפגשים מרתקים.

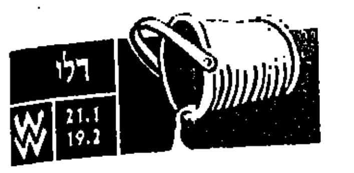

צעירים במשפחה מקבלים מכם את מלוא העדיפות בימים אלה ועזרתכם כלפיהם אמנם חשובה במיוחד. דאגות לבריאותם של בני משפחה גם הן תופסות מקום משמעותי. בתחום המקצועי או העסקי אתם אמורים למצוא תשובה למצב מסובך אשר מנע מכם עד כה מלהתקדם או מלהוכיח את עצמכם או לממש תכנית חשובה. נסיעות וביקורים מקבלים עדיפות. אין זה הזמן להכנס לעימותים עם קרובי משפחה. כישוריכם היצירתיים מקבלים בהדרגה את ההכרה המתאימה.

המאבק בין התחום המשפחתי לבין התחום המקצועי והקריירה הולך ומצטמצם בעקבות קבלת תמיכה מצד בני משפחה וקרובים המוכנים לאפשר לכם להעביר את מלוא המשקל לכיוון הקריירה והעבודה. התחשבות למשפחה נותנת תוצאות חיוביות ומאפשרת לכם לסיים חשבונות משפחתיים ולפתוח דף חדש. מעבר מקום עבודה או מקום מגורים מתברר כמוצדק ומחזיר לכם את האופטימיות. במישור הפיננסי עדיין דרושה מידה רבה של זהירות וסבלנות אף כי קיים שיפור [illegible]. הוצאות כספיות בלתי צפויות עלולות לגרור אתכם למצב קשה.

נסיעות, ביקורים והתכתבויות מקבלים דגש. אתם חשים כי חופשה או נסיעה תאפשר לכם מנוחה וניקוי ראש. עם זאת הרצון לפעול ולממש תוכניות חזק מן הרגיל ומכניס אתכם למצב רוח של חוסר מנוחה ותוקפנות. רעיונות חדשים בתחום העבודה מקבלים חיזוק ותמיכה מצד קרובים ושותפים. הרגשות הרומנטיים חזקים מאד אך גישה ישירה מדי עלולה להחריף את היחסים.

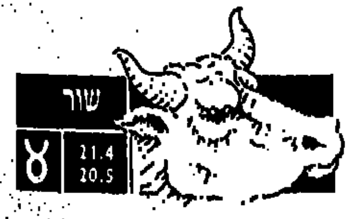

אתם חשים בהדרגה כי חוזר אליכם הביטחון בתחום הכספי אם כתוצאה משיפור בהכנסות או עקב השגת מימון או אשראי. עם זאת, מדובר בשיפור מלא אלא בשיפור זמני וחלקי. ענייני הבית והמשפחה מקבלים דגש חזק. תוכניותיכם בתחום זה זוכות לתמיכה מצד בני משפחה. בתחום המקצועי אתם חשים כי מנסים לפגוע מאחורי גבכם בחישוביכם או במעמדכם ומוטב כי תתנו על כך את הדעת. בריאותכם דורשת תשומת לב. והאנרגיה שלכם בשפל, אתם עייפים מדי ונחוצה לכם מנוחה מספקת.

על אף העובדה שחיי החברה הופכים ליותר סוערים אתם גולשים ליחסים מקוריים עם ידידים או עם חברים לעבודה. ויכוחים חריפים מדי עלולים להסתיים בריב. על כן מומלץ לבלום את הנטייה לביקורתיות ולציניות. בתחום הכספי ההוצאות הולכות וגדלות ומעמידות אתכם בפני הצורך לעשות שוב חשבון וסדר עדיפות חדש במישור זה. מוטב בימים אלה לחפש רעיונות חדשים בתחום המקצועי ולהתמקד במציאת מקורות מידע חדשים. קשרים עם מרוחקים מקבלים עדיפות, ותיתכן נסיעה חשובה לקרובים בימים אלה. קשרים רומנטיים מסעירים עומדים בפניכם ותכניות לנישואין מקבלות דגש חזק.

כניסתו של כוכב נוגה למזלכם מגבירה את הקסם האישי ואת כושר השכנוע שלכם. עם זאת אתם נוטים עדיין לעצמאות בעיקר בכל הקשור ביחסיכם עם הסובבים אתכם. ענייני קריירה זוכים לתאוצה מוגברת ושם אתם מגבירים את בטחונכם העצמי. עם זאת בתחום המקצועי עליכם לפעול בשקט מאחורי הקלעים על מנת לקדם את האינטרסים שלכם במישור זה. בתחום הפיננסי המצב [illegible] ומשתפר באופן משמעותי.

לא במקרה אנשי מפתח רבים עברו דרך המכללה למינהל

כי חשוב לא רק מה למדת, אלא גם איפה ...

רבים מתפקידי המפתח בשירות הציבורי ובסקטור הפרטי מאויישים על ידי בוגרי המכללה למינהל, ולא במקרה.

המכללה למינהל היא מוסד הלימודים הוותיק והמקצועי ביותר בתחומי החשבונאות, המינהל המחשבים התקשורת וההוראה למקצועות הטכנולוגיה והמינהל.

רשימת הבוגרים המכובדת כוללת מנכ"לים וסמנכ"לים של מוסדות ציבור וחברות, אנשי מיסים בכירים, חשבים של מוסדות ומפעלים, מנהלי בנקים ומורשי חתימה, מנהלי שיווק ומכירות, רואי חשבון, מנהלי חשבונות מדופלמים, גזברים ראשיים ואנשי חינוך והוראה.

כולם עברו דרך המכללה למינהל בשלב זה או אחר של הקריירה שלהם.

כן, כדי ללמוד מקצוע מעשי שיאפשר לך להשתלב בקלות במעגל העבודה, כדי להתקדם במעלה הקריירה ולהגיע לעמדת מפתח - כדאי שתצטרף גם אתה למכללה למינהל. כי חשוב איפה למדת.

בחר בתחום המעניין אותך ביותר וצא לקריירה מנקודת הזינוק הטובה ביותר.

- מינהל עסקים – דו שנתי
- יועצי מס
- ניהול פיננסי וחשבות
- ניהול משאבי אנוש
- ניהול שיווק בינלאומי
- שיווק ומכירות
- יועצי השקעות
- פרסום ויחסי ציבור
- עתונאות כתובה ואלקטרונית
- מנהלי חשבונות מדופלמים
- הכשרת מורים למקצועות טכנולוגיה ומינהל

לתואר "מורה מוסמך בכיר" בחינוך העל-סודי

לקבלת מידע ויעוץ:

- תל־אביב: מסלול אקדמי ולימודי תעודה טל': 03-210390, 219958, 218291/2.
- המכללה להכשרת מורים, למקצועות הטכנולוגיה והמינהל. טל': 03-441744, 452428.
- ביה"ס לחשבונאות "גינת" טל': 03-290775, 295977
- ירושלים: טל': 668383, 666380, 02-690130. המכללה להכשרת מורים, טל': 02-690130.
- חיפה: טל': 04-512277/8/9
- באר־שבע: טל': 78706, 39591, 057-33031. המכללה להכשרת מורים טל': 057-491556, 491220.
- נתניה: טל': 053-613385.
- חדרה: טל': 06-338848 (אחה"צ).
- אשקלון: טל': 051-38840 (אחה"צ).
- רחובות: מועצת הפועלים טל': 08-468451/2 (אחה"צ)
- רשת קורסים ארצית: טל': 03-263487, 431260/1.

כי חשוב איפה למדת

המכללה למינהל

מוסדה של הסתדרות הפקידים

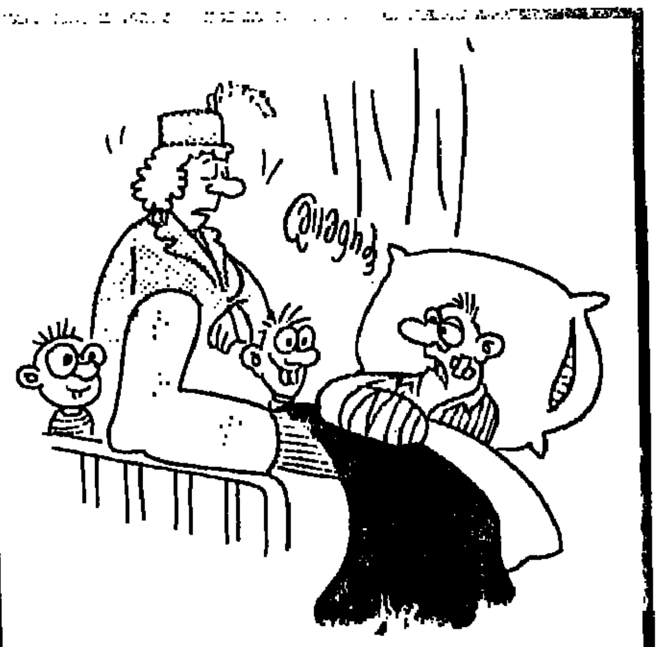

„הילדים התעקשו לבוא. הם רצים לצייר על הגבס שלך!"

„בוקר טוב אדוני, אני עושה סקר על אבטחת דירותו"

„את תפגשי גבר נאה, חזק וגבוה, ותעבדי כמו שיפחה בשבילו כל ימי חייך!"

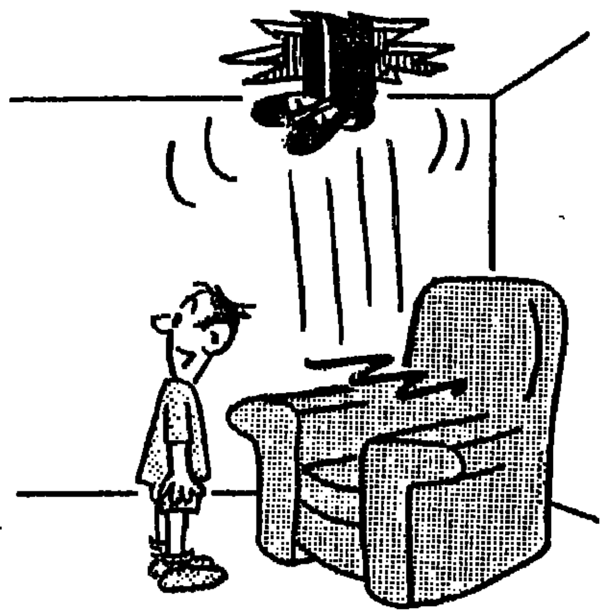

„אבא קרא את התעודה שלי!"

„ביצה אחת או שתים, יקירי?"

„רואים לך את התחתונים!"

באיזה 'שמשון זליג' הייתם מעדיפים לגור?

ראשון־לציון

קוטג' אחרון
במיקום עליון

ברחוב סוקולוב ראשון־לציון:
בבנין בן 19 דירות בלבד.
בקומות 6-7, קוטג' דופלקס ייחודי כ-230 מ"ר.
בניה מהודרת.
7 חדרים, מרפסת וכל השכלולים שחלמתם להכניס לביתכם החדש.

דירות 5 חדרים מפוארות
מועד כניסה: אפריל 1989.

דירה אחרונה
בקומה ראשונה

ברחוב התקוה, ראשון־לציון:
דירת 5 חדרים אחרונה, בבנין בן 10 דירות בלבד, 2 דירות בכל קומה.
בנייה יוקרתית, פיתוח מיוחד.

מועד כניסה: נובמבר 1988

רחובות

"פנינת חן" - רחוב הולנד

קוטג'ים
בתכנון נדיר

- ריצוף שיש צבעוני בסלון וחדר האוכל
- הכנה מרכזית למערכת מיזוג אויר (קירור וחימום)
- במטבח חידושים מיוחדים לרבות טוחן אשפה
- כלים סניטארים צבעוניים לפי בחירה.

שמשון זליג בע"מ
רח' ז'בוטינסקי 65, ראשון לציון.
שעות קבלה: 09:00-13:00; 17:00-19:00. סגור בימי שלישי אחה"צ
טלפונים: 953626/7 • 03-941180

25 שנות
שמשון זליג בע"מ

באזור התעשיה החדש ראשל"צ

עיר הרהיטים

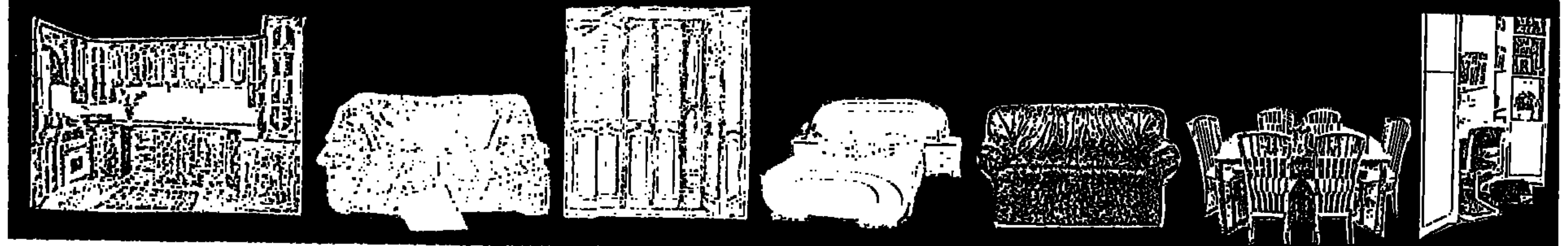

התארגנות של 5 יצרני רהיטים ממיטב היצרנים בענף הריהוט

■ **ד. קובר רהיטים**
רח' לישנסקי 83 (צמוד להיפרכל) טל. 9614559, 03-9614517

■ **המרהט רהיטים**
רח' משה שרת 6 טל. 9615660, 03-965595

■ **לימור תעשיות רהיטים**
ההגנה 36 פינת אלטלנה (ליד נעלי גלי) טל. 9611977, 03-9613465

■ **א.א. רהיטים**
רח' אצ"ל 35 (מול נעלי גלי) טל': 03-9611966

■ **דלת חן - תעשיית ארונות**
יצרני ארונות בשיטה ובאיכות אמריקאית.
רח' ספיר 9 מאחורי בית העלמין בחולון.
טל' 9616028, 03-9616027

מבצע
■ על כל קניה*
אופני BMX מתנה לילד חינם!
■ ארוחה במסעדה סינית
שוגון
על כל קניה
* קניה מעל 2000 ש"ח

אלפי מטרים של תצוגת רהיטים
בוא לראות תצוגות מהממות של גדולי יצרני הריהוט בארץ
מבחר מרשים ומגוון של:
• סלונים - בד ועור • מזנונים • חדרי ילדים • פינות אוכל • חדרי שינה • חדרי ארונות • ארונות קיר, בשיטה ובאיכות אמריקאית.
• כל פריטי הריהוט המשלימים.
עיצובים חדשניים במבחר צבעים עשיר.

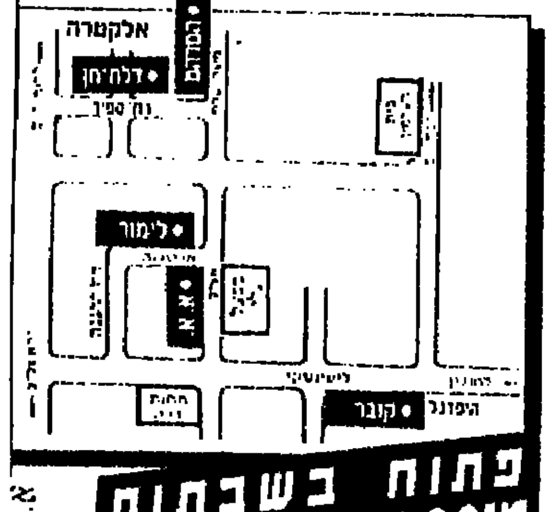

פתוח בשבתות מ־11:00 עד 22:00.

קניה מאחד היצרנים הנ"ל ערובה לאיכות, אמינות שרות ואחריות.

שפות והשכלה תיכונית | למד והשכל | קורסים והכשרה מקצועית

רק מסגרת אחת מבטיחה לך הצלחה עוד הערב

בתיכון רון "כמעט טוב" זה "לא מספיק"

הצלחתך מובטחת בבחינות
אם לא תצליח לקבל ציון 70 לפחות - רק תיכון רון יממן לך, על חשבונו, קורס נוסף, עד לקבלת הציון המובטח!

רק בתיכון רון
תלמד עם צוות המורים המנוסים ביותר בהכנת מבוגרים לבחינות הבגרות, במסגרת בטוחה, בהדרכה אישית, בשיטות בלעדיות להבנת החומר הנלמד, ובחברת תלמידים רציניים, כמוך.

עוד הערב
תוכל להתחיל לבנות את ההצלחה שלך בבחינות הבגרות בתיכון רון הקרוב אליך. בוא, תתרשם ותירשם, עוד הערב עד השעה 20.00.

★ קורסים בכל המגמות (הומנית, ביולוגית, כימית, פיסיקלית, ריאלית) ובכל תרמות.
★ 25% הנחה לחיילים וחיילים משוחררים.

נמשכת ההרשמה ללימודי בוקר לשנת הלימודים הקרובה
תל-אביב - רחוב תל-חי 5, טל. 03-288121
הרצליה - רחוב העצמאות 59, טל. 052-541262
רחובות - (לימודי בוקר) - כפר גבירול, טל. 08-466979
רחובות - (לימודי ערב) - רחוב הירשנזון 25 טל. 08-451787

המסגרת הבטוחה ביותר לבגרות
תיכון רון
מיסד 1965
רשת בתי הספר הפרטיים הגדולה בישראל בפיקוח משרד החינוך

א.ק. פרסום ושיווק

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

להצליח בבגרות

20% הנחה לחיילים משוחררים

בחירת בית־ספר היא החלטה חשובה ביותר. לפני שאתה מחליט - שאל את חבריך. למד מנסיונם של אחרים!

נמשכת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למועד ינואר 1989 לכל מקצועות הבגרות, כולל: מתמטיקה מורחבת, פיזיקה מורחבת ובחינות פסיכומטריות.
באולפן לבגרות בהנהלת המהנדס א. לחמן: 1. 80% מתלמידינו עברו בהצלחה את בחינת הבגרות במתמטיקה במועד יוני 1988, 27% קבלו ציונים 9 ו־10, ציון ממוצע 7,4. 2. לימוד עד להצלחה בבחינה, ציון 8 או יותר ללא תשלום נוסף, או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון שני, ציון 6 או פחות. 3. מורים מעולים בכתות קטנות. 4. לומדים את כל החומר הדרוש לבחינה כך שלא נדרש ידע מוקדם. 5. זהו ביה"ס היחיד שבו מגישים התלמידים את שיעורי הבית למורה בכל שיעור. 6. בסקר דעת קהל של חברת "קלע" נבחר האולפן לבגרות כביה"ס האקסטרני הטוב ביותר בישראל, זה שלוש שנים ברציפות.
לכן, אם אתה זקוק לציונים גבוהים בתעודת הבגרות - מקומך איתנו. הנך מוזמן להתייעצות בלתי מחייבת.

אליהו חבזה: מ־6 בתיכון ל־10 באולפן לבגרות בפיזיקה 5 יחידות

ההרשמה:
תל אביב: דרך חיפה 61 (גן תיכון חדש), טל': 5480818, 03-5461106
ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 16, טל': 222340, 02-222576
חיפה: רח' יל"ג 3, טל': 641040, 04-667411
באר שבע: רח' העצמאות 40, טל': 71690, 057-73146
ראש העין: מרכז שיקום השכונות, טל': 9369489, 03-9388090

בן יעקב שחר "באתי לאולפן לבגרות ללא כל ידע מוקדם. הוצאתי 8 במתמטיקה ו־9 באנגלית"

סיוע כספי לחיילים משוחררים שסיימו פחות מ־12 שנות לימוד באמצעות היחידה להכוונת חיילים משוחררים.

האולפן לבגרות
בית ערב לבגרות
הגדול ביותר בישראל. בהנהלת המהנדס **א. לחמן** מוגד הספרים

שעה של פנאי

תשבץ
מאת הלל הרשושנים

מספר 1484

21 פרסים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר „רצח נפוליאון", מאת בן וידר, ועוד 22 פרסי ספרים שונים. המען למשלוח פתרונות: „הלל", תשבץ השבוע מס' 1484, ת"ד 20227, ת"א, (61201).

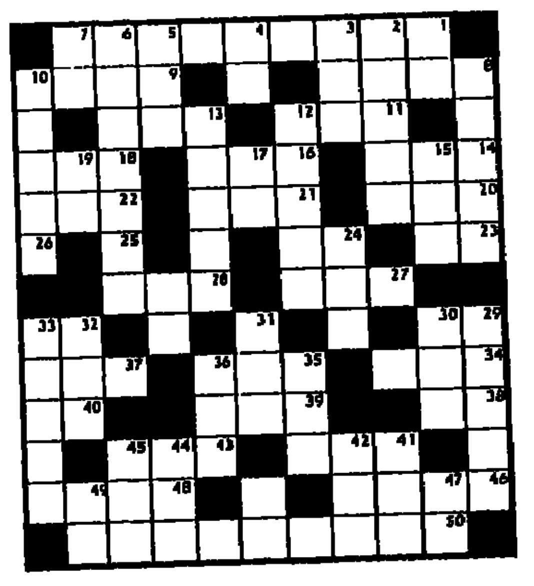

במאוזן – מימין לשמאל: 1) „תרדיף" (שם נרדף) לירושלים (תהילים מ"ח) 8) מדינה ביבשת אמריקה 9) אחווה 11) „תרדיף" ל„יסורים" 13) כישוף 14) מחסור 16) למי שיש לו... זוכה בפיס 18) הר־העברים 20) כבשה בוגרת 21) עוף דורס שוכן בחורבות 22) חלקי עץ זה משמשים לעיבוד עורות 23) מלת חיוב 26) בלוטה חזה בסלע 27) סגי נהור 28) פגם גופני 29) מתכת יקרה 32) אריג לבן ויקר 34) „תרדיף" ל„חרב" 35) יוצר כלי חרס 37) שדה־מרעה 38) מנמנם 39) גמול בעד מעשה רע 40) דיג – „קטוע־דגל" 41) שרוך; סרט 43) נחיצות 46) חידת ציורים – בלעז 48) דרך במערכת ההתחבורה 50) אחד מספרי התנ"ך.

במאונך – מלמעלה למטה: 1) גבול בין שני שטחים 2) דרגה בצה"ל 3) „תרדיף" ל„בטחון" 4) שבק חיים לכל חי 5) אספה רבת־עם 6) כינוי ליושב במרומים 7) ביטוי שלילי 8) מין נחש ארסי – ביטוי לועזי 10) שם כללי ליסודות כימיים – בלעז 12) הרג בשוגג את קין 13) לעג – או תחילה 15) נעימה 17) מטבע קדמון 19) מועמד לנשיאה החדש של ארצות־הברית 24) מלך הבשן 25) חדלון החיים 29) כלי נגינה בעל מקלדת 30) אגיד 31) חריץ 32) שלמונים 33) גלד שומן מטוגן 35) „תרדיף" ל„סוף" (איוב) 36) אחר חם 41) עוד פעם 42) קרש דק 44) קול אדיר בחלל האוויר 45) ספק – רווח, ספק – ברמות 47) ענף גדול 49) נעלה.

הציור השבועי לילד
איפה האינדיאני?

חבורת בוקרים עליזה, שותה במונדק ונהנתה משירי בירה ומצב רוח. אחד מהחבריא, התחפש לאינדיאני וניסה להפתיע את חבריו. התוכלו אתם לגלותו?

תשבץ תרתי־משמע ©
מאת נדיב אבידן

מספר 243

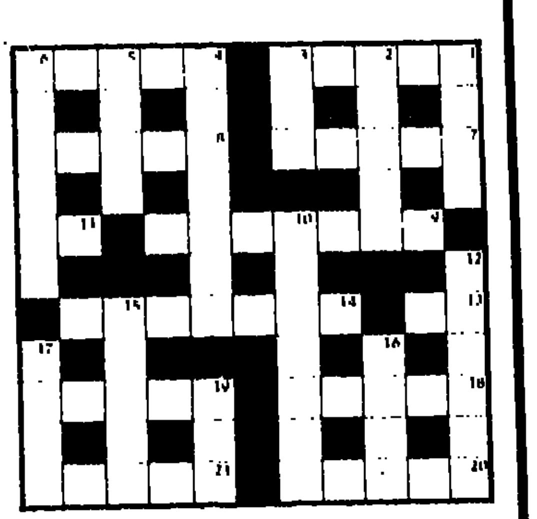

מאוזן:
1. נחש איזה צמח זה (5)
4. גם אם לא שילם במזומן, נוכל למצוא שפה מישותפת (5)
7. מה עושה טבח המלון עם ציורו? (5)
8. נסיון מכוון לפגוע באניות טעונות בשר (מ) (5)
9. קיטור. אבל ציית (4,3) (עפ"י אילן גולדהירש)
11. עם „13 אופקי" צליל הספק זה ממש נורא (4)
13. ראו „11 אופקי"
14. השם ולבן מצביע, אולי, על מעבר מהפסד לרווח (3,4)
18. מהצפוי המצוי (3,2) (עפ"י אילן גולדהירש)
19. תעזוב את הארץ בארון, או בחוסר הכרה (5)
20. כמה שוקלות עצמות? (5)
21. יש לי תרשים של לבנה (5)

מאונך:
1. דווקא היה שמח בזמן המחלה (5) (עפ"י אלינוער יעקובוביץ)
2. מלך אשור לא סמך עליו, שוכנת הריסה (5)
3. גם חצי זה בסדר (3)
4. מהמושבה ברח ארצה (5,2)
5. בנמל התעופה הוא מת מהצמצום (4)
6. לא נעים, הם מאחורי סורגים (6) (עפ"י אילן גולדהירש)
10. מעני עניים בכיסי עשירים (7) (עפ"י אילן גולדהירש)
12. אופיר הנוח עדיף מקליפה (3,3)
15. השוטר לא עומד בשטף (5)
16. הגם זו עזרה? נוית (4)
17. דורון לא מוכן בכל מחיר (4)
19. הוסיף טעם לעולם (3)

בין הפותרים יוגרל סך 25 ש"ח
את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע „ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177, מיקוד 61091 תל־אביב.

חכמים ברבוע

הקוראים המעוניינים להשתתף בחיבור הגדרות ברוח תשבץ תרתי משמע, מוזמנים לשלוח הגדרות למלים עד תשע אותיות (על גבי גלויות בלבד).

המערכת שומרת לעצמה זכות שימוש בהגדרות. בין המשתתפים תערכנה הגרלות־פרסים יקרים אחת לחודש.

הכתובת למשלוח הגדרות: חכמים בריבוע ידיעות אחרונות, ת.ד. 9177 מיקוד 61091 תל־אביב

חשבון קטן

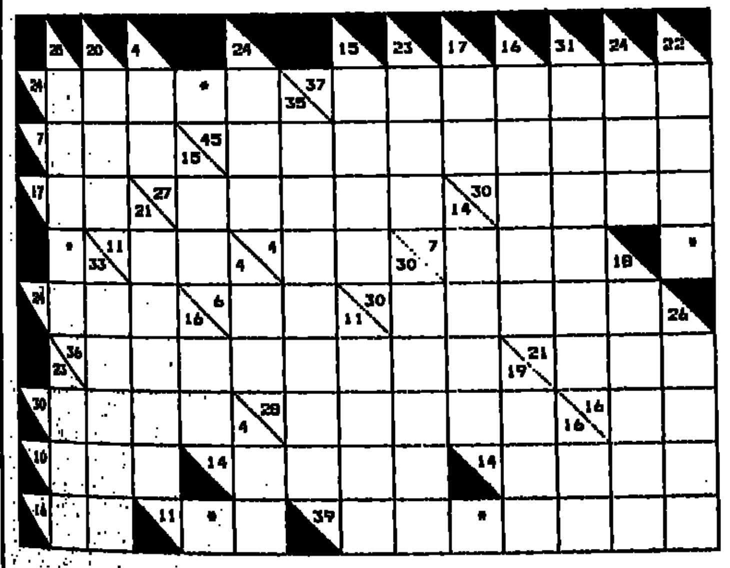

עליך לרשום בכל משבצת ריקה את אחת הספרות שבין 1 עד 9 ועד בכלל, באופן שסכום הספרות יהיה הסכום המודפס בגוף התשבץ. סכום המופיע מעל לאלכסון מתייחס לספרות שיש לרשום מימין לסכום וזה המופיע מתחת לאלכסון מתייחס לספרות שיש לרשום מתחתיו. בכל סדרה המהווה סכום, כל הספרות שונות זו מזו.

כפתרון יש לשלוח את סכום 5 הספרות במשבצות המסומנות בסימן *.

בין הפותרים יוגרל הספר משפחת הפלמ"ח מאת ח. גורי ו־ח. חפר.

הפתרונות והזוכים

פתרון חידת „אותיות ומספרים" מספר 1213

```
84354 | 363
 726  | 232
 1175
 1089
   864
   726
   138
```

א. שיחזור פעולת החילוק בספרות: ב. המלה המפוענחת באותיות שנתקבלה היא „ירושלים".

שמות 12 הזוכים בהגרלת „אותיות ומספרים" מס. 1213: עליזה חוכן, חיפה; ארנה הוורנברנדט, בני־ברק; רותי ולאוס, קיבוץ מגל; יששכר חונקים, ת"א; אסתר רוזן, חיפה; ציון אבוקראט, אשדוד; רחל שליט, ת"א; מנוחה אילסלו, ירושלים; צבי גיל, קרית־ביאליק; שלום רוזן, נצרת עלית; חיים צוגלניק, יהודה; אלי טעה, קיבוץ גדשמאל.

שמות הזוכים וזוכי צה"ל בהגרלת 26 פרסי הספרים, תשבץ השבוע מס. 1480.

פרס א': „ביבליוגרפיה" לאורי צבי גרינברג: יהודית קרטון; ת"א.

לולו סופורה, ת"א; איסר לוין, ר"ג; איריס דורון, הוד־השרון; זיו רובין, ירושלים; יניב אופיר, משמר־העמק; ינון צרפתי, יבנה; שלמה כיירא, אזור; ליאורה גולד, גבעתיים; ארנה רבפורט, חיפה; שושנה גולדשטיין, קרית־גת; קלמן פרידמן, ירושלים; יאיר ברד, צפת; שלמה קדוש, מושב רוויה; טל מלאת, ת"א; עמוס לוינברג, חיפה; זכריה מילר, קיבוץ אשדות־יעקב (מאוחד); מרדכי אבריהן, ת"א; ציונה הנדלסמן, ירושלים; מרדכי וינטר, כפר־ויתקין; חיים ינוביץ, גבעתיים; סא"ל דורי קרן; נגה רוונכומר; מיכאל נאור; סג"מ יחזקאל שלום; וס"ן חנניה אברמוב.

פתרון תשבץ השבוע מס. 1480

במאוזן – מימין לשמאל: 1) „אטלס" 4) פת 6) „גנגס" 9) „אהבת־ציון" 10) נר 11) חף 12) „לס" 13) טס 15) הר 17) אף 18) מר 19) „לוט" 21) בריל 24) מלא 25) גב 26) „גדירה" 27) לח 28) ריד 29) מחט 30) עי 31) לבלב 34) יש 36) שיח 37) נזיר 38) נכט 40) מן 41) ער 42) „חא" 44) „תה" 45) של 46) דם 48) דש 50) „לוי אשכול" 51) גמלה 52) רק 53) מחנה.

במאונך – מלמעלה למטה: 1) אגרטל 2) „לאון" 3) „סהרה" 4) „פתח" 5) חצף 6) „גולף" 7) נגס 8) סבורא 14) סוג 16) „רב גרונר" 17) „אלהמברה" 18) מלח 20) „טבריה" 22) (פאיר 23) זר 24) „סלטין" 30) עין 32) בז 33) „ליי" 35) שבת 36) „שמעון" 39) „טהרות" 41) עלוה 43) „ארום".

גליון 1268

תרתי משמע: ב־25 ש"ח זכתה: יעל חפץ, רח' נורדאו 3, פ"ת (49330).

חשבון קטן: בספר „עם כלביא יקום" מאת חיים הרצוג, זכתה: לוינשטיין מיכל, רח' היונה מס. 5, ר"ג (52572).

„לאן נעלמה חווה?" (מגליון 1268)

אבי בנימין, תל־אביב; שחר נבון, בת־ים; אושרי נחמני, ראשל"צ; אתי הרכוון, גילה מור שוורצברג, באר־שבע; בועז בן־בסט, הוד־השרון; ממס בר־ילב ראשל"צ.

■ את הפתרונות יש לשלוח במעטפה לפי הכתובת: „7 ימים", שבועון „ידיעות אחרונות", „שעה של פנאי", ת.ד. 20227 ת"א, מיקוד 61201.
■ ישותפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם יגיעו תוך 10 ימים מיום פרסום החידה.
■ נא לציין את שם החידה ומספר הגליון על המעטפה.

פתרון גליון 1276
● חשבון קטן: 34.

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 241

אותיות ומספרים

מספר 1216

```
   דירה
    אשה
  -----
   כלים
  הארשל
  אשיזל
  -----
 כרהזוחפל
```

לפניכם חידת „אותיות ומספרים". בפעולת הכפל הוחלפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת החשבון, ולמצוא את הספרה שאינה משתתפת בה ★ 12 פרסי ספרים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה ★ המען למשלוח הפתרון: „אותיות ומספרים" מס' 1216, ת"ד 20227 [illegible]

שחמט מאת אורי צחור

שעור מאלף

רב האמן ההונגרי, זולטן ריבלי, הוא המתחרה האחר והיחיד שלא נחל הפסד בתחרות הפרס הגדול בבלפורט, הישג שגם קספארוב וקארפוב הגדולים לא השיגו. אך ריבלי דנן ניצח אך ורק במשחק אחד בבלפורט. את כל 14 משחקיו הנותרים סיים בתיקו. מתוצאה שכזו ניתן לחשוב שמדובר בשחמטאי המשחק בסיגנון יבש וחסר עניין. אך לא כך הוא. ריבלי הוא שחמטאי מעולה המסוגל להציג שחמט מרשים ורב תנופה.

מובא להלן משחק מעולה של ריבלי, בו גבר על הגרמני הצעיר ג'ראלד הארטנק, בתחרות „מפיסטו" במינכן, בלווית הערותיו המאלפות של ריבלי. גם תחרות זו סיים ריבלי ללא הפסד. מהלכי המשחק וההסברים הם בבחינת שעור טוב בשחמט. התמונה המרכזית במשחק היא כיצד משתלט צד אחד על עמדות המפתח ומצמצם את מרחב הפעולה של יריבו, עד להנחתת המכה המכרעת. גם תחבולות נאות נמצא במשחק זה.

הגנה הודית בצד המלכה

לבן: הארטנק

שחור: ריבלי

מינכן 1988

1. ד4, פו6; 2. ג4, ה6; 3. פג3, בה4; 4. 3ג, ראו6; [מסע זה, הנראה כקוריוז, זכה לפופולאריות רבה בעת האחרונה] 5. בג3, [אפשר גם 5. מהא4, ו 5. פבד2,] 5...רבג4+ 6. רד2, רה7; 7. רו2, רג5; [כדו קרב על אליפות העולם 1984/5 בין קארפוב לקספרוב, שוחק 7...ג6; 8. רג3, רג5; 9. פבר2, פבד7; המשך שהוא פאסיבי במידה מסויימת, אך מקנה מערך יציב לשחור] 8. גוד5, פוד5; [8...הוד5; אינו מקנה לשחור כל משחק אקטיבי. הרעיון של ריבלי הוא להעביר את הפרש למרכז עוד טרם יצא הפרש הלבן מ־ב1 ולמתור בכך בעיות של פיתוח. רגלי על ד5, לאחר חילופי פרשים, הוא קל להגנה] 9. פגג3, פר7; 10. פוד5, הוד5; 11. מהג2?! [חידוש תיאורטי מפוקפק. לאחר 11. 0־0, 0־0; 12. צג1, צה8; 13. צה1, ללבן עדיפות מזערית] 11...0־0; 12. מהג6, [זהו ההמשך ההגיוני, לאור המסע הקודם] 12...פוו6; 13. פה5, ראה דיאגרמה

הלבן מאיים 14. רז5, ולמעשה הרגלי ד5 אבוד. אך במסע הבא כופה השחור על יריבו לה־

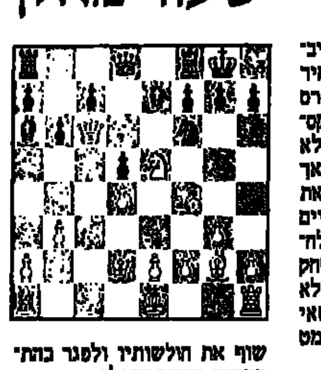

שוף את חולשותיו ולפגר בהתפתחות במחיר הרגלי.

המשחק נמשך: 13...מהג8! 14. רוד5, פוד5; 15. מהוד5, רד6?! [15...ג5; ראוי לתשומת לב. עתה מאיים השחור 16...רה5; 17. מהוה5, צה8; או 17. רוה5, רב7;] 16. פג6, [כפוי, אך עתה ישלוט השחור בטור ה'] 16. צה8, 17. רה3, [על 17. הג, זוכה הרץ א6' בעוצמה לאחר 17...מהה3; מלווה ב 18...רד3; ומרחיב את יומתו בתמורה לרגלי שהוקרב] 17...מהו4! 18. ?31 [שגיאה מכרעת. נחוץ 18. מהו3, מלווה ב 18...מהא3; 19. הג3, ראו3 20. ד5, רב7; 21. מה2, רוג6; 22. רוג6; צה6; מלווה ב־צ3ג6; ועל אף עדיפות השחור, ללבן סיכויי הישרדות] 18...מהה6! [הארטנק הופתע ממסע זה. שליטת השחור בטור ה' מקנה הרבה יותר מאשר תמורה מספקת עבור הרגלי].

19. מהוה6, צוה6; 20. רד2, [20. מר2, צאה8; רע יותר ללבן] 20...צוח2+ 21. מר1, צו2! [אפשר גם מיד צו2] 22. רוה3, צו2! [כך טוב יותר מאשר 22...צוו3; שכן הצריח בשורה השניה משתק את הכוחות הלבנים].

23. צה1, רב5; 24. צג1, [לאחר 24. ד5, רוג6; 25. רוג6, צוד8! לא נותר ללבן דבר מלבד כניעה] 24...צוח2; 25. רוו4, [מנסה להשיג משחק נגדי על ידי איום על הרגלי ג7, כתוצאה מכך זוכה השחור לרגלי חופשי, בטור ח', המכריע את הכף] 25...רוו4; 26. זוו4, צאה2; 27. צה7, ח5! 28. פגב4, צו2; [מגן על ז7 ומסייע לרגלי ח' להתקדם] 29. צג6ג7, ח4; 30. צה5, ח3; 31. צג2, ח2; [הקרבת צריח שאין לקבלה] 32. צה1, צה8! והלבן נכנע. על 33. צו1; בא 33...צוה1+ 34. מוה1, ח1= מה+ ולאחר 33. צה8+ רוה8! אי אפשר למנוע הכתרת מלכה שחורה.

אלופי הנוער

נערי הפועל הוד השרון/פתח תקוה, זכו באליפות המרכז לקבוצות נוער. הקבוצה הנצחת בהרכב: אלוף צה"ל בשחמט, רונן לב, עמי גל, יצחק בן מנחם, ינון בוים וגדי גליצקי צברה 22.5 מ 28 נקודות אפשריות. במקום השני סיימה הפועל ראשון לציון שצברה 19.5 נקודות. בהקדימה את ביכורי העתים תל אביב והפועל כפר סבא 16 כל קבוצה, הפועל תל אביב 15.5. התחרות נערכה ב„בית תבורי" בתל אביב בהשתתפות 14 קבוצות.

הצטיינו: סגן אלוף צה"ל בשחמט עופר ברוק (לוח ראשון של הפועל תל אביב) וינון בוים שכל אחד מהם צבר 6 נקודות בשבעה משחקים, עמי גל וערן סטפק 5.5 כל אחד. ניהל: אבנר ברי.

„שח אקטיבי"

האליפות הפתוחה של תל אביב ב„שח אקטיבי" (30 דקות לשחקן למשחק) תערך בימי ו' ושבת 12 ו 13 באוגוסט ב„בית תבורי". בתחרות ייערכו שבעה סיבובים. ההרשמה במועדון הפועל תל אביב, ב„בית תבורי", עד העשירי באוגוסט.

מאוצר התחבולות

לבן: צוק

שחור: הלצל

בודאפשט 1988

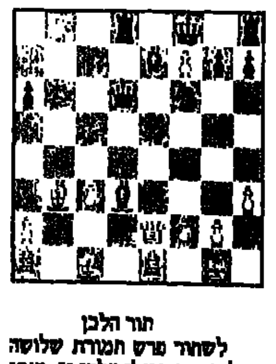

תור הלבן

לשחור פרש תמורת שלושה רגלים, אך הרגלי הלבן ז7, הנתמך ברץ, גורם בעיות לשחור. מצב זה נוצל היטב לביצוע תחבולה מכרעת. כיצד? התשובה להלן במהופך.

פיתרון

[illegible]

ברידג' מאת רחל שמיר

על כל הקופה

„לפני שנתחיל לתכנן את נסיעתנו לחו"ל אני מזמינה אתכן אלי", הצהירה רות טלפונית. „בשבועות הקרובים אהיה עסוקה מאוד בהכנות לנסיעה".

„לאן אתם נוסעים", שאלתי.

„לאיזה שהוא מקום בהרי אירופה, פשוט לברוח מן החום", ענתה רות והוסיפה, „להתראות אצלי", וטרקה את השפופרת.

יפה, חשבתי בלבי, לאן היא ממהרת? ואם היא ממהרת האם לא נהוג להתנצל או משהו. החלטתי להבליג ולעבור לסדר היום.

כשנפגשנו והשיחה על כוס קפה היתה מרוכזת סביב נסיעתה הקרובה של רות והאחרות אף הן סיפרו נסים ונפלאות על מסעות קרובים, שתקתי, כי את מי זה מעניין שנסעתי לאיטליה כשהקיץ עדיין אינו בעיצומו.

כשסוף סוף הופיעו הקלפים שמחתי להתחיל בטריפתם.

זהו אחד המישחקים המעניינים שהחלוקה זימנה לנו במיפגש זה:

צפון
♠ Q 10
♥ A J
♦ A J 4 3
♣ A K 10 6 2

מערב
♠ 5 4 3
♥ 9 8 6 5 3
♦ 8 7
♣ 5 4 3

מזרח
♠ –
♥ K Q
♦ K Q 10 6 5 2
♣ Q J 9 8 7

דרום
♠ A K J 9 8 7 6 2
♥ 10 7 4 2
♦ 9
♣ –

חילקה דרום.
ההכרזות:

דרום	מערב	צפון	מזרח
4 ספייד	פאס	בלי שליט	פאס
5 דיאמונד	פאס	5 בלי שליט	פאס
6 דיאמונד	פאס	6 ספייד	פאס
7 ספייד	פאס	פאס	פאס

רות, כבר ציינתי פעם, נועזת בהכרזותיה. השיקול שלה במישחק זה היה נכון, שאלת צפון על מיספר המלכים מוכיחה שאין מחסור באלופים. לכן החליטה להמר על כל הקופה.

מערב הובילה ב־8 דיאמונד ורות ספרה את הלקיחות העומדות לרשותה – שתים עשרה בוודאות. אולם את הלקיחה ה־13 היה עליה לחפש. היא זכתה באלוף דיאמונד והחלה במשיכת שליטים, בזרקה מן הדומם שני קלאבים ושני דיאמונדים. על השליט השביעי היא זרקה את „נסיך" הארט והכניסה את מזרח ללחץ. זה המצב שנוצר לפני שמזרח זרקה קלף על השליט השביעי:

צפון
♠ –
♥ A
♦ J
♣ A K 10

מערב
♠ –
♥ 9 8 6 5
♦ –
♣ 5

מזרח
♠ –
♥ K Q
♦ K
♣ Q J 9

דרום
♠ 2
♥ 10 7 4 2
♦ –
♣ –

למזרח אסור היה לזרוק את המלך דיאמונד או קלף קלאב, לכן החליטה לזרוק את המלכה הארט בתקווה שה־10 בידי שותפתה.

רות [illegible] אם להמשיך במשיכת השליט האחרון, אולם משהמלכה הופיעה [illegible]. היא נכנסה לדומם עם האלוף הארט ובשהמלך הארט נפל – [illegible] היא משכה את [illegible] ואת המלך קלאב, עליהם זרקה שני הארטים, [illegible] והארט ה־10 היה הלקיחה ה־13.

רות זכתה בהוראות כסיים [illegible], אני מקווה שגם בטיולה בהרי אירופה תגיע לפיסגה.

על בולים ובולאים מאת שלמה שמגר

יצירות־מופת של הציור הקאנדי

כך תיקרא סידרה חדשה שתונפק בקאנדה בצורת גליונות זוטא של ששה־עשר בולים, כולם שונים, עם שוליים שבהם יוסברו כל הנתונים המתייחסים לאותה יצירה. הסידרה נפתחה בתמונת־שמן מרשימה מ־1894, פרי־מכחולו של האמן אוזיאס לריק, ותמונה נקראת „הקורא הצעיר" ומראה את אחיו הקטן של הצייר מעיין בספר־תמונות ועיתון בידו. היצירה נמצאת בגלריה הלאומית באוטאוה.

נפרטיטי במערב־ברלין

דיוקן נפרטיטי המפורסם של המלכה המצרית נפרטיטי, יתנוסס על בול מערב־גרמני שיופיע החודש. הפסל נמצא במוזיאון המצרי במערב־ברלין.

קולומבוס פורטוגלי?

לפי מחקר יסודי שפורסם בימים אלה בפורטוגל, לא היה מגלה־אמריקה לא איטלקי ולא ספרדי כי אם פורטוגלי. על כך יימצאו בוודאי עוררים, אך הבטוח הוא, שקולומבוס ניסה ל„מכור" את רעיונותיו למלך פורטוגל, ושהוא התעכב במסעותיו באי מאדירה השייך לפורטוגל, בשנים 1478־79 ו־1480־1498 [illegible] הספיק לשאת לאשה את פיליפה מונגז, בתו של המושל של האי הסמוך פורטו־סנטו. במאדירה הופיעו כעת שני בולים המראים את המקום בהם התאכסן ז"ו [illegible] ממבול הנמל [illegible]

שיקרב [illegible] 500 לגילוי העולם החדש.

אלוף הגולף הראשון

פרנסיס [illegible], יליד 1893, אמריקאי [illegible] מעטים שמעו עליו, [illegible] בארצות־הברית, [illegible] שלראשונה חבש את כתר הגולף מידי הבריטים [illegible] בארצות־הברית. הוא מת [illegible] 1967.

200 למות מוריס קנטן

באי [illegible] את פורטונה [illegible] לכבוד [illegible] 200 שנה למותו.

מלחמה בשוכרת

מצרים הנפיקה בול למלחמה בסוכרת, [illegible] 37 [illegible] של ארצות אפריקה.

מטבעות ומדליות מאת חיים לנגבן

המדליה של המדינה

„בארץ ישראל עם העם היהודי", חמש המילים הראשונות במגילת העצמאות נבחרו כנושא המוטיב שסביבו עוצבה המדליה הממלכתית הרשמית של השנה, מדליית 40 שנה למדינת ישראל.

המדליות יצאו לשוק באמצעות החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות. היא עוצבה בעקבות המלצתה של ועדה ציבורית־מיוחדת, שמונתה על־ידי האוצר כדי לקבוע את התכנים שיובטאו בה. עם קבלת המלצות הוועדה, הוצא מכרז לעיצוב המדליה, אשר בו זכה מעצב אחד.

הנפקת המדליה נעשית הפעם בארבעה סוגי מתכות, כאשר אל הזהב, הכסף והארד המקובלים נוספה גם מדליה בניקל סולר, משובצת במחזיק שפתחות ומיועדת להענקה המונית.

פני המדליה מראים: סמל שנת הארבעים, המילה „ישראל" בעברית, לעזית וערבית, מסביב המילים בעברית ובאנגלית: „40 שנה למדינת ישראל". גב המדליה מראה בממרכז [illegible] ישראל עם העם היהודי" [illegible] מגילת העצמאות והתאריכים ה' באייר תש"ח־תשמ"ח 1948 – 1988, מסביב התרגום לאנגלית.

על הגיפוי: המילים „מדינת ישראל" בעברית ובאנגלית, סמל המדינה והסוסור. במדליית הכסף „כסף 935" ובמדליית הזהב „זהב 585 G".

תפוח ועץ
365 לילדים ולהורים

כרטיסים כניסה

הצדעה לדור ההמשך

ערב הצדעה ללהקת המחול של "בית דני", שכונת התקוה • מנהלת: בתיה אבירם־חנון • כוריאוגרפיה והדרכה: דינה רוזמרין, בתיה אבירם־חנון, עפרה ליקיחנין • מדריכת אפרוחים: תמי צור • בלט: נירה מז • רכז: אילן קומה.

פעם בשנה מתקיימים מפגש בין הלהקה לבין הורי הרקדנים הצעירים. השנה התמקדו בעולם הפולקלור והג'אז: הועלו שמונה ריקודים, מהם שניים מחודשים, ממיטב רפרטואר הלהקה. אל הלהקה המונה 16 רקדנים צעירים, שהבוגר בהם עומד לפני גיוס, הצטרפה העתודה – להקת האפרוחים.

ביקור בסטודיו מבהיר איך אפשר להגיע להישגים מרשימים, מצירוף של תלמידים בעלי אמביציה, ותנאים נאותים: אולם ההופעות של אודיטוריום דוהל, העומד לרשות הרקדנים הצעירים.

אורחי ערב ההצדעה היו קרובים וחברים, שהגיבו בחום ובהתלהבות למראה חבריהם שעל הבמה.

הכבוד והתשואות הגיעו לרקדנים הצעירים. היה שם ריקוד משעשע ומתוק, בביצוע האפרוחים – "אם רק תבואי בחמש". הבנות הצעירות, בבגדי שחור־ארום ובמגבעות שחורות, התנועעו בחופשיות לצלילי המוסיקה של "שלישית גשר הירקון". אחריהן רקדו הבוגרים על פי השיר "אנו ניפגש", מפי אריק איינשטיין. האפרוחים הראו כוחם בריקוד מקלות. הבוגרים היו "גברות ושובבים" על פי המוסיקה של סקוט ג'ופלין, מהסרט "העוקץ".

אהבתי את העליזות, ההומור, השובבות ותרוות הריקוד בכל אחד מן הקטעים. ניכר היה כי היוצרים תפרו את יצירותיהם על פי מידות הרקדנים שלהם, ולא נתלו באילנות יומרניים ובלתי ניתנים להשגה.

זיכרו את השם יניב נגר, רקדן בכל רמ"ח איבריו, בעל נוכחות בימתית מרשימה ושליטה מדהימה בגופה. עוד נשמע עליו.

היתה לי תחושה נעימה שראיתי כמה רקדנים, שיהוו את דור ההמשך של המחול הישראלי.

כיף של ערב.

שרה ארנון

בישול בביק־בק

סָלַט דָּגִים מְעֻשָּׁנִים

מה דעתכם על סלט מקרל ומין דג מעשן? אכלתי את זה אצל חברה אחת, והיה מאד טעים. חבל שבגלל שאתם לא מכירים את החברה שלי, תפסידו.

כל כך פשוט: פותחים קפסה אחת של דג מקרל בעשן, ואת תכנה חותכים לחתיכות. מוסיפים תפוח עץ חתוך לקביות, שני עלי סלרי חתוכים וגמבה אחת חתוכה לרצועות. מעבירים הכל לקערת סלט ונגשים להכין את הרטב: שליש כפות שמן, חצי כפית אבקת חרדל או חרדל רגיל, טיפ־טפה סכר חום, מלח, פלפל ושליש כפות חמץ יין (אפשר גם חמץ אחר). מערבבים את כל חמרי הרטב, שופכים על הסלט ומחכים כחצי שעה. לפני ההגשה מערבבים היטב ואוכלים לתאבון.

דניאלה שמי

יין המשמר

יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁלֹּא יַאֲמִינוּ בְּטֶרֶם רָאוּם, וְיֵשׁ דְּבָרִים לֹא יֵרָאוּ כִּי אִם לְמַאֲמִין בָּהֶם.
(יהושע שטינברג)

אִלּוּ יָכֹלְתִּי לִשְׁלוֹת אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁבְּלִבּוֹת בְּנֵי־הָאָדָם וּלְהַרְאוֹתָהּ לְעֵינֵיהֶם, אֶפְשָׁר שֶׁהָיוּ מַאֲמִינִים.
(אשר ברש)

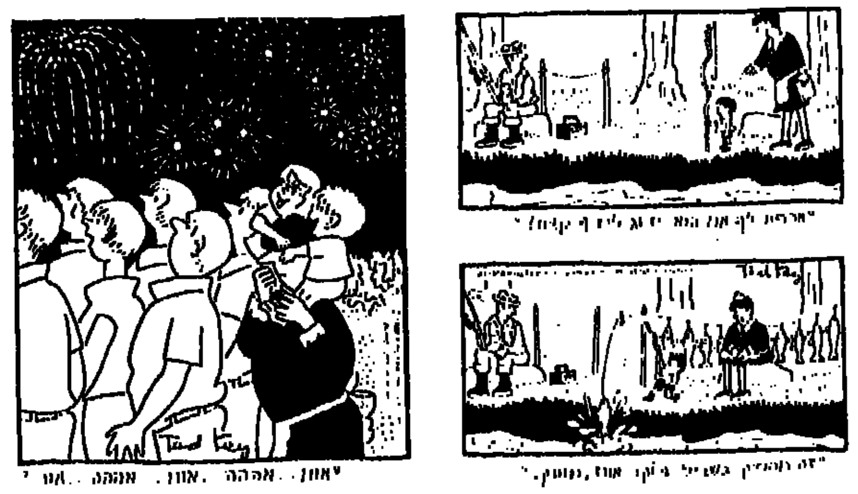

טום טום, טורדים

פק, פק, פק – כטיפות גשם. גום גום גום – כקולות רעם. טינג טינג – כצלצול פעמון. ביחד נשמעים הצלילים האלה כמו התרסקות של זכוכית בסערה.

מה קורה? צלילים כאלה נשמעים ממרתף מלון אימפריאל שברחוב הירקון בתל אביב, שם פתח הייד רייך, מורה מוסמך לקצב, בית ספר למתופפים.

באחד החדרים מכה ארי אפלבאום בן השמונה במקלות תיפוף על קרש גומי – זה השעור הראשון שלו. בעוד עשר דקות יושיבו אותו אל מערכת תופים ממשית ושלמה, וילמדו אותו לחבוט כראוי על התוף הראשי, תופי הטם־טם והמצילות. קרש הגומי יוסיף להיות חומר חובה גם בשעורים הבאים, ואחר כך גם ילמד לקרוא תווים ולנגן בתוף על פי הסולם, תוך שימוש בכל הכלים הנלווים לתופים. ארי עבר מבחן [illegible] לפני שהתקבל כתלמיד, ובתוך דקות אחדות למד להחזיק את המקלות נכונה ולהפיק צלילים שונים. התרגול על קרש הגומי עוזר לו להתרגל.

בין התלמידים – צעיר בן 60 שהציע "הנגע" כשהביא את נכדיו לבית הספר, ופסנתרנית צעירה המבקשת לשפר את הקואורדינציה שלה. אך מרבית הבאים ללמוד נגינה על תופים [illegible] על כלים מאולתרים, חוויה מוכרת לכל מתופף צעיר. הם מבקשים ללמוד כדי להגיע לרמה גבוהה של נגינה, ולהשתתף במבצעים בתזמורות מקצועיות ובלהקות ג'אז ורוק, לנגן מוסיקה אפריקנית, מזרחית, דרום אמריקנית או חסידית.

ויש מהם שאמנם יגיעו וישיגו את מטרתם. מי שיעבור ברצינות ובמסירות יגיע, כמו המורה רייך, יליד מיאמי שבארצות הברית. הוא למד וגם עסק בכלכלה ובפילוסופיה עד שהחליט לממש את אהבת החיים שלו – תופים.

"לתוף יש נשמה, ואלף צלילים שונים", אומר המורה יגאל. "וכשאתה מנגן בו, אתה חש בקצב ומנגינה שלך". כשהיה יגאל ילד בן חמש שנים, הכין לעצמו מערכת תופים מסירים ומחבתות. הוא הגיע לבית הספר של רייך, ועתה הוא עצמו מלמד בו.

מורה אחר בבית הספר הוא נסים, שבילדותו נהג להקיש על המכסים של פחי אשפה בחצרות הבתים. "הקצב מרקיד אותי גם כשאני לא [illegible]", הוא אומר. "זה היה [illegible] וכך זה יהיה תמיד, אפילו עם השלישיה העצמית שרכשתי אצל רייך".

"המורה טוב מבין את נפש הילדים", אומרים ההורים, שרבים מהם [illegible] תחילה מדוע מגיע להם [illegible], ובאמת, תופים אינם סתם שגעון [illegible]. אחרי שהילדים לומדים לשלוט בכלים, אפשר לשמוע את המוסיקה שקודם לא נשמעה לאוזן ורק הרעידה גלים באוזן. והילדים – הם נרגעים, מרגישים שיש להם אפשרות לבטא את עצמם וטוב להם.

דיאנה לרנר

ממדף הספרים

מבט מהצד

האיש מן הצד האחר • מאת: אורי אורלב • ציורים: אבי בין • הוצאת כתר, 143 עמודים.

ספרים על השואה ראו ורואים אור אצלנו. רובם מסופרים מזווית ראייה עצמית: "כך ניצלתי", "כך ניספו אחרים". הספר שלפנינו נבדל בכך שהוא מתאר את האירועים כפי שנראו "מן הצד האחר", כלומר, מהצד הלא יהודי של חומת גטו וארשה.

נקודת המוצא: נער כבן ארבע־עשרה מסייע לאביו החורג המתפרנס מהברחת מזון אל תוך הגטו. היהודים הכלואים בגטו נראים להם כמקור פרנסה. נקודת מבט מנוכרת, אבל אמיתית ואמינה.

חבריו של אותו נער מצאו להם שעשוע: הם מגלים יהודים שמנסים לברוח מהגטו, ו"מגלחים" מהם את כספם. מריאן (הגיבור המספר), מתפתה להשתתף פעם ב"גילוח" כזה. כשאימו מוצאת אצלו את הדמים הגזולים, היא מגלה לו את מוצאו האמיתי ומכאן חל המפנה בספר, המוביל את מריאן דרך מחילות הביוב, עד ההשתתפות הפעילה במרד גטו וארשה.

ספר מרתק, אמין, לא שיגרתי. השיחות קולחות בטבעיות, התיאורים בהירים כמו תצלומי לווין. למרות שסופו של הסיפור ידוע לנו מראש, המתח נשמר לאורך כל הדרך. כל שורה אמת, בכל עמוד אתה מתרגש מחדש. בשתי מילים: ספר חובה!

יבשם עומר

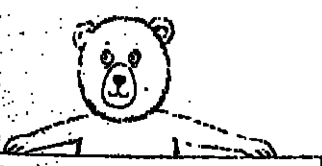

מדף הצעצועים

משבע עד שבעים

בחברת "אורדע" שידכו שני משחקים ידועים ופופולריים – "ארץ עיר" עם "שבץ נא", ונולד משהו חדש ונחמד בשם "משחק מלים", שירש בהצלחה את המעלות של הוריו והוא מסוגל לספק שעות של הנאה בחופשת הקיץ שכבר הספיקה להתחיל.

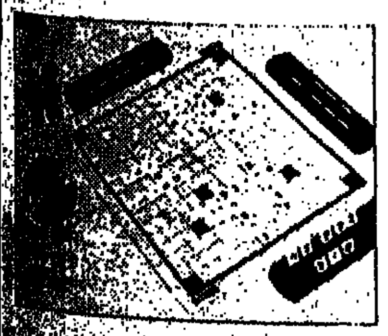

"משחק מלים" מיועד לבני שבע ומעלה, אך גם מבוגרים יהנו. וכמו בכל משחק מן הסוג הזה, צריך כל אחד מן המשתתפים (שנים עד ארבעה), להרכיב מה שיותר מלים על משבצות הלוח, בשכל אחת מהן [illegible] מסוים. יחודו של המשחק [illegible] להרכיב לפי הנושא [illegible]: ארץ, עיר, מקצוע, מקום ישוב, שם וכו'. [illegible] על ידי סיבוב מחוג על לוח [illegible] להוסיף ענין וקצב, מצורף גם שעון חול המותאם ליחידת זמן [illegible] המשתתף למצוא את המלה [illegible] הקצוב הזה. והביצוע [illegible] המשחק רשומות על לוח [illegible] המבטיח לחן תוחלת חיים [illegible] למשחק עצמו. המחיר – 28 ש"ח [illegible]

מדור לימודים

הרשמו עכשיו!
נצלו את שכה"ל המוזל הקיים
והחלו את לימודיכם בקיץ
או בספטמבר בהתאם לבחירתכם!

אנגלית מדוברת שוטפת

תוך זמן קצר להפליא, תוכל ללמוד, לשמוע, לדבר, לקרוא ולכתוב אנגלית נכונה בשיטת הוראה אינדבידואלית המותאמת במיוחד לך!

מבצע החודש: חינם קסטה ללימוד עצמי • מילון עברי־אנגלי

קורסי ערב ובוקר או שעורים פרטיים. טיפול אישי, משקה חם, לימוד בקבוצה קטנה
• 12 רמות לימוד (לכל גיל ורמה).
• אנגלית לבגרות • הכנה ל־TOEFEL
• קורסים למתחילים – A.B.C (מיועד למחוסרי כל ידע קודם באנגלית. השיטה האמריקאית מבטיחה לך התגברות מחסום השפה והפחד "ילמתוח את הפה")
• קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים (שכה"ל – הוצאה מוכרת ע"י שלטונות המס)

נדל גיל רמה ומטלה

חינם – 24 שעות ביממה: חייג/י ברגע זה לטל. 02-221933, 03-295529, 03-726132, 04-669041, ותקבלי לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה – חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 09.00-19.30 רצוף. ירושלים • תל־אביב • קרית אונו • נתניה • באר שבע • רמת־גן • חיפה • הרצליה • כפר סבא • פתח־תקוה • רמלה • נתניה • חולון • ראשל"צ • רחובות • אשדוד

המכונים האמריקאים לשפות

טכנאי שירות וידאו - טלוויזיה

• מסלול ישנתי למחוסרי ידע באלקטרוניקה • מסלול חצי שנתי לאלקטרונאים • לחיילים משוחררים תואים מיוחדים • רוב הקורס בעבודה מעשית • הכוונה לעבודה למסיימים

כולל קורס לאנטנות צלחת לווינים!

לקליטת שידורי לווינים וטלוויזיה בכבלים

ללא תלות בגיל, השכלה או ידע באלקטרוניקה

סידור מיוחד למשרתים במילואים

חינם 24 שעות ביממה: חייג/י ברגע זה לטל' 03-660893, 04-664505, 057-73714 גם בלילות ובשבתות. מסור/י פרטיך, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה – חינם.

מקצוע נדרש • הכנסה גבוהה עבודה מעניינת

לימודי ערב פעמיים בשבוע

מכון להכשרה מקצועית

הנהלת חשבונות

כולל לימוד הנה"ח ממוחשבת. הרשמה לקורסים סוג 1+3;2

חסרים יותר מ־500 מנהלי חשבונות מדופלמים

כולל לימוד הנה"ח ממוחשבת. בחשבשבת

קורס כתבנות או אנגלית, חינם לכל נרשם

חינם – 24 שעות ביממה

מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

עיצוב פנים

נפתחים קורסי בוקר וערב בת"א, חיפה ירושלים באר שבע

מכון להכשרה מקצועית

מנהלות משרד

נפתחים גם קורסים למזכירות בכירות

מטרת הקורס הכשרת מזכירות בכירות לניהול משרדים ולשכות

תוכנית הלימודים כוללת

מכון ישראלי למינהל

תקשורת המונים

מכון ישראלי למינהל • מרכז ישראלי לתקשורת המונים

קורס דו שנתי לקומוניקציה ברמה אקדמאית לעיתונאות, יחסי ציבור, דוברות, פרסום וטלוויזיה בהנהלת מר נח הלפרין.

לימודי תקשורת המונים כמקצוע, ברמה אקדמאית, עם מיטב מומחים בשטח.

פרט להרצאות והדגמות, הלימודים ילוו גם בסדנאות ופרויקטים מעשיים, הפקת סרטי וידאו, מסיבות עיתונאים, הוצאת עיתון וראיונות עם אישים מרכזיים

הלימודים בשעות הערב

תכנית הלימודים כוללת:

עתונות – מבואות בעתונות • תחקיר עיתונאי • ידיעות וכתבות • דרכים להשגת ידיעות ומידע • טיפול בנושאים רגישים • שיכתוב • תורת הראיונות • סיקור עיתונאי ועוד. דוברות ויחסי ציבור – מבואות • טכניקות עבודה • יעוץ תקשורת • יחסי ציבור למוצר • בניית תדמית • עיצוב תדמית לאישיות • מסיבת עתונאים • ניסוח תגובות • דובר שר • יעוץ והתלוות הדובר ועוד. פרסום – מבואות • השפעת הפרסום • סוגי מדיות • טכניקות לבניית תכנית פרסום • הרעיונות • קהל המטרה • תקציבאי • תמליל • מעצב • סרט הפרסום • פרסום חוצות • שיווק • הפסיכולוגיה בפרסום • כתבה פרסומית ועוד. תקשורת אלקטרונית – מבואות • הראיון הפסיכולוגי • המגיש • התחקירן • כתבת תחקיר • חומר תיעודי • חדשות • התפיסה החזותית • המרואיין והמראיין • קריינות • כתב חוץ • כתבת שטח • כתבת אולפן • עבודה בוידאו • שידור חי • "בישולי" אולפן ועוד.

תל־אביב בן־יהודה 32 בית אל־על ח. 510 טל: 291858, 295529, 201392

קורס עיצוב אופנה

לימודי תעודה

נפתחים קורסי בוקר וערב לעיצוב אופנה בת"א, חיפה, ירושלים, ב"ש. אם את/ה מחפש/ת מקצוע מעניין, יצירתי ומקורי, עיצוב אופנה הוא האתגר בשבילך.

קורס רגיל: עיצוב וציור אופנה, תדמנות, תפירה והכנת קולקציה רוב הקורס מוקדש לעבודה מעשית. משך הלימודים. 8 חודשים עד שנה.

מסלול מיוחד לבנות לפני גיוס.

קורס למתקדמים: פיתוח כישרון לעיצוב ופיתוח דגמים מקוריים כולל תדמנות, דיגום חופשי, דירוג תדמיות ופרוייקטים. משך הקורס שנה.

חינם – 24 שעות ביממה! טלפן/י עכשיו לטל. 03-295529, 04-669041, בלילות ובשבתות. מסור/י פרטיך ותוזמן/י לראיון ומבחן התאמה – חינם.

שכה"ל הוצאה מוכרת לעובדות בוטיקים ומפעלי אופנה

משרדינו פתוחים בין השעות 19.00-9.00 רצוף. תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על ח. 510 טל 295529 • חיפה כלמר 5 פינת נורדאו 669041 • באר־שבע העצמאות 49 כסר נוקן ק"נ טל 73714 • ירושלים יפו 34 מול בית יואל טל 231195

מכון להכשרה מקצועית

יעוץ מס

המקצוע המבוקש היום

הרשמה לקורסי בוקר וערב לקראת תעודת הסמכה מטעם נציבות מס הכנסה • קורסים רגילים למחוסרי ידע • קורסים מזורזים למנהלי חשבונות.

דרישה ליועצי מס בארץ: ההתפתחות העצומה של הכלכלה והמסחר, וחוקי המס החדשים, גורמים לדרישה הולכת וגדלה ליועצי מס. כל עצמאי זקוק ליועץ מס או לרואה חשבון על מנת למלא אחרי הוראות השלטונות.

מטרת הקורס: להכשיר תוך תקופה קצרה יועצי מס לקראת בחינות הסמכה ממשלתיות ולהקמת להם ידע וניסיון שיכלו להתחיל בעבודתם מיד עם תום הקורס

חינם 24 שעות ביממה

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30 9.00 רצוף

מכון ישראלי למינהל

גם מזכירה רפואית וגם מזכירה בכירה בקורס אחד

הרשמה לקורסי בוקר וערב.

בפיקוח איגוד הרופאים הרפואיים בישראל

חינם 24 שעות ביממה

מכון ישראלי למינהל

גרפיקה

הרשמה לקורסי בוקר וערב בת"א

לכ׳ המדרשה לגרפיקה ולציור

משרדנו פתוח כל יום בין השעות 19.30-9.00 רצוף. ת"א בן־יהודה 32 בית אל־על ח. 510 טל. 295529

חינם 24 שעות ביממה

למד/י גרפיקה וציור בכתר בזמנך הפנוי

לקבלת פרוספקט חינם ומבוא התאמת כשרון גרפיקה ללא כל התחייבות מצידך התקשר/י 24 שעות ביממה טלפון 03-868410

המכונים האמריקאים להשכלה

המכונים

המכונים האמריקאים לשפות • המכון הישראלי למינהל • המכון להכשרה מקצועית

28 שנות נסיון, 280,000 בוגרים